

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI**

**KIRSAL ALANDAN KENTE GÖÇÜ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER: SİVAS İLİ GÜRÜN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zeynep BAYBAŞ

Danışman
Prof. Dr. İsmet BOZ

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANA BİLİM DALI**

**KIRSAL ALANDAN KENTE GÖÇÜ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER: SİVAS İLİ GÜRÜN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Zeynep BAYBAŞ

Danışman

Prof. Dr. İsmet BOZ

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Zeynep BAYBAŞ tarafından, **Prof. Dr. İsmet BOZ** danışmanlığında hazırlanan “ **KIRSAL ALANDAN KENTE GÖÇÜ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: SİVAS İLİ GÜRÜN İLÇESİ ÖRNEĞİ**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr Kürşat DEMİRYÜREK. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr.İsmet BOZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr.Öğrt. Üyesi Cevahir KAYNAKÇI BAYDAR Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

29/09/2023
Zeynep BAYBAŞ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: KIRSAL ALANDAN KENTE GÖÇÜ ETKİLEYEN
FAKTÖRLER: SİVAS İLİ GÜRÜN İLÇESİ ÖRNEĞİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 29/09/2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 4

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

10/ 07 / 2023
Prof. Dr. İsmet BOZ

ÖZET

KIRSAL ALANDAN KENTE GÖÇÜ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: SİVAS İLİ GÜRÜN İLÇESİ ÖRNEĞİ

Zeynep BAYBAŞ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Kasım/2023
Danışman: Prof. Dr. İsmet BOZ

Tarih boyunca insanlar farklı nedenlerden dolayı yerleşim alanlarını değiştirerek göç etmişlerdir. Kırsal alanlarda yaşayan insanlar kentlere doğru göç etmektedir. Bu göç hareketi birçok farklı nedene dayanmakta ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak gözlenmektedir. Bu tez çalışmasında Sivas ili Gürün ilçesi kırsalından kentlere doğru yapılan göç incelenmektedir. Göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri, göç sürecinde etkili olan sosyoekonomik ve sosyokültürel faktörler, göç eden kişilerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki değişim düzeyi, kırsala geri dönme istekliliği ve bu isteğe etki eden faktörler incelenmektedir. Araştırma verileri Cochran örnekleme yöntemine göre belirlenen ve kartopu yöntemiyle erişilen 384 kişi ile yapılan anketlerden elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre göç eden kişilerin yaygın olarak genç yaşlarda, eğitim seviyesi yüksek ve ailesi tarım ile uğraşan kişiler olduğu görülmektedir. Bu kişiler; iş, eğitim ve sağlık imkanları için kırsaldan büyükşehirlere göç ettiklerini belirtmişlerdir. Göç sürecinde sosyoekonomik faktörlerin sosyokültürel faktörlere göre daha etkili olduğu görülmektedir. İncelenen faktörler içerisinde en önemlisi kişilerin çocukları için iyi bir gelecek sunma isteğidir. İhtiyaçların hiyerarşik bir düzende karşılandığını savunan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin her bir düzeyinde göç etmeden önce ve göç sonrasında önemli değişiklikler bulunmuştur. Kırsaldan kente göç eden kişilerin; fizyolojik, güvenlik ve aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyinin düştüğü görülmektedir. Saygınlık ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinin yükseldiği görülmektedir. Kırsal kökenli olup kentlerde ihtiyaçlarını karşılayabilir düzeyde olan bu kişilerin yarısından fazlası kırsal alana geri dönmeyi istemektedir. Dönmeyi isteyen kişiler yaygın olarak emekli olan insanlardan oluşmaktadır. Geri dönme isteğine olumlu yönde etki eden faktörler yaş, meslek grubu, kendine ait bir evinin olmaması, aile büyüklerinin kırsalda olması ve ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinde meydana gelen değişimler olmuştur. Araştırmada kırsalın yaşam standartlarının geliştirilmesi, iş ve eğitim imkanlarının artırılması, gelir düzeyinin yükseltilmesi önerileri yapılmaktadır. Ayrıca kişilerin saygınlık ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler sağlandığı takdirde kırsalın sürdürülebilirliğinin korunacağı ve göçün azalacağı ortaya konulmuştur. Araştırmada kırsal alanları geliştirmeye yönelik politika ve çalışmaların yürütülmesinde kamu kurumları ve diğer paydaşların önemli görevler üstlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, Sosyoekonomik özellikler, Sosyokültürel özellikler, Geri dönme istekliliği, Bölgesel kalkınma

ABSTRACT

FACTORS AFFECTING THE MIGRATION FROM RURAL TO URBAN AREAS: A CASE STUDY IN GÜRÜN DISTRICT OF SIVAS PROVINCE

Zeynep BAYBAŞ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Agricultural Economics

Master, November/2023

Supervisor: Prof. Dr. İsmet BOZ

Throughout history, people have migrated by changing their settlement areas for different reasons. People living in rural areas migrate to cities. This migration movement is based on many different reasons and is widely observed especially in developing countries. In this thesis, the migration from the rural areas of the Gürün district of Sivas province to the cities is examined. The socioeconomic characteristics of the immigrants, the socioeconomic and sociocultural factors that are effective in the migration process, the level of change in Maslow's hierarchy of needs, the willingness to return to the countryside and the factors affecting this desire are examined. The research data were obtained from the questionnaires made with 384 people determined according to the Cochran sampling method and accessed by the snowball method. According to the research findings, it is seen that the people who migrate are mostly young, have a high education level and their families are engaged in agriculture. They stated that they migrated from rural areas to metropolitan cities for job, education, and health opportunities. It is seen that socioeconomic factors are more effective than sociocultural factors in the migration process. Among the factors examined, the most important is the desire of people to offer a good future for their children. At each level of Maslow's hierarchy of needs, significant changes were found before and after migration. It is seen that the level of meeting the physiological, security and belonging needs has decreased by migration. It is seen that the level of meeting the needs of esteem and self-actualization has increased. More than half of these people, who are of rural origin and can meet their needs in the cities, want to return to the rural areas. People who want to return are mostly retired people. Factors that positively affected the desire to return were age, occupational group, not having a house of their own, the fact that the elders of the family were in the countryside, and the changes in the level of meeting their needs. In the research, recommendations are made to improve the living standards of the countryside, to increase job and education opportunities, and to increase the income level. In addition, it has been revealed that the sustainability of the countryside will be preserved, and migration will decrease if regulations are provided for the dignity and self-actualization needs of the people. In the research, it was emphasized that public institutions and other stakeholders should undertake important duties in the implementation of policies and studies aimed at developing rural areas.

Keywords: Maslow's hierarchy of needs, Socioeconomic characteristics, Sociocultural features, Willingness to return, Regional development

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Lisans ve lisansüstü eğitim sürecimde ilk günden beri maddi manevi desteklerini ve ilgilerini benden esirgemeyen sayın canım hocalarım, Prof. Dr. İsmet BOZ ve Dr. Öğrt. Üyesi Cevahir KAYNAKÇI BAYDAR' a hayatıma dokundukları için minnet duyduğumu ve onları çok sevdiğimi ifade ederek bu bölüme başlamak istiyorum. Bu süreç benim için zordu, güzeldi, eğlenceliydi, öğreticiydi ve bazen hüzünlüydü. Fakat asla yalnız değildim. Bu süreçte hayatım boyunca benim için değerli olacak bölüm hocalarım zor zamanlarımda ve ihtiyaç duyduğum her an bir telefon uzaklığındalardı. Başta başım her sıkıştığında kapısını rahatlıkla çalabildiğim Dr.Öğrt.Üyesi Çağatay YILDIRIM olmak üzere bölüm hocalarım; Prof.Dr. Vedat CEYHAN, Prof.Dr. Osman KILIÇ, Prof.Dr. Mehmet BOZOĞLU, Dr.Öğrt.Üyesi Kerem HAZNECİ, Dr.Nur İlkay ABACI, Dr. Esin HAZNECİ Dr.Öğrt.Üyesi Uğur BAŞER, Dr.Öğrt.Üyesi Selime CANAN, Dr. Hatice TÜRK TEN ve Ahmet Yesevi KOÇYİĞİT'e çok teşekkür ederim, her birinin üzerimde emeği, bu tezde katkısı vardır. Benim için çok değerli olan bölüm hocam Prof. Dr. Kürşat DEMİRYÜREK hocama ayrı bir parantez açmak ve eğitim dönemim boyunca bana DOKAP gibi bir çalışma ortamı sunduğu, başarabileceğime dair bana olan güvenini her daim hissettirdiği için ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Ayrıca Doç. Dr. Alper TANER, Dr. Öğrt.Üyesi Hüseyin DURAN ve Dr.Öğrt.Üyesi Hüseyin SAUK'a beni kızları gibi gördükleri ve motive ettikleri için çok teşekkür ederim, her daim adınızı iyilikle anacağım. Ziraat Fakültesi çatısı altında hizmet vermekte olan, düşüncelerime şekil veren, öğretim hayatıma katkı sağlayan tüm hocalarıma, çalışan abi ve ablalara çok teşekkür ederim, yürüdüğüm yolda sizler de görünmez kahramanlarımdınız. Samsun'daki öğrenim hayatım boyunca ismini buraya sığdıramadığım değerli birçok kişiyle tanıştım. Bugün bu yazıyı okuyorsanız benim için iyi ki dediğim insanlardan olduğunuzu hatırlayın. Cümlelerimi kıymetli ailem ve canım dostlarıma teşekkür ederek tamamlamak istiyorum. Zor olan günlerde en çok sizler vardınız, beni hep desteklediniz, sizin sayenizde dik durabildim o yüzden en çok iyi ki siz varsınız. Pes ettiğim her noktada beni yeniden umutlandırdınız ve yoldaş oldunuz sonsuz teşekkürler. Son olarak bana en çok inanan Babam'a teşekkür ederim. Başarım ve başaracak olduğum tüm şeyler babam Kadir BAYBAŞ içindir. Sarı kızı yorulsa da yılmayacak.

Zeynep BAYBAŞ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	13
3.1. Kent ve Köy Kavramları	13
3.2. Göç Kavramı	14
3.3. Göç Kuramları	14
3.4. Göç Türleri	17
3.5. Tersine Göç Kavramı ve Tersine Göçün Belirleyicileri	18
3.6. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi	20
3.6.1. Fizyolojik İhtiyaç Kavramı	22
3.6.2. Güvenlik İhtiyacı Kavramı	22
3.6.3. Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı Kavramı	23
3.6.4. Takdir Edilme ve Saygı İhtiyacı Kavramı	23
3.6.5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı Kavramı	23
3.7. Kırsal Alandan Kentlere Göçü Etkileyen Faktörler	24
4. MATERYAL VE YÖNTEM	28
4.1. Materyal	28
4.2. Araştırma Alanı Hakkında Genel Bilgiler	28
4.3. Yöntem	29
4.3.1. Örnekleme	30
4.3.2. Veri Toplama	30
4.3.3. Veri Analizi	32
5. ARAŞTIRMA BULGULARI	36
5.1. Göç Eden Kişilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	36
5.2. Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyoekonomik Faktörler	42
5.3. Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyokültürel Faktörler	43
5.4. Göç Eden Kişilerin Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisindeki Değişimi	44
5.5. Göç Eden Kişilerin Tarım Sektörü ile Bağlantısı	53
5.6. Göç Eden Kişilerin Mevcut Durumları	55

5.7. Göç Eden Kişilerin Geri Dönme İstekliliği ve Etkileyen Faktörler	60
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	73
KAYNAKLAR	78
EKLER.....	86
Ek 1. Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Kararı	86
ÖZ GEÇMİŞ.....	87

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
KKP	: Kırsal Kalkınma Planı
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidi	22
Şekil 4.1. Gürün ilçesi lokasyon haritası.....	29

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Ölçeklerin güvenilirlik analizi	32
Tablo 5.1. Kırsaldan kente göç eden kişilerin yaş aralığı	37
Tablo 5.2. Kırsaldan kente göç eden kişilerin cinsiyeti ve medeni durumu	38
Tablo 5.3. Kırsaldan kente göç eden kişilerin eğitim durumu	39
Tablo 5.4. Kırsaldan kente göç eden kişilerin meslekleri	39
Tablo 5.5. Kırsaldan kente göç eden kişilerin göç esnasındaki meslekleri ve etkisi .	40
Tablo 5.6. Kırsaldan kente göç eden kişilerin aylık geliri, konut ve aylık kira bedeli	41
Tablo 5.7. Göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyoekonomik faktörler ...	43
Tablo 5.8. Göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyokültürel faktörler.....	44
Tablo 5.9. Göç eden kişilerin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişim	47
Tablo 5.10. Göç eden kişilerin güvenlik ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim .	48
Tablo 5.11. Göç eden kişilerin aidiyet ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim	49
Tablo 5.12. Göç eden kişilerin saygınlık ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim.	50
Tablo 5.13. Göç eden kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişimleri	51
Tablo 5.14. Göç eden kişiler kırsalda yaşamaya devam etselerdi hiyerarşideki seviyeleri	53
Tablo 5.15. Kırsaldan göç eden kişilerin tarım sektörü geçmişi.....	55
Tablo 5.16. Tarım sektöründe çalışma süresi.....	55
Tablo 5.17. Kırsaldan kente göç eden kişilerin göç süresi aralığı	56
Tablo 5.18. Kişilerin göç ettikleri bölgeler	57
Tablo 5.19. Aile üyelerinin göç etme durumu	57
Tablo 5.20. Göç edilen yer ve orada kalma durumu	58
Tablo 5.21. Göç eden kişilerin gelir harcama durumu	59
Tablo 5.22. Göç eden kişilerin boş zaman aktiviteleri	60
Tablo 5.23. Göç eden kişilerin kentte yaşadığı değişiklikler	62
Tablo 5.24. Göç eden kişilerin kentte yaşadığı problemler	62
Tablo 5.25. Geri dönmek isteyen kişi sayısı	63
Tablo 5.26. Binary Lojistik Regresyon Analizi	67

1. GİRİŞ

Mekânsal bir değişim olarak nitelendirilen göç, bireyin psikolojik durumu başta olmak üzere toplumla ilgili her şeyden etkilenen ve toplumu etkileyen bir olgudur (Güvenç, 1996). Tarihsel süreç içerisinde göç kavramı, göç süreci ve göçü etkileyen faktörlerin çeşitliliği gibi konular dünya genelinde araştırma alanı olarak popüleritesini korumuştur (Ekici ve Tuncel, 2015). Kişilerin göç etmesinde, güvenlik kaygısı ve sosyoekonomik kaygı başta olmak üzere etkili olan birçok faktör vardır.

Göç, soruna yol açma potansiyeli olan bir süreçtir. Göç sonucunda sosyal ve ekonomik alanlarda problemlerin meydana geldiği saptanmıştır (Ficher, 1994). Göçün kontrolsüz gerçekleşmesi halinde, etkileri ve toplumdaki yansımalarının düzelmesi ve ortaya çıkabilecek sorunların çözümü pek mümkün olmamaktadır. Göç sonucu kırsalda oluşan sorunlara; kırsal alandaki yaşayan kişilerin kentlere göç etmesi, kırsal alandaki özellikle tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin tehlike altında olması, sosyal yapının değişmesi ve terk edilen yerlerin zamanla yöreye özgün mimarisinin bozulması, dokusunun kaybolarak bozulmalara uğraması örnek olarak gösterilebilir.

Göç kavramı hakkında daha çok psikolojik ve sosyolojik alanlarda incelemeler yapılmış olsa da göç genel anlamda disiplinler arası bir kavramdır. Göç birçok alanda farklı yönleriyle etkili olup, kişileri ve yerleri değişime sürükler. Bu yüzden göç kavramı farklı yönleriyle ele alınması ve incelenmesi gereken bir konudur. Çoğu ülke göç hareketini incelerken yalnız sosyal politikaların konusu olduğunu varsayarak incelemeye tabi tutmaktadır (Borjas, 1994). Ancak farklı bileşenlere ve geniş kapsamlı bir etkiye sahip olan göç süreci bu yaklaşımların eksik kaldığını göstermektedir. Göç süreçlerinin, kapsamlı ve ayrıntılı hazırlanan politikalar ile göç alan ve göç veren yerlere fayda sağlayacak bir şekilde yönetilmesi mümkündür. Yönetimi doğru bir şekilde sağlanan göç süreçleri ülke ve toplumların ekonomik yönden gelişmesine katkı sağlamaktadır (Fichter, 1994).

Kırsal alandan kentlere göç en çok 16,6 milyon kişinin göç ettiği Hindistan'da görülmektedir. Gelişmekte olan 31 ülkeyi kapsayan bir araştırmada, kırsalda yaşayan insanların yarısından fazlasının çocukluk döneminde nüfus hareketliliğinde bulunduğu ortaya konulmuştur (Hâkim ve Boz, 2019). Türkiye'deki göç süreci incelendiğinde ise Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke nüfusunun %80'inin kırsal alanlarda yaşarken Cumhuriyetin ilk yıllarından beri kırsal alandan kentlere göçün yaşandığı

belirtilmektedir (Erdoğan ve Kaya, 2015). Türkiye’de 2021 yılında ise kırsal alanlarda yaşayan nüfus oranı %6,8'den %6,6'ya kadar gerilemiştir. Günümüzde nüfusun %93,2’sinin il ve ilçe merkezlerinde yaşadığı bilinmektedir (TÜİK, 2023).

Kırsal alanlardaki nüfusun giderek azalmasında etkili olan temel faktörlerin; kırsal kalkınmanın sağlanamaması, tarım sektörünün sanayi sektörü ile bütünleştirilememesi, kırsal halkın gelir seviyesinin düşük olması, tarım dışı istihdam alanlarının yeterince olmaması ve gelişmemesi, mevcut arazi varlığının ortak ve geçimlik araziler olması, kırsal alandaki refah seviyesinin düşük olması ve sosyal alt yapı hizmetlerinin yetersizliği olduğu görülmektedir. Bu faktörler kırsaldan kente göçe sebep olurken kırsal alandaki yaşamın sürdürülebilirliğinde engelleyici rol üstlenirler. Bunun yanı sıra şehir hayatının sosyoekonomik ve sosyokültürel yapısı kırsaldaki kişilerin şehirlere göçe eğilimini artıran faktörlerdendir (Gümüş, 1998).

Kırsal nüfusun giderek azalmasıyla, kırsaldaki yaşamın sürdürülebilirliğinin sağlanması için devlet tarafından kırsal halkın kalkınmasına yönelik düzenlemeler yapılmakta ve politikalar geliştirilmektedir (İpek vd., 2018). Kırsal alanlarda sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik hazırlanan politikadaki en önemli eksiklik, kırsal alanlarda sadece üretme-işletme fonksiyonlarını artırmaya ve geliştirmeye yönelik tedbirler alınırken, sosyokültürel alandaki tedbirlere yeterli önemin verilememesi olarak görülmektedir (Yavuz vd., 2014). Kırsal alanda yaşayan kişilerin göç etmesinde kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyacının ve Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramındaki ihtiyaçlar ve seviyelerinin kişilerin hayatlarında ve karar almalarında etkili ve önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Kişilerin ihtiyaçlarını Psikolog olan Maslow’un (1943) İhtiyaçlar Piramidi Hiyerarşisi teorisi ile açıklayabiliriz (Walsh, 2011). Maslow’a göre kişiler hedefler belirler ve hedefleri doğrultusunda yaşamlarını şekillendirir. Kişilerin ihtiyaçları sınıflandırılarak basamaklandırılmıştır. Bir üst basamağa geçilmesi bulunan basamaktaki ihtiyaçların karşılanmasında tatmin düzeyine erişilmesi ile mümkündür (Şeker, 2014). Göç eden kişilerin Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyeleri ortaya konularak, kişilerin kırsal alanda ve kentte yaşadığı sürede ihtiyaçlarını ne düzeyde karşılayabildikleri, karşılama seviyelerinde bir değişiklik olup olmadığı, kentlerde yaşadıkları süreçte kendilerini gerçekleştirip-gerçekleştiremedikleri gözlemlenmiştir. Göç eden kişilerin kırsala dönme isteği ve bu duruma etkili olan faktörler ihtiyaçlarını karşılama ve tatmin olma düzeyinden ayrı düşünülemez. Bu

kapsamda kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan politikalar ile teoride ve pratikte daha başarılı olmak kırsalın sürdürülebilirliğini sağlayıp refah düzeyini artırmak mümkündür. Kişilerin Maslow'un ihtiyaçlar piramidindeki ihtiyaçları karşılandığı sürece dönme ve tersine göç eğilimi içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Kırsal alana geri dönen kişilerin ise ekonomik ve sosyal yapı üzerinde oluşturdukları etki göz ardı edilemez. Oluşacak bu etki ise geri dönmek isteyen kişilerin sosyoekonomik özellikleri, dönme sürecinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi ve analiz edilmesi ile açıklanması mümkündür.

Bu araştırmanın temeli göç olgusudur. Göç kavramı, göçün etkileri ve göç etmeye sebep olan faktörler olarak ele alındığında bu faktörlerin bölge ve kişilere göre değişiklik gösterdiği ve önem düzeyinin değiştiği literatür araştırmaları sonucu belirtilmiştir. Sivas ili Gürün ilçesi hakkında farklı konularda birçok çalışma yapılmıştır. Ancak kırsal alandan kentlere göç eden ailelerin göç etme nedenleri, sosyoekonomik özellikleri, tarımsal geçmişleri, göç sonrası süreçte kentteki yaşam koşulları, Maslow'un ihtiyaçlar piramidindeki seviyelerindeki değişimin yönü ve geri dönme istekliliğine odaklanan araştırma sayısı oldukça azdır. Bu tez kapsamında Sivas iline bağlı Gürün ilçesi ve köylerinden göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri, Maslow'un ihtiyaçlar piramidindeki seviyelerindeki değişim, kırsal alana dönme isteklilikleri ve dönme isteğini etkileyen faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Kırsal nüfusun yerel kalkınması için yapılabileceklerin ortaya konulması bölgenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısındaki değişim için önem arz etmektedir.

Araştırma konu ve kapsamının belirlenmesini sağlayan sorular aşağıda verilmiştir:

- a. Gürün'den göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri nelerdir?
- b. Gürün'den göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan faktörler nelerdir?
- c. Gürün'den göç eden kişilerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidindeki seviyelerindeki değişim ne yöndedir?
- d. Gürün'den göç eden kişilerin geri dönme isteği ne yöndedir, bu durumu etkileyen faktörler nelerdir?
- e. Kırsal alanda yaşamın sürdürülebilirliğini sağlamak için neler yapılmalıdır?

Araştırma soruları kapsamında, Sivas İli Gürün İlçesinde kırsal alandan kente göçü etkileyen faktörleri konu alan araştırmanın sonuçları hakkındaki beklenti ve

önyargılar da tutarlılık sağlanabilmesi için hipotezler kurulmuştur. “Hipotez, var olan olaylar ve bu olayların arasındaki ilişkileri açıklamaya yönelik tasarlanan önermelerdir. Hipotezler var olan durumu geçici süreliğine açıklamakta bir ön kabul oluşturmaktadır (Horozcu ve Arıkan, 2015). Bu tez çalışmasında araştırmanın tutarlılığı ve değişkenler arasındaki ilişkilerin açıklanması için oluşturulan hipotezler aşağıda verilmiştir.

H1: Kırsaldan kente göç etme sürecinde bölgenin sosyoekonomik yapısı etkili olmuştur.

H2: Kırsaldan kente göç eden kişilerin göç ettikten sonra meslek grupları değişim göstermiştir.

H3: Kırsaldan kente göç etme sürecinde sosyokültürel faktörler etkili olmuştur.

H4: Kırsaldan kente göç ettikten sonra göç eden kişilerin Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki düzeyleri yükselmiştir.

H5: Kırsaldan kente göç eden kişiler göç etmeyip kırsalda yaşamaya devam etselerdi Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyeleri değişim göstermeyecekti.

H6: Göç eden kişiler göç ettikleri şehirden başka şehirlere göç etmek istemektedirler.

H7: Kırsaldan kente göç eden kişiler kırsala dönmek istemektedirler.

Araştırma süreci için oluşturulan sorulara ve hipotezlere dayanarak bu çalışmayı diğer çalışmalardan farklı kılacak temel amaçlar aşağıdaki verilen maddeler halinde oluşturulmuştur.

1. Gürün ilçesi kırsal alanından kentlere göç eden ailelerin hangi illere göç ettiklerini belirlemek.

2. Kırsal alandan kente göç eden kişilerin sosyoekonomik özelliklerini ortaya koymak.

3. Gürün'den göç eden kişilerin göç etme nedenlerini sosyoekonomik ve sosyokültürel açıdan incelemek

4. Şehir yaşamının kırsaldan göç eden kişiler üzerindeki etkilerini incelemek.

5. Gürün ilçesinden göç eden kişilerin göç etmeden önce ve mevcut durumda Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki düzeylerini belirlemek ve karşılaştırmak.

6. Gürün kırsalından göç etmiş kişilerin, kırsal alana tekrar dönme istekliliğinin ve bu istekliliği etkileyen faktörlerin ortaya konulması.

7. Kırsal alanda yaşayan insanların refah seviyesinin artırılması ve göçlerin

önlenmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek.

8. Şehirlere göçen insanların kırsal alanlara dönme ve üretime devam etmesinin sağlanabilmesi için gerekli olan düzenlemede etkili olabilecek teşvik mekanizmaları ve faktörleri değerlendirmek.

Bu tez çalışması kapsamında Sivas ilinin Gürün kırsalında ikamet edip kentlere göç eden kişilerin demografik ve sosyoekonomik özellikleri ortaya konulmuştur. Böylece İç Anadolu bölgesinin kırsalından kentlere göç eden kişilerin profilleri hakkında oluşan varsayımlara bilimsel katkı sağlanmıştır. Gürün kırsalından kente göç eden kişilerin, kırsaldan göç etmesine neden olan sosyokültürel ve sosyoekonomik faktörler ortaya konularak çalışma sahasının ekonomik ve sosyal yapısı hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Bu çalışmayla kırsaldan kente göçe neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması için yürütülecek çalışmalara katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bölgenin ekonomisi ve refah seviyesini yükseltmeye yönelik yapılacak çalışmalara fayda sağlaması beklenmektedir. Bu araştırmanın özgün değerine bakıldığında, göç olgusuna Maslow'un ihtiyaçlar Hiyerarşisi teorisiyle farklı bir bakış açısı ile yaklaşılmıştır. Çalışmanın yapılması; geleceğe yönelik tarımsal yayım, eğitim, politika geliştirme ve yeni projelerin hazırlanması aşamasında, elde edilen verilerin ve bulguların işlevsel bir şekilde sonraki çalışmalara katkı sağlaması açısından önemlidir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde ilk olarak göç daha sonra Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile ilgili yapılan çalışmalar incelenerek özetlenmektedir. İki başlık altında incelenen literatür taraması kronolojik sıraya göre verilmektedir.

Yavuz vd. (1978), kentleşme ve insan üzerine yaptığı araştırmasında, II. dünya savaşından sonra gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde kentleşme süreci hâkim olduğunu, Türkiye'nin bu kentleşme sürecinde göç politikalarını değiştirerek kırsal alandan şehirlere göçü teşvik edici politikalar oluşturduğunu belirtmiştir. Bu politikaların yanı sıra 1950-1960 yıllarında ABD'den alınan Marshall yardımlarıyla tarım alet ve makinalarının getirtilip kullanılmaya başlanmasıyla, kırsalda oluşan iş gücü fazlası ve kentlerdeki sanayileşme sürecinde ortaya çıkan iş gücü açığı ile kırdan kente göç hareketleri oluşmuştur.

Şimşek ve Gürler (1994), çalışmalarında kırsaldan kentlere göç ve kırsal sanayiye birlikte ele almaktadırlar. Kırsaldan kente göç hareketinin, 1950'li yıllarda gelişen sanayi sektöründe iş gücü kaynağına duyulan ihtiyaç ile arttığı savunulmuştur.

Borjas (1994), göç ekonomisi konulu çalışmasında göçün disiplinler arası bir kavram olduğunu, göçün etkilerinin ön görülmesine yönelik çalışmalar yürütülmesinin gerekliliğini savunmuştur. Göç hareketliliğinin iş gücünde artışa, iş gücü ücretlerinin düşmesine neden olduğunu belirtmiştir. Göç edilen ülkelerin kaynaklarını kullanırken, göç esnasında yatırım alanları değişiklik gösterirken oluşan değişim süreçlerini ülkelerin takip edip, değişimi dikkate alarak politikalar geliştirmesi gerektiğini savunmuştur. Araştırma sonucunda yönetimi doğru bir şekilde sağlanan göç süreçlerinin ülke ve toplumların ekonomik alanlarının gelişmesine katkı sağladığı saptanmıştır.

Fichter (1994), sosyoloji adında yayınlamış olduğu kitabında kişilerin göç etme sürecinde sosyoekonomik ve güvenlik kaygısı başta olmak üzere etkili olan birçok faktör olduğunu öne sürmüştür. Önemli etkenlerden birinin iş ve iş imkanları olduğunu öne sürerken bu süreçte bu faktörlerin tek başına etkili olmadığı, göçün sebep ve sonuçlarının karmaşık bir yapıya sahip olmasıyla birlikte sosyal düzenin en büyük etkenlerden olduğuna değinmiştir.

Kurt (2003), Türkiye'de Kent – Köy Çelişkisi üzerine yazmış olduğu kitabında şehir ve köydeki sosyal yaşamdan, kişilerin farklılığından ve yaşanan sorunlardan

bahsetmektedir. Kentte yaşayan insanların birçoğunun kendilerini köyde yaşayan insanlara göre; çağdaş, şanslı, eğitim ve refah seviyesi yüksek olarak gördüğünü belirtmiştir. Kentte yaşayan başka bir kesim ise kent hayatından dolayı köyde yaşayanlara göre; stresli ve sıkıntı yaşama durumlarını daha yüksek olarak görmektedir. Köylüler ise şehirlileri; eğitilmiş, görgülü, meslek sahibi olan, sosyal hakları olan bireyler olarak görmektedir. Şehir ve köy hayatında yaşayan kişiler için oluşan bu algıların kırsaldan kente göç üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu durumun önlenmesine yönelik; 1923 yılında Cumhuriyet ilan edildikten sonra 1923-1950 yılları arasındaki dönemde, kırsal alanda yaşayan insanların problemlerini yerinde çözmek ve köylüyü köyünde tutmaya yönelik politikalar yürütülmüş, buna yönelik Halkevleri ve Köy Enstitüleri açılmıştır.

Bıçkıcı (2003), kentleşme sorunlarına Türkiye özelinde çözüm önerileri getirdiği çalışmasında, kentleşme sorununda etkili olan temel faktörlerden birinin de kırsaldan kente yapılan göç hareketi olduğunu savunmaktadır. Kişilerin kentlere göç etmesine neden olarak, kırsal alanların imkanlarındaki yetersizlikleri, kentlerde alt yapı imkanları başta olmak üzere iş ve istihdam imkanlarının daha fazla olması olduğunu savunmaktadır. Kentleşme sorununa çözüm olarak; kırsal kalkınmanın teşvik edilmesi, kırsal alanlarda da iş imkanları yaratılmasının, tarım ve hayvancılık ile uğraşan kişilerin gelirlerinin artırılması gibi öneriler getirmektedir.

Yavuz vd. (2004), çalışmasında Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nin Çoruh Havzasında kırsaldan kente göç etme isteğine etkili olan faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda toplam 600 kişiyle anket çalışması yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kişilerin arazi miktarı ve yaşları yükseldikçe göç etme isteklilikleri azalmaktadır. Kente göç etme isteği yüksek olan kişilerin ise yaş seviyeleri düşük ve yeterli miktarda arazisi olmayan kişiler olduğu görülmüştür. Kişilerin eğitim seviyeleri, sahip oldukları mal varlıkları, şehirdeki akraba sayıları istatistiki olarak anlamlı sonuçlar ifade etmese de göç üzerinde etkili faktörler olduğu görülmüştür. Göç edilen bölgelerde nüfus azalmakta ve birçok alanda arz talep dengesi değişime uğramaktadır, bu durum kırsal yaşamın sürdürülebilir olmasında tehlike yaratmaya başlamıştır. Araştırma sonucuna göre göçün önlenmesine yönelik; genç nüfus tarım sektörüne yönlendirilmeli, ailedeki kişi sayısı azaltılmalı, işletmenin arazi varlığını artırmaya yönelik çalışmaların yürütülmesi gerektiği kanısına varılmıştır.

Aslan ve Boz (2004), bu çalışmada 1980 yılından sonra Adana iline farklı

kırsal alanlardan göç eden 171 kişinin göç etmesinde etkili olan sosyoekonomik-sosyokültürel nedenleri ve göç eden kişilerin geri dönme istekliliğini ele almaktadır. Elde edilen bulgulara göre; göç üzerinde etkili olan en önemli sosyoekonomik faktör ailede sosyal güvencenin olmamasıdır; sosyokültürel faktör ise eğitim imkanlarındaki yetersizliklerdir, ilin en çok göç aldığı yerler ise Güney Doğu Anadolu Bölgesidir, Göç ederek Adana'ya yerleşen kişilerin kırsal alana geri dönme istekliliği düşük seviyededir. Kırsal alandaki yaşamın devamlılığının sağlanıp şehirlerdeki insan yoğunluğunun giderilmesi için; kırsal alanlardaki refah ve gelir seviyesi yükseltilmelidir.

Razum vd. (2005), Almanya'da yaşayıp çalışmış ve daha sonra Türkiye'de Ankara'nın alt-orta sınıf bir mahallesinde ve 45.400 nüfuslu bir kasaba olan Şereflikoçhisar'da, Türk İşçi Göçmenlerinin Almanya'dan neden döndüğünü belirlemek amacıyla oluşturulan odak gruplar ile görüşmeler yapılarak veriler elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; yaşlı erkeklerin eğitim düzeyi genç erkeklerle göre daha düşüktür, 50 yaş üstü erkekler Almanya'dan Türkiye'ye geri dönmede iklim özelliklerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Geri dönme isteğinde sağlık durumlarının da etkisi göz ardı edilemeyecek düzeydedir. Kişilerin geri dönme kararı ailenin yaşadığı yerden yüksek oranda etkilenmektedir. Göç edilen yere geri dönme kararı alınırken değerler, duygular ve gelenekler önem taşımaktadır.

Eminağaoğlu ve Çevik (2007), çalışmalarında kırsal alanların tarımsal üretim ve hayvansal üretim faaliyetleriyle ülke ekonomisi için önem arz eden, yerleşim alanlarının bozulmamış ve yöresel özellikler barındıran doğal yapısı ile kırsal turizm açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bu kapsamda çalışmalarında kırsal alandaki fiziksel çevrenin düzenlenmesine dair geçmiş ve günümüzde oluşturulan politikalar yasal çerçeve içerisinde incelenerek, eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler getirilmektedir. Getirilen bu öneriler; kırsalda yaşayan yerel halk ile doğru bir şekilde iletişim kurarak, yaşamlarını sürdürebilecekleri, yöresel yapısını bozmadan farklılıklarını koruyarak, yeni gelişmelere ve yeniliklere uyarlanmış kişisel mekanlar oluşturmaya dayandırılmaktadır. Araştırmanın sonucunda kırsal alanları geliştirmeye yönelik yürütülen politikalarda, alandaki yaşam refahı yükseltilirken kültürel dokunun korunmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Gülbüz (2008), bölgeler içinde kırsal nüfus oranı en yüksek olan Karadeniz bölgesinde bu çalışmayı yürütmüştür. Çalışma kapsamında kırsaldan kente göç

sürecinde etkili olan sosyoekonomik faktörler ortaya konulmuştur. Göç sürecinde etkili olan sosyoekonomik faktörler; fizyolojik nüfus yoğunluğunun artması, tarım arazisi varlığının hane başına düşen miktarının azalması, kent yaşamının cazip yönleri, kırsaldaki ölüm oranının yüksek olması, sosyal yardım kuruluşlarından yararlanma oranı, tarım ve hayvancılık yapma-yapmama ve hane halkına ait arazi olma durumu olarak belirtilmiştir. Ailelerin büyükbaş hayvan varlığı, ev haricinde sahip olunan bina sayısı, toprak tahlili yaptırma oranı, birinci gelir kaynağının meyvecilik olması, yeşil kart olma durumu ve birinci gelir kaynağı tarla ziraatı olma durumu ise düşük derecede etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Bölgede tarım ve hayvancılıktan çok meyveciliğin yaygın olduğu yerlerde kırsal göçün daha az olduğu saptanmış ve Karadeniz bölgesinde fındık ve çay üretiminde verimin artırılması ve meyvecilik alanlarında imkanların artırılması önerisinde bulunulmuştur.

Güreşçi (2010), araştırmasında kentten köye göç etme sürecindeki etkili olan faktörleri incelediği çalışmada, Türkiye’de köyden kente göç sürecinden sonra ekonomik-sosyal ve kültürel değişimler yaşandığını ifade etmiştir. Köyden kente göçte ve kentten köye göçte etkili olan faktörler arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Kentlere yerleşen köy kökenli kişiler yerleştikleri bölgelerde sosyal yapı ve kültürlerinden dolayı kimlik karmaşası yaşamış ve köylerine dönme eğilimi göstermişlerdir. Köylere göç hareketi başlayınca köylerin önemi anlaşılıp buna yönelik kırsal alanların ve kentsel alanların dengeli bir şekilde çok yönlü olarak kalkındırılması hedeflenmektedir.

Walsh (2011), bu çalışmada Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinin unsurlarını Porter’ın değer zinciri teorisiyle birleştirerek sürdürülebilir kalkınma ile ilgili politika geliştirmeyi amaçlamıştır. Psikolog olan Maslow (1943) İhtiyaçlar Piramidi (Hiyerarşisi) teorisini klinik ortamında yapmış olduğu araştırmalar neticesinde literatüre kazandırmıştır. Bu model daha sonra 45 tane gelişmekte olan ülkeden alınan verilerle regresyon analizi yapılarak test edilmiştir. Toplumun fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik ile ilgili politikaların önceliklendirilmesine kaynak oluşturur.

Kocaman ve Yanık (2012), bu çalışma kapsamında iki köyün kültür teknik kaynakları kıyaslanmıştır. Sosyoekonomik anlamda gelişmişlik açısı düşük olan çalışma sahalarının kültür teknik yönünden eksik yanları yapılan anketler ile tespit edilmiş bu eksikliklerin köyden kente göç sürecinde etkisini minimum düzeye

indirmek amaçlanmıştır. Yapılan anketler sonucu katılımcıların köyden göç etme isteğine etkili olan faktörler; gelir yetersizliği, kendi arazisinin olmayışı, suyun yetersizliği, hayvancılığın yetersizliği olarak tespit edilmiştir. Proje kapsamında tespit edilen bu sorunların çözümünde katılımcı kırsal kalkınma modeli uygulanmış üreticilerin katkılarıyla bu model hayata geçirilmiştir. Uygulanan model sonucunda sulama, eğitim ve gelir yetersizliğine çözüm getirilemezken, %45'lik kesimin aile bütçesine katkı sağlamıştır. Projenin kırsal alanda uygulanması halkı köylerine bağlamıştır çünkü kırsal alanın değer görmesi yatırıma tabi tutulması kentin çekiciliğini azaltıp, bölgede kalma isteği uyandırmıştır. Kırsal alandaki kişiler ile birebir uygulanan sonuçları gözlenen bu tarz projeler örnek alınarak artırılmalı, tarımsal yayım hizmetleri ile desteklenmelidir.

Cao vd. (2013), bu araştırma 202 tane sosyal medya kullanıcısıyla Çin'de yapılmıştır. Çalışmanın amacı Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teoreminden faydalanarak, beklenti-onay modeli (ECM-IS) ile kullanıcılarının sosyal ağ hizmetine devam etme niyetini ortaya koymaktır. Bulguların sonucuna göre; kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal ağ hizmetine devam etme isteği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir; fakat sosyal ihtiyaçların karşılanması üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur. Bu sonuçlar ışığında uygulamanın gelişmesi için, SNS yöneticileri sosyal mevcudiyete dikkat etmeli kullanıcıların duygusal aidiyet, kendini ifade etme, anlık konuşabilme ve tanıdıklarıyla etkileşime girebilme durumları gözden geçirilip iyileştirilmelidir. Kişilerin kullanıma devam etme niyeti ise tüm değişkenler içinde en önemlisini oluşturmaktadır araştırma ise kullanıcıların memnuniyetinin devam ettiğini göstermektedir.

Kızılaslan vd. (2014), sanayileşme hareketiyle kırsaldan kente göç artmış, sanayi sektöründe iş gücüne ihtiyaç duyulduğu için bu durum bir sorun olarak algılanmamıştır. Kırsaldan kente göç, tarım ülkesi olan Türkiye'de tarımsal işletme ve tarım ürünleri yetiştirilen arazilerde oluşan azalma ile olumsuz yönünü göstermiştir. Çalışma kapsamında kırsaldan kentlere yapılan göçün tarım sektörüne ve küçük aile işletmelerine olan etkisi ele alınmıştır. Genç nüfusun göç etmesinin kırsal nüfusun yaşlanmasına ve azalmasına sebep olacağı öngörülmüştür. Kırsal alanların gelişmesi için tarımsal ürünleri işleyen işletmelerin kırsal alanlarda kurulup bu bölgelerin gelişmesine ve iş gücü istihdamına katkıda bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Tarımsal ürünlerde fiyatlandırma ve pazarlama alanlarının güçlendirilip, üretici

bilgilendirilerek ve gelirleri artırılarak üretimin devamlılığı sağlanmalıdır. Bunun için tarımsal yayım çalışmaları artırılarak kooperatifleşme desteklenmelidir.

Şeker (2014), Yönetim Bilişim Sistemleri (YBS) açısından Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi aşamalarından esinlenerek bir olgunluk modeli geliştirmişlerdir. Bunlar; Paradigma Kayması, Rekabetçi Ayırışım, Birleştirilmiş Enformasyon ihtiyaçları, Kararlılık ve Güvenlik ihtiyaçları yanı sıra Alt yapı ve Bağlantı ihtiyaçlarıdır. Bu modele göre en üst basamak Paradigma kaymasıdır ve her işletmenin bu basamağa erişmesi zorunlu ve gerekli değildir. Gelişen ve değişen toplumda insanların ihtiyaçları artmış ve değişmiştir bu değişimleri ele alan çalışmalar yürütülmüştür. Dijital teknolojilerin kullanılması ile kişinin dijital hiyerarşideki seviyesi durumlar ele alınmaktadır.

Yılmaz (2014), yaptığı derleme çalışması ile Uluslararası göçün çeşit, neden ve etkilerini incelemiştir. Göçü; tarih boyunca insanların farklı nedenlerden dolayı yaşadıkları yerlerden ayrılmak zorunda kaldıkları, bu ayrılıkların insan ve mekân üzerinde birçok etki oluşturduğu bu hareketlilik süreci olarak tanımlamıştır. Çalışmanın sonucunda göç edilen ve göç alan yer ile göç eden kişilerin ve yerleşilen yerdeki kişilerin nitel ve nicel özellikleri, göç etme nedenleri, kapsamı ve işleyiş sürecindeki farklılıkların göçleri birbirinden farklı kıldığı gözlemlenmiştir. Göçün ve etkilerinin daha iyi anlamlandırılabilmesi için göç kavramının çok yönlü bir şekilde incelenilmesi gerektiğini savunmuştur.

Ekici ve Tuncel (2015), göçün kişi ve kişiye dair olan her şeye etkisinin ne yönde ve nasıl olduğuna dair genel bir tablo çizmeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda göçün insan ve insanın çevresini etkileyen, tarihin ve mekanların üzerine sinmiş her dönemde yaşanan bir olgu olduğu gözlemlenmiştir. Bu konunun daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde araştırmalar ile gündemde tutulması gerektiğini öngörmüşlerdir.

Akıncı vd. (2015), bu çalışmada göçün topluma olan etkisi ve yansımaları incelenmektedir. Göçü değil göçün sonuçlarını tespit etmeyi sorun olarak ele almaktadır. Oluşan yoğun göç dalgaları sonucunda göçün toplumsal etkilerini ölçmek açısından zor olsa da göç eden kişilerin eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve toplumsal haklarını koruyacak ve sorunlarına çözüm getirebilecek sosyal politikalar ile göç sürecinde karşılaşılan sorunların çözülebileceği fikrinin benimsetilmesinin uyum süreci ve sosyal bütünleşme için önemini vurgulamıştır.

Bratram vd. (2017), göç meselesindeki temel kavramlar hakkında yazdığı kitapta göç ve göç ile ilgili kavramlara farklı bakış açıları getirmiştir. Geri dönme isteği ile ilgili ise kişilerin asıl amaçlarını yerine getirdikten sonra veya asıl amacını yerine getirmek için geri döndüğünü belirtmiştir. Geri dönüş göçü ise farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Geri dönme isteğine sebep olan faktörlere; emeklilik, başarısızlık, tutuculuk ve yenilik örnek olarak verilebilir.

Bilecen (2018), çalışma kapsamında tersine göç üzerinde etkili olan faktörler ele alınmaktadır. Göç bitmeyecek, döngüsel bir durumdur, göç eden kişiler yerleştikleri yeri ve terk ettikleri yeri etkilemektedir. Kişiler göç ettikleri yerlerde istek ve hedeflerine ulaşamadıkları durumda kendi topraklarına geri dönmekte veya kesin dönüş yapmasalar bile bağlarını koparmamaktadırlar.

Mete (2019), bu araştırmada göç veren durumda olan Gürün ilçesinin, verdiği göçün sosyokültürel yapısına ve yaşantısına olan etkilerini incelemiştir. Araştırmanın materyalini istatistiksel veriler ve bölgede 150 hane üyesine yapılan anket sonuçları oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre aile üyelerinden biri veya daha fazlası göç etmiş kişilerin oranı %88'dir. Göçten en fazla ilçenin ekonomik yapısı etkilenmiştir. Kişilerin gelir seviyesi düşerken geçim kaynakları değişmiştir. Ekonomik yapısındaki değişimi etkileyen en önemli etmenlerden biri ise kır nüfusunun ve hayvancılığın azalmasıdır. Sanayi ve ticaret sektörüne bakacak olursak, bölgede sanayi ile ilgili işletme veya faaliyet yoktur. 2016 yılında küçük sanayi sitesi açılmıştır. Araştırmanın yapıldığı 2019 yılında mevcut kayıtlı esnaf sayısı 356 tanedir. Batıyla doğuyu bağlayan bir geçiş güzergahında konumlanmasından dolayı 4 tane dinlenme tesisi vardır, bu tesisler ticaret potansiyeline katkı sağlayıp istihdam alanı oluşturduğu için önemlidir. Kültürel açıdan ise; eğitim seviyesi düşmüş, siyasal yapı değişime uğramış ve geleneklerin sürdürülebilirliği azalmıştır. Araştırma genelinde sonuç olarak verilen göçün kalanları olumsuz etkilediği, kalan nüfusunda göçe eğilimli olduğu, ilçenin sosyal ve kültürel yapısında değişikliğe neden olduğu ortaya konulmuştur.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Kent ve Köy Kavramları

Araştırmanın temeli kırsaldan kente göç olgusu üzerine şekillendiği için ilk olarak kent ve köy kavramı açıklanmıştır. Birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler kent ve kır kavramlarını açıklarken farklı ifadeler kullanmaktadır. Türkiye’de kır ve kent olgusu açıklanırken gelişmiş ülkelere farklı ele alınmaktadır.

Kent insanların yaşadığı yaşam alanlarından birisidir. Kent olgusu tarih içinde ve dünya genelinde değişik şekillerde nitelendirilen dinamik bir kavramdır (Karaman, 2003). Kentlerin oluşum ve gelişim sürecinde ticaret yollarının gelişmesi, tarımın ortaya çıkması, sanayinin yaygınlaşması, göç ve kültürel değişimler etkili olmaktadır (Oktay, 2011). Kent; tarımsal ve tarımsal olmayan üretimlerin kontrol edildiği, pazarlama kanallarının oluşturulduğu, tarım dışı üretimlerin yoğun olduğu yerlerdir. Kentlerde; ihtisaslaşma, teşkilatlanma ve iş bölümü yüksek düzeydedir. Nüfusu 20000’den fazla olan yerler kent olarak kabul görmektedir (DPT, 1982). Nüfusun, ekonomik faaliyetlerin ve ticaretin yoğun olduğu yerlerdir. Kentlerde en yaygın iş sahaları; ticaret, sanayi, sağlık, eğitim ve kültür gibi sektörlerdir (Topal, 2004). Yaşanılan yerin kent vasfına sahip olması için sahip olması gereken yapılar ve düzenler vardır. Bunlar; kale, mahkeme, pazar, kendine özgü toplumsal ilişki biçimi ve kendini yönetebilme özellikleridir (Weber, 2003). Kentler, bünyesinde barındırdığı insanların ihtiyaçlarını karşılamak için; su, elektrik, doğalgaz, ulaşım, sağlık eğitim ve çevre düzenlemeleri gibi altyapı imkanları sunar (Oktay, 2011).

Köyler, genellikle şehirlerden daha küçük ve nüfus yoğunluğu az olan yerleşim alanlarıdır. Köyler kırsal alanlardır, ekonomik yapısı tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır (Urry, 1999). Kırsal kelimesi anlam olarak, az sayıda kişinin yaşadığı kır alanların yaygın olduğu yerlerdir (TDK, 1998). Köyler doğal güzellikleri olan açık alanlardır, bunun yanı sıra alt yapı imkanları yeterince gelişmemiştir. Köylerde genellikle; cami, okul, bakkal ve sağlık merkezleri vardır, yaşam tarzları genellikle sakindir (Ertürk, 2008). Bir alanın köy olarak kabul edilme süreci ülkeler arasında değişim gösterir. Tanımlama sürecinde farklı ölçütler dikkate alınır bunlar; nüfus yoğunluğu, yerleşim alanının coğrafi yapısı, ekonomik yapısı, yönetim şekli, toplumsal yaşam düzeni ve alt yapı imkanlarıdır (Aydoğdu, 2020).

Kırsal alanlar; ekonomisi az gelişmiş, üreticinin ürettiği ürünün büyük miktarını

kendi ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı, ekonomik yapının tarım sektörüne dayalı olduğu, alt yapı imkanları bakımından gelişmemiş fakat insan ilişkilerinin samimi ve sıcak olduğu yerleşim yerleridir (Tolunay ve Akyol 2006).

Türkiye’de köy ve kent ayrımı yapılırken nüfus yoğunluğu önemli bir kriterdir. Nüfusu 20 bin ve üzeri olan yerler kent, diğer yerleşim yerleri kırsal olarak kabul görmektedir. Kent-kır ayrımında, 1985 yılı öncesinde 10 bin ve üzeri kişi yaşayan yerler kırsal kabul edilmekteyken, 1985 yılından sonra bu durum bazı yerleşim yerlerinin nüfusu 10 bin ve üzerinde olsa da istihdam alanları, banka şube sayısı, şirket sayısı ve telefon aboneliği sayısı yeterli olmadığı için değişmiştir (KKP, 2010-2013).

3.2. G Kavramı

G farklı perspektifleri olan bir konu olduğu için birçok kaynakta farklı yönleriyle tanımlanmıştır. Fakat özünde g, yer değiştirme eylemidir. Göç hareketinin gerçekleştiği sürede ekonomik, siyasi ve kültürel belirleyiciler gn şekli üzerinde doğrudan etkili olmuştur (Lakoff, 2006). Göçten sonraki süreçte yerleşim yerlerinde; toplumsal, kültürel ve ekonomik değişimler yaşanmaktadır. Bu bağlamda g dünya genelinde göç eden kişilerin statüleri sosyal, ekonomik ve politik açıdan önem arz etmektedir (Pedraza ve Bailey, 1990). Göç eden kişilerin geneli yeni başlangıçlar yapma ve yaşam standartlarını iyileştirme amacını güderken bu süreç yeni bir yerleşim yeri ve değişen koşullara uyum sağlamayı da beraberinde getirir (Ekici ve Tuncel, 2015). İnsanlar g ederken itici ve çekici faktörlerden yola çıkmaktadırlar, g ederken başka yer veya bölgelerdeki sunulan imkanların çekiciliğine kapılmaktadırlar (Sirkeci ve Cohen, 2015).

Göçmen lkeler arasında veya şehirler arasında yer değişikliği yapan ve bu yerlerde daim olarak yaşamayı amaçlayan kişidir. Göçmenlik taşınma ve yerleşme sürecidir. Göçmenler genellikle farklı kültürel, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı göç eden farklı etnik kökenlere sahip kişilerdir. Yaşadıkları yerlerin dışındaki iş fırsatları, doğal afetler, siyasi istikrarsızlıklar, iç savaş gibi zorlu koşullardan kaçma gibi nedenler sonucunda da taşınabilirler (Alamyar ve Boz 2022).

3.3. G Kuramları

G kavramı birçok disiplin dalında incelenmektedir. Sosyal bilimler, siyaset bilimi, tarih bilimi, ekonomi bilimi, coğrafya bilimi, psikoloji bilimi ve hukuk bilimi alanında çalışan araştırmacılar tarafından konu olarak seçilmektedir (zbay ve Yücel

2001). Geliştirilen bu kuram ve modellerin birbirlerine karşı üstünlüğü ve eksikliği yoktur. Kuramlar ele alınacak olan göç hareketinin yapı ve konu bakımından incelenmesi sürecinde fayda sağlamaktadır (Çağlayan, 2006). Göç sürecini daha iyi anlamak ve anlamlandırmak adına geliştirilen kuramlar aşağıda verilmiştir.

İtme Çekme Kuramı: 1966 senesinde Everett Lee tarafından geliştirilmiştir, daha sonraki dönemlerde kuram özü korunarak geliştirilmiştir. İtme çekme kuramında göç ve göçmen olgusunun karakteristik yapısı incelenmektedir. Bu kapsamda göçe dair itici ve çekici yönleri ortaya koymuştur (Todaro, 1980). Göç sürecinde etkili olan itici ve çekici durumlar dört başlık altında ele alınmıştır. Bunlar, yaşanılan yer, göç edilecek yer, karşılaşılabilecek engeller, kişisel faktörlerdir. Bu faktörler ortaya konulan kuramın temelini oluşturmaktadır (Yalçın, 2004). Kuramın bir diğer özelliği ise yaşanan yer ve göç edilecek yerin olumlu ve olumsuz özellikleri birbirinden farklı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte küreselleşen dünyada göç olgusu artık daha karmaşık ve değişik bir haldedir (Kara ve Öykü, 2015).

Neo- Klasik Makro Ekonomi Kuramı: Ekonomik yapı ve düzeni kapsayan bir kuramdır. Neoklasik makro kuramların içinde göçle ilgili olanları John R. Hicks'in 1932'de geliştirdiği Ücretler Kuramını dikkate almaktadır. Kuram, iş gücü ücretlerindeki farklılıkların işgücünü geliri yüksek olan yerlere göçe yönlendirdiğini savunmaktadır (Schwenken ve Eberhardt, 2018). Göç hareketi sonucunda, yoksul ülkelerde çalışabilecek kişi sayısı azalır ve çalışan kişilerin ücretleri yükselirken, zengin ülkede çalışabilecek kişi sayısı artar ve çalışan kişilerin ücretleri azalır. Bunun sonucunda ülkeler arası göç hareketinde yön değiştirmeler gözlenir. Ülkeler arasında gözlenen işçi göçleri ise ücret seviyelerindeki değişikliklerden dolayı olmaktadır. İşçi ücretlerindeki değişikliklerin önlenmesi işgücü göçünün önüne geçilmesini sağlar (Lewis, 1993).

Network (Ağ) Kuramı: Oluşturulan birçok göç kuramı göçün sebeplerini araştırmaktadır. Bu kuramlar göçün ekonomik düzen üzerindeki etkisini ele alıp, tarihsel sürecini hesaba katmadan incelemişlerdir. Diğer kuramlar göçün, nicel ve nitel görüntüsü üzerinde durmaktadır (Castles ve Miller, 1998). Bu yaklaşımlar yanlış değil ama eksiktir, özellikle günümüzde yaşanan göç hareketlerinde etkili olan birçok faktör bulunmaktadır özellikle göç sürecinde zaman ve yer birbirinden bağımsız ele alınamaz. Göç olgusu farklı boyutlarıyla incelenirken, tarihsel süreçte yaşanan olaylar birbirleriyle ilişkilendirilerek ele alınmalıdır (Todaro, 1980). Göç hareketini başlatan

kişiler öncelikle göç alan ve veren toplumları birbirine bağlama noktasında zemin oluşturmaktadır. Oluşturulan bu zemin göç isteği olan kişilere hareket imkânı sunmakta ve güven yaratmaktadır (Yalçın, 2004).

Göç sürecinde göçmen ağlarının da birçok yönden etkisi bulunmaktadır. Bu ağların işlevlerine bakacak olursak: Göçmenleri, göçün verdiği rahatsızlık ve masraf konularında rahatlatırlar. Göçmenleri karşılaştıkları yeni toplumun olumsuz etkilerinden korurlar ve kökenleriyle ilişkilerinin devamlılığını sağlarlar. Göç hareketinin zamanını ve yerini etkileyerek kimlerin göç edebileceğini önemli düzeyde etkiler, göç eden kişilerin gittikleri yerde uyum sürecinde kolaylık sağlar. Göç isteği olan kişiler ve ağa yeni katılanlar için göç edilecek toplumlar hakkında fırsat ve yapılanmalar ile ilgili bilgi akışı sağlarlar. Göç sürecinin hızı ve büyüklüğü üzerinde etkili olmaktadır (Çağlayan, 2006).

İkiye Bölünmüş Piyasa Kuramı: Bu kurama göre ülkeler arasında gerçekleşen göç, modern sanayi topluluklarının emeğin yoğun olarak kullanıldığı sektörlerde, düşük ücretli iş gören talebini karşılamak için oluşturulmuştur (Aktaş, 2015). Düşük ücretleri ve esnek çalışma koşullarını kabul eden bireyler sanayisi gelişen ülkelerin iş gücü talebini karşılamaktadır. Gelişmiş ülkeler yerli işçilerinin iş ücret karşılığını yüksek miktarda verirken, herhangi bir sendikaya bağlı olmayan niteliksiz işçilerin ücretlerini düşük miktarda vermeye çalışmaktadır. Bu yüzden gelişmiş ülkelere iş gücü olarak gidip, düşük ücretlerle çalışan göçmenler iş verenlere avantaj sağlamaktadır (Lordoğlu vd. 2004).

Seçkinlik Kuramı: Bu yaklaşım, göç hareketinde bulunan kişilerin, göçmen olarak gittikleri yerlerde seçkin bireyler arasında olmasını kapsar. Göç eden kişilerin profili ağırlıklı olarak; genç, bekar, erkek ve öğrenim seviyesi yüksek kişilerden oluşmaktadır. Kırsal alanda eğitim seviyesi yüksek, yeniliklere fırsatlara açık, girişimci yönü olan ve bireysel olarak donanımlı insanlar seçkin kişilerdir. Seçkinlik kuramı da göç sürecinde etkili olan birçok faktörden birisi olarak değerlendirilir fakat her zaman geçerli olmayabilir. Ancak göç olgusunun olduğu bir durumda yadsınamayacak bir perspektiftir (Çelik, 2002).

Merkez-Çevre Göç Kuramı (Center-Periphery): Sıkça kullanılan bir kuramdır. Kurama göre dünya çevre ve merkez olarak iki kısımdan oluşmakta ve ekonomi sayesinde bağlanmaktadır (Oktik, 1997). Çevre olarak adlandırılan ülkeler, merkez ülkelerin büyüme ve kalkınmasında ucuz işgücü ve ihracat için ihtiyaç duydukları

lkelerdir. evre lkeler ise gelişmek ve refah düzeyini artırmak için merkez olarak adlandırılan ülkelere ihtiyaç duyarlar. Bu durum bize merkez ve evre ülkelerin birbirine olan bağımlılıklarının tek taraflı olmadığını göstermektedir (Toksöz, 2006). Merkez-evre G kuramı kapsamında g olgusunu değerlendirilecek olursak, merkez olan ülkelerin aktif çalışan ihtiyaçlarını giderme noktasında göçmenlere yönelik kabul politikaları geliştirdikleri görülmektedir. evre ülkelerden merkez ülkelere yapılan glerin birçoğu işçi gdr fakat son on yıl içinde değişen ekonomik küreselleşme ile bu durumun tersine döndüğü görülmektedir. Eskiden insanlar sermayesi olup işgücü ihtiyaı olan ülkelere göç ederken artık, sermayesi olan ülkeler, girdi ve işgücü maliyetlerinin ucuz olduğu ülkelere gidiyor (ağlayan, 2006).

3.4. G Türleri

Yaşadığımız dönemde her türlü nüfus hareketliliği g olarak tanımlanmaktadır. G perspektifi geniş bir alan olduğu için disiplinler arası bir konudur. G farklı yönleriyle inceleme konusu olmuştur. G ile ilgili literatür taramaları sonucu farklı şekillerde sınıflandırmaların mevcut olduğu görülmektedir. G; iç, dış, gönüllü, zorunlu, kısıtlı ya da sürekli olarak sebep ve sonucuna göre sınıflandırılmıştır (Özkalp, 1995).

lke içinde yerleşim yerini değiştirme hareketi i güçtür. Kentten köye veya köyden kente göç hareketi i ge örnek olarak gösterilebilir. Mevsimlik gler, sürekli gler, emek gleri bu kategoride incelenmektedir (ner, 1972). lke dışına yapılan uluslararası göç hareketi ise dış güç olarak tanımlanmaktadır. Bu hareket; ekonomik nedenler, siyasi nedenler, sosyal nedenler ve çevresel nedenler doğrultusunda olabilir. Beyin göçü, işçi gleri, mübadele gleri dış g örneğidir (ağlar, 2018).

Zorunlu göç, kişilerin kendi istek ve tercihleri dışında, mecburi bir şekilde yer değiştirmeleridir. Zorunlu göçün nedenleri çok çeşitli olabilir. Bu nedenlere; siyasi düzen, sosyal-ekonomik yapı, doğal afetler, evre kirliliği, iklim değişikliği, sağlık problemleri örnek gösterilebilir (Aktaran, 2004). Gönüllü g, kişilerin kendi isteği ve hedefleri doğrultusunda yer değişikliği yapmasıdır. Gönüllü gn nedenleri arasında, iş fırsatları, daha iyi bir yaşam standardı, eğitim fırsatları, aile birleşimi, kültürel deneyimler veya kişisel tercihler yer alabilir (Tekeli ve Erder, 1978).

Kalıcı g, göç eden kişilerin iş bulması, eğitim fırsatları, daha iyi bir yaşam

standardı, aile birleşimi veya kişisel tercihler gibi nedenlerle yer değiştirip yeni bir düzen kurmasıdır. Kalıcı göç eden kişiler, farklı bir ülkede sıfırdan bir hayat kurmak ve topluma uyum sağlamak zorundadır. Uyum sürecinde çeşitli sorunlar ile karşılaşılabilir ve kültürel asimilasyon yaşayabilirler (Petersen, 1958).

Geçici göç, bir kişinin veya bir topluluğun, bir ülkeye kısa süreliğine yerleşmesi anlamına gelir. Bu tür göç, genellikle turizm, iş, eğitim veya geçici barınma gibi nedenlerle gerçekleşir. Geçici göç edenler, bir ülkede geçici olarak yaşarlar ve daha sonra ülkelerine geri dönerler. Bu nedenle, geçici göç, kalıcı göç ile karşılaştırıldığında, daha kısa süreli bir süreçtir (Güllüpnar, 2012).

3.5. Tersine Göç Kavramı ve Tersine Göçün Belirleyicileri

Yürütülen araştırmada kırsal alandan kente göç eden kişilerin, kırsal alana geri dönme istekliliği ve bu isteğe etki eden faktörler incelenmiştir. Kırsala dönmek isteyen kişiler tersine göç yapacaklardır. Bu bağlamda tersine göçün kavramsal çerçevesi açıklanmıştır. Tersine göç kavramı, gelişmekte olan ve göç veren bir yerleşim yerinin göç almaya başlaması sürecini ifade eder (Chacko, 2007). Birçok araştırmacı bu göç türünü farklı şekilde adlandırmıştır. Geri dönüş (Cassarino, 2004), J Dönüşü (Wiltshire, 1979) ve U Dönüşü (Wiltshire ve Abe, 1978) gibi kavramlar farklı adlandırmaların örneklerindendir. Son yıllarda kentlerdeki itici faktörlerin artması ve kırsal alanların gelişmesi doğrultusunda tersine göç cazip hale gelmiştir. Tersine göçün oluşum sürecinde sosyal, ekonomik, kültürel ve politik faktörler etkili olmaktadır. Tersine göç üzerinde etkili olan faktörler yürütülen araştırmalar kapsamında incelenmiştir. Çin’de tersine göç hareketi hakkında yapılan bir araştırmada göç süreci teknolojik gelişmelerin etkileri üzerinden incelenmiştir. Çin’e yapılan nitelikli işçi göçüne teknoloji alanında gelişmiş bir ülke konumunda olmasının etkili olduğu gözlemlenmiştir (Zweig vd. 2005). Hint kökenli uzmanlar gelişmiş bir ülke olan ABD’den gelişmekte olan diğer ülkelere yeni büyüme ve istihdam olanaklarından faydalanabilmek için göç etmişlerdir (Chacko, 2007). Kırsal alandaki refah seviyesini yükseltmek için yapılacak yatırım, proje ve desteklemeler tarım sektörünün sürdürülebilirliğini ve istihdam kapasitesini yükseltecektir. Kırsal alanların gelir ve refah seviyesi yükseldikçe kırsala dönüş artacak, tersine göç yaşanacaktır (Harris ve Todaro, 1970). İncelenen araştırmalar doğrultusunda gelişmişlik düzeyi ve göç hareketinin birbirini etkilediği görülmektedir, bu etki ters yönlü bir ilişki içermektedir. Sosyoekonomik yapıda meydana gelecek değişimlerin göç üzerinde etkili olduğu

görülmektedir. Yerleşim yerlerinin gelişmişlik düzeyi birbirine yaklaştıkça göç hareketinin azalacağı varsayılmaktadır.

Tersine göçü daha iyi açıklamak ve anlamak için bazı yaklaşımlar bulunmaktadır:

Neo Klasik Yaklaşım: Göç eden kişilerin geri dönüş sebebinin değişen ekonomik koşullar olduğunu varsaymaktadır. Neo-klasik yaklaşıma göre, göç eden kişiler, daha yüksek ücretler, daha iyi iş imkanları veya daha iyi yaşam koşulları gibi ekonomik fırsatlar nedeniyle göç ederler. Göçü etkileyen temel faktör, yerleşim yerleri arasındaki sosyoekonomik eşitsizlikler ve kişilerin mevcut kazançları ile göç edilecek yerden beklenen kazanç düzeyi arasındaki farklılıktır (Tadora, 1976). Kentte yaşayan insanların gelir seviyesi beklentisinin, kırdaki yaşayan insanların gelir seviyesi beklentisinden yüksek olduğu sürece kırsal alandan kentlere göç olgusunun devam edeceğini ön görmektedir. Son yıllarda kırsal alanda yaşayan insanların da gelir seviyesinin yükselmesiyle göç hareketinin yönü değişmektedir. Kişiler göç ettikleri yerlerdeki koşulların değişmesi nedeniyle geri dönerler.

Yapısalcı Yaklaşım: Ülkeler ve şehirler gelişmişlik düzeyine göre göçmenler tarafından talep görmektedir. Nüfus yoğunluğunun yüksek, ücretlerin düşük ve ekonomik istikrarsızlığın olduğu az gelişmiş bölgelere göçmenlerin göç etme talepleri daha düşüktür (Lee, 1966). Yapısalcı yaklaşım, tersine göç sürecinin bireysel kararlardan ziyade, geniş ekonomik ve sosyal yapıların sonucu olduğunu savunarak, toplumsal eşitsizlik ve yapısal faktörlerin göçmenlerin kararlarını etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, yapısal yaklaşım, tersine göç sürecinde göç edenlerin geri dönüş kararlarının, toplumsal ve yapısal faktörlerin bir sonucu olduğunu savunur (Aktaş, 2014).

Trans nasyonalizm: Ulusal devlet sınırlarının ötesinde gerçekleşen etkileşimler ve ilişkileri tanımlayan bir kavramdır. Bir kişinin birden fazla ülkeyle olan bağlarının güçlenmesi ve sınırların ötesindeki topluluklara katılmasını ifade eder. Tersine göç sürecinde trans nasyonalizm, göç edenlerin köken ülkeleri ile olan bağlarının sürdürülmesi ve güçlenmesi ile ilgilidir. Tersine göç edenler, köken ülkelerine sık sık seyahat edebilir, akrabalık ilişkilerini köken ülkelerinde sürdürebilir ve hatta köken ülkelerinde yeni işletmeler kurabilirler. Bu durumda köken ülkeleri ile olan bağlarını korumaktadır (Sirkeci, 2012).

Sosyal Ağ Teorisi: Kişiler arasında iletişimin sağlanma sürecinde sosyal ağlar önem taşımaktadır. Mekânsal bir boyutu da olan bu sosyal ağlar göç sürecinde de etkili olmaktadır (Luo ve Maceachren, 2014). Tersine göç sürecinde, göç edenlerin geri dönüş kararlarında sosyal ağlar önemli bir rol oynar. Göç edenler, köken ülkelerindeki akrabaları, arkadaşları, işletme sahipleri ve diğer sosyal bağlarını sürdürürler. Göç edenlerin geri dönüş kararlarında etkili olabilirler. Bu nedenle, tersine göç sürecinde sosyal ağ teorisi, göç edenlerin geri dönüş kararlarının, sosyal ağlarının gücü ve bağları ile şekillendiğini ve bu sosyal ağların, geri dönüş kararlarında önemli bir rol üstlendiğini savunmaktadır (Yakar ve Etaman 2017).

İtici ve Çekici Güçler Yaklaşımı: Kentlerde yaşanan işsizlik, geçim kaygısı gibi özellikle ekonomik sorunlar kenti itici hale getirmektedir. Kırsal alanlarda refahı yükseltmeye yönelik yapılan proje ve politikalar ise kırsalın gelişmesini sağlayarak tersine göç sürecine etki etmiştir (İslamoğlu vd. 2014).

Kentlere yoğun ve kontrolsüz olarak gerçekleştirilen göç hareketleri sürecinde göçten beklenen ekonomik faydanın sağlanamaması, suç oranlarının artması, kültürel uyumsuzlukların yaşanması, aile parçalanmalarının artması, yabancılaşma ve dışlanma gibi durumların yaşanması sonucunda tersine göçe teşvik amaçlı projeler geliştirilmiştir. Kırsal alanın sürdürülebilirliğinin ve refah seviyesinde artışın sağlanabilmesi için, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından; Uzman Eller Projesi, Genç Çiftçi Projesi, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Köye Dönüş Projesi kapsamında tarıma dayalı ekonomik yatırımlar desteklenmektedir.

3.6. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

İhtiyaçlar hiyerarşisinde hangi ihtiyaçların olduğuna bakmadan önce ihtiyaç ve hiyerarşi kavramının anlam olarak ne ifade ettiğine bilmemiz gerekmektedir. İhtiyaçlar sonsuzdur ve ömür boyu farklı konularda farklı isteklerle ortaya çıkmaktadır. Tüm canlıların ihtiyaçları farklıdır; fakat tüm canlılar için istek ve arzular yaşam boyu devam eder. Terim anlamına bakıldığında ihtiyaç kişinin tatmin olması için, huzur ve rahata erişmesi, ruhen bedenlen ve zihnen istediği noktaya gelmesidir. Yaşamının sürdürülebilirliğini sağlayabilmesi için ihtiyaçların karşılanması önem arz etmektedir. Kişilerin kendi ihtiyaçlarını karşılaması ilk görevidir, insanlar hayatlarına devam edebilmek için biyolojik ihtiyaçlarını ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çaba sarf etmektedir (Eroğlu, 2017).

Hiyerarşi, kelime köken bakımından Fransızca diline aittir. Hiyerarşi, insanlar için olabileceği gibi görev ve sorumluluklar içinde dünya çapında kullanılan bir sınıflandırma sistemidir. Bu düzene dayalı yapılan işler bir üst kontrol mekanizması tarafından kontrol edilmekte denetlenip onaylanmaktadır (TDK, 2023).

Abraham Maslow hümanist bir psikologdur ve insanın bir eylemi gerçekleştirirken sadece uyarılar ve içgüdüsel dürtüler ile hareket etmediğini ön görmektedir (Koltko-Rivera, 2006). Maslow, insanların ihtiyaçlarını sınıflandırırken, kişilerin taleplerinden ziyade hedeflerine ve motivasyonunu sağlayacak etmenlere odaklanılması gerektiğini savunmaktadır. İnsan ihtiyaçlarının oluşmasında motive edici faktörlerin etkili olduğunu öngörmektedir. Maslow'un ihtiyaçlar kuramının oluşum sürecinde ihtiyaçların birbirini tetiklemesi etkili olmuştur. Yeni bir ihtiyacın oluşması var olan ihtiyacın karşılanması ile mümkündür. İnsan ihtiyaçları sonsuzdur ve bu ihtiyaçlar öncelik sırasına göre giderilmektedir (Reid-Cunningham, 2008).

Teoriye göre öncelikli ihtiyaçlar bir düzen içerisinde sıralanmıştır. En temel ihtiyaçlar alt seviyededir. Kişilerin en üst düzeyde tatmin olabilmesi için Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ihtiyaçları sırasıyla karşılamalıdır (Kula ve Çakar, 2015).

Maslow'un geliştirdiği teoride; ilk basamak fiziksel ihtiyaçları kapsayan yemek, su içmek, uyumak ve barınmak gibi temel gereksinimlerden oluşur. İkinci basamak güvende hissetme duygusunu kapsayan ihtiyaçlardan oluşmaktadır. Bu ihtiyaç kapsamında kişiler can ve mal güvenliğinin olmasını isterler. Hiyerarşideki üçüncü basamak ise ait hissetme ve sevgiye duyulan ihtiyaçtan oluşmaktadır. Teoride dördüncü basamakta bireylerin başarıma arzusu, övülme isteği ve saygın biri olma isteği ihtiyaç kapsamında ele alınmaktadır. Son basamakta birey tatmin düzeyinde en üst seviyeye ulaşmak için artık kendini ve ideallerini gerçekleştirmeye yönelik ihtiyaçlar duymaktadır (Maslow, 1954).

Şekil 3.1. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidi

3.6.1. Fizyolojik İhtiyaç Kavramı

Fiziksel, fizyolojik ihtiyaçlar ilk basamaktır. Hava, su, yemek ve barınma gibi en temel ihtiyaçları barındırmaktadır (Maslow, 1943). Her bireyin ve canlının doğumundan ölümüne kadar geçen sürede bu ihtiyaçları karşılaması hayatta kalabilmesinin en temel  artlarındandır. Her bireyin ihtiyaç düzeyi beklenti, istek ve yaşanılan  evre gibi farklı etmenlere göre değişim gösterse de bireylerin motive olabilmesi için arzu ve ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir (Ertürk ve Kıyak, 2011).

3.6.2. Güvenlik İhtiyacı Kavramı

Güvenlik ihtiyacı fiziksel ihtiyaçlardan daha etkili ve güçlü seviyedeki bir ihtiyaçtır. Kişi fiziksel ihtiyacını karşılayıp tatmin olduktan sonra kendisini kargaşa ve güvensiz ortamdan uzak tutmayı ister. Bu korkular kişide dış çevreye karşı savunma duygusunu oluşturur. Tehlike ve tehditlere karşı bir süre sonra kendisini nasıl koruması gerektiğini öğrenip yaşamına devam eder. Kişilerin ya lılık sürecinde ne yapacağını bilmemeye yönelik kaygıları maddi ihtiyacın temelinde olan olgulardandır, kişi eğer düzenli bir gelire sahipse bu korkusunu yenebilmektedir. Bu süreçte oluşan tedirginlik, güvensizlik ve korku halleri bireyi bedeninin sosyal güvenliğini sağlama ihtiyacını karşılamaya itmektedir (Eren, 2012).

Güvenlik ihtiyaçları kişilerin kendilerini psikolojik ve fiziksel olarak güvende hissetme güdüsünden kaynaklanmaktadır. Kişiler kendilerini korumada ve güvende hissetmek isterler (Topaloğlu, 2013). Bireyler yaşadıkları süre boyunca bir düzene sahip olmak isterler. Benimsedikleri, iyi hissettiren imkanlarından ve yerlerden ayrılmak istemez. İnsanlar anlık ve sıra dışı olaylara pek maruz kalmak istemez, belli

bir düzen içinde yaşamak isterler. Bireyler güvenlik ihtiyacını tatmin ettikleri noktada bir üst seviyeye geçebilirler çünkü istekleri karşılama duygusu insanların davranışlarına şekil vermektedir (Reid-Cunningham, 2008).

3.6.3. Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı Kavramı

Güvenlik ihtiyacının karşılanmasından sonra açığa çıkan bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar ait olma ve sevgi hissetme duygusunu açığa çıkarır. Bireyler bu ihtiyaçları tatmin etmeye yönelik davranışlar sergilerler. Maslow ihtiyaçları önem derecesine göre sıraladığında bu ihtiyacın ilk iki basamaktaki ihtiyaçtan daha az düzeyde önemli olduğunu savunmuştur (Zakaria ve Malek, 2014). Aileden alınan sevgi kişinin aidiyet ihtiyacını karşılamasında ve mutlu bir aile yaşamı sürdürebilmesi noktasında önem arz etmektedir. Birey aidiyet hissiyatını toplumsal ilişkileri ve bu yönde aldığı eğitimler aracılığıyla da giderebilmektedir. Kişilerin düşük seviyede öneme sahip olan fizyolojik ihtiyaçlarını, güvenlik ihtiyaçlarını ve ait olma ihtiyaçlarını karşılaması önem düzeyi yüksek olan diğer ihtiyaçları karşılamaya itmektedir (Karapınar, 2008).

3.6.4. Takdir Edilme ve Saygı İhtiyacı Kavramı

Maslow'un hiyerarşik sınıflandırmasında saygı ve takdir görme ihtiyaçlarının karşılanması üzerinde önemle durulmaktadır. Bireyler kendilerine güvendikleri takdirde bulundukları ortamda hâkim bir duruş sergileyebilir bu hakimiyeti kurabilmek için takdir edilmeye ve saygı görmeye ihtiyaç duyarlar. Kişilerin bu ihtiyaçlarının oluşması için basamakların altında kalan aidiyet-sevgi, güvenlik ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayıp tatmin noktasına ulaşmış olmaları gerekmektedir. Bu ihtiyaçtaki kişiler insanlar için önemli olma çabası içerisinde. Maslow bu ihtiyacın iki bileşeni olduğunu savunmaktadır. Birinci bileşen kişiye başkaları tarafından saygı duyulması, ikinci bileşen ise kişinin kendini beğenip takdir etmesidir. Kişilerin başarı seviyesi arttıkça ve tatmin duygusu oluştuğunda saygı ve takdir görme ihtiyacı karşılanmaktadır. Bireylerin elde ettiği bu saygınlık statüsü yalanlara ve insanları kandırmaya bağlı olmamalıdır aksi takdirde bu ihtiyacını gidermez, kişilerde aşağılık kompleksi oluşmasına sebep olur (Baymur, 2017).

3.6.5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı Kavramı

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi basamağının son seviyesi olan kendini gerçekleştirme ihtiyacı hakkında Rogers'ın tanımlamalarına bakacak olursak; kendini gerçekleştirmenin, sosyal gelişimin sonu ve psikoterapinin en son amacı olduğunu

savunmaktadır. Kendini gerçekleştiren bireylerin kapasitesini tam olarak kullandığını savunmaktadır. Kendini gerçekleştiren kişilerin bireysel özelliklerini Rogers dört başlık altında toplamıştır. Bunlar: Yaşantılara açık olma, duygularının farkında olup duyguları bastırmadan rahatça algılamak. Varoluşsal bir hayat sürmek, ilke ve kuralları esnetebilerek, hayatın her anını tam olarak yaşamak. Organizmaya karşı güven duymak, vücudun tepkilerini dikkate alarak yaşamı şekillendirmek. Tam olarak fonksiyon halinde olmak, çok ve doğru uyaranlar alabilmek için organizmayı tam olarak işe koşmak olarak açıklamıştır (Rogers, 1961).

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı, gelişmeye açık bireysel yeteneklerin en üst düzeyde sergilenmesidir (Laceulle, 2018). Maslow bu ihtiyacın karşılanma durumunu gözlemlemek için psikolojik sağlığı yerinde olan bireyleri tercih etmiştir. Psikolojik durumu etkileyen faktörleri pozitif ve negatif olarak ele almaktadır. Pozitif faktörleri kendini gerçekleştirmeye yönelik ihtiyaçlar bağlamında incelemektedir fakat bu faktörlerin kesin olarak tanımlanması oldukça zor olmaktadır (Weinberg, 2005). Hiyerarşi basamağındaki diğer ihtiyaçlar karşılandıktan sonra açığa çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlar karşılanırsa bile bir süre sonra tekrar oluşabilir. Yani ihtiyaçlar sürekliliği olan bir döngü halinde devam etmektedir. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı da sürekliliği olan bir ihtiyaç olması ile diğer ihtiyaç türlerine benzerlik göstermektedir. Bu ihtiyacı diğer ihtiyaçlardan ayıran özellik ise bireylerin kendini geliştirme noktasında hep bir açlık hissedip tatmin olmamasıdır. Birey bu ihtiyaçlarını karşıladıkça hep daha fazlasını istemektedir. Maslow kendini gerçekleştiren bireylerin, temel eksikliklerini giderdiklerini ve mükemmelliğe ulaşmaya çalıştıklarını bu süreçte ise devamlı gelişmeye ve gelişime açık olduklarını savunmuştur (Kalish, 1973).

3.7. Kırsal Alandan Kentlere Göçü Etkileyen Faktörler

Göç olgusu bir süreçtir. Farklı perspektifleri olan disiplinler arası çalışma konusu olarak popüler ve yaygın bir konudur. Göç ve göçü tetikleyen faktörler hakkında birçok bilimsel çalışma yürütülmüş, halen de yürütülmeye devam etmektedir. Göç, sadece mevcut durum ve gelecekteki beklentiyle ilgili bir süreç değil aksine dün, bugün ve yarın kapsayan bir süreçtir ve tüm zaman dilimlerindeki olaylar ve çevreden etkilenmektedir. Bu bağlamda taranan literatürler sonucunda göç sürecinde etkili olan faktörlerin; sosyoekonomik, sosyokültürel ve siyasi-politik nedenler başlıkları altında pek çok çalışmada incelendiği görülmektedir.

Aslan ve Boz (2004), çalışmalarında kırsaldan kente göç sürecinde etkili olan sosyoekonomik faktörleri; ailede sosyal güvencenin olmaması, emekli olma imkanının köyde olmaması, çocukların daha iyi ekonomik koşullarda yaşama isteği, kentlerdeki ekonomik imkanların çekiciliği, tarım dışı bir işte çalışma isteği, köyde tek gelir kaynağının tarım olması, tarım sektörüne yapılan devlet desteklerinin yetersiz olması, tarımsal ürün ve girdi fiyatlarındaki istikrarsızlığın aile gelirini istikrarsız ve düşük yapması, tarım arazisi miktarının az olması, çiftçinin arazisini satmak zorunda kalması ve daha önce kentlere göç eden ailelerin göç sürecinde etkili faktörlerden olduğunu saptamışlardır.

Büyükyılmaz (2017), yapmış olduğu tez çalışması kapsamında göçe etkili olan sosyoekonomik faktörleri nüfus artışı, işsizlik, bölgeler arası eşitsizlik, tarımdaki olumsuz gelişmeler ve göç çeken yerlerin gelişmişliği başlıkları kapsamında incelemiştir.

Murat (1996), ülke içinde yaşanan göçlerin en önemli ekonomik nedenlerinden birisinin işsizlik ve işsizliğe bağlı oluşan yoksulluk olduğunu belirtmiştir. Göç hareketi içerisinde bulunan bireylerin yaş seviyesi ağırlıklı olarak genç kesimden oluşmaktadır. Genç yaştaki insanların göçe yönelmesinde etkili olan temel faktörlerden biri ise yine işsizliktir. Gençler iş bulma umuduyla yaşadıkları yerlerden göçmektedirler. Kırsaldan kentlere olan göçlerdeki artışın sebebi, kırsal alanlardaki sosyoekonomik şartların giderek kötüleşmesidir. Kırsal kökenli gençlerin kırsalda yaşamaya devam etmemesinde yine özellikle küçük tarım işletmelerinin gelir seviyesinin düşük olması etkilidir. Kırsalda yaşamaya devam eden gençlerin birçoğu ise iş bulamadıkları için kalmaktadırlar.

Es ve Ateş (2014), kentlerin çekiciliğine kapılıp insanları göçe teşvik eden bir diğer ekonomik faktör ise kırsalda olmayan iş imkânı ve fırsatlarının büyük şehirlerde olmasıdır. Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa gibi büyük şehirlerin etrafında iş merkezleri ve alanları gün geçtikçe çoğalmaktadır; bu yüzden kırsalda yaşayan insanlar bu imkanlara umut bağlayarak göç hareketinde bulunmaktadırlar. Kırsalda eğitim, beceri ve yetenekleri farklı seviyelerde olan insanlar için şehirlerde marjinal sektör olarak adlandırılan işportacılık, hizmetçilik, hamallık, inşaat işçiliği gibi farklı alanlarda ve sahalarda olan iş imkanları kişileri göçe itmektedir.

Aslan ve Boz (2004), göç etme sürecinde etkili olan sosyokültürel faktörler; çocuklara daha iyi eğitim imkanları sunma isteği, kırsalda sağlık imkanlarının kısıtlı

olması, köy ortamında sosyal faaliyet alanlarının bulunmaması, çalışma saatlerinin düzenli olması isteği, çekirdek ailedeki sorunları azaltma düşüncesi, tarım dışında başka işlerde çalışan insanlarla arkadaş olma isteği, çiftçilerin sosyal statüsünü düşük görmeleri, köyde yaşayan insanların tutucu olması, evliliklerin görücü usulü olmasını engelleme isteği, sadece çekirdek aile ile yaşama isteği, kırsal alanda özgürlüğünün kısıtlandığını hissetmek, karı kocanın aileden ayrı yaşama isteği, büyüklerin baskı kurması ve terör korkusu gibi durumlardır. Büyükyılmaz (2017), göçe etkili olan sosyokültürel faktörleri sosyal yapı, toplumsal baskı, evlilik, iletişim ve haberleşme, eğitim ve sağlık imkanları kapsamında incelemiştir. Şen (2014), bölgeler arasında yapılan iç göçlerin neden ve sonuçlarının incelendiği bu çalışmada göç sürecinde etkili olan sosyokültürel faktörler; tarım sektöründeki gelişme, sosyal düzen ve hızlı artan nüfus başlıkları altında ele alınmaktadır.

Tekeli (1982), kırsaldan kentlere yapılan göç hareketinin başlangıcı sanayileşme ve tarımda makineleşme ile olmuştur. Tarım sektöründe meydana gelen makineleşme yapısal bir dönüşüm sürecine sebep olmuştur. Yerel pazarlar için üretim yapacak kapasiteye sahip olan geçimlik tarım işletmeleri tarımsal dönüşüm sürecine ayak uyduramadıkları için tarım arazilerini satarak veya kiraya vererek kentlere göç etmek zorunda kalmışlardır. İş gücüne talebin azalmış olması sonucu kişiler geçimlerini sağlayabilmek için şehirlere göç etmişlerdir. Hünee (2006), yapmış olduğu çalışmasında 1960-1970 yılları arasında yaşanan göçlerin, kentlerin çekici, kırsalın itici yönlerinden kaynaklandığını ve göçün siyasi ve politik faktörlerden etkilenen bir süreç olduğunu belirtmiştir. Buna örnek olarak ise terör olayları verilmektedir. Terör olayları göç hareketini canlandırdığı gibi göçün yerini ve yönünü de belirlemektedir. Kandemir (2010), köylerin dağınık, engebeli, yüksek, eğimli araziler üzerine kurulmuş olmaları alt yapı hizmetlerinden faydalanma sürecinde sıkıntı yaratmakta birçok köy alt yapı imkanları olmadan yerleşim yeri olarak kullanılmaktadır. Alt yapı hizmetlerinin olmayışı ve yokluğu insanların bilinç seviyesinin artmaya başlamasıyla o bölgede yaşayan insanlar için sorun teşkil etmeye başlamış ve insanları göç sürecine yönlendirmiştir. Göç etme sürecinde kış aylarında alt yapı yetersizliğinden dolayı kapanan yollar etkili olmaktadır.

Dücan (2016), Türkiye’de bölgeler arasında gerçekleştirilen iç göçü etkileyen faktörler olarak; eğitim seviyesini, istihdam kapasitesini, üretim miktarındaki artış ve yerleşim yerindeki terör olaylarını varsayarak araştırmayı şekillendirmiştir. Fakat elde

edilen sonuçlar varsayımları doğrulamamıştır. Standart hatalar düzeltilerek yapılan analizin sonuçlarına göre: Okullaşma oranındaki artış, eğitim seviyesindeki yükselme göçü artırmaktadır. İstihdam oranının artması göçleri azaltmaktadır. Sanayi üretiminin artması, iş gücü ihtiyacını artırarak göçü azaltan faktörlerdendir. Çalışabilir nüfusun iş bulamaması ve terör olaylarının bölgelerin sosyoekonomik yapısı üzerinde etkili olmasıyla göç oranı artmaktadır. Sosyal ve spor faaliyetlerinin yeterli düzeyde olmaması göçü artıran faktörlerden biridir.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Materyal

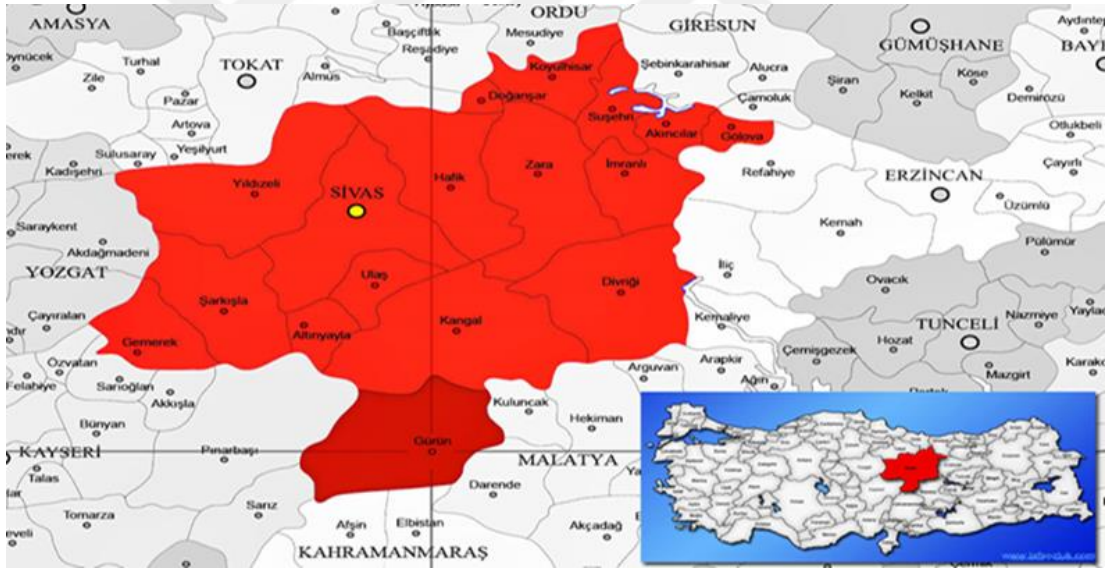
Tez çalışmasının ana materyalini Sivas İli Gürün İlçesinde ikamet ederken, kırsal alandan şehirlere göç etmiş bütün aileler oluşturmaktadır.

4.2. Araştırma Alanı Hakkında Genel Bilgiler

Araştırma alanı olarak seçilen Gürün ilçesinin bağlı olduğu Sivas İli, Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer almaktadır. İlde ağırlıklı olarak hububat, baklagil, sebze, meyve ve hayvancılık ürünleri yetiştirilmektedir. Tarımsal üretim faaliyetleri için potansiyeli oldukça yüksek olmasına rağmen, yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve karlı geçen ilde tarım faaliyetleri belirli bir döneme sıkışmıştır. Tarımsal üretim genellikle ilkbahar ve sonbahar dönemlerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. İl genelinde yetiştirilen başlıca ürünler arasında buğday, arpa, çavdar, mısır, fasulye, nohut, patates ve elma gibi ürünler yer almaktadır. Sivas mera arazileri ve kırsal nüfus varlığı ile hayvancılık faaliyetleri yaygın olan bir şehirdir. İlde sığır, koyun, keçi ve tavuk gibi hayvanlar yetiştirilmektedir. Son yıllarda sulama sistemleri ve sera uygulamaları gibi yöntemlerin kullanımı artırılarak üretimde verimlilik ve kalite artışı hedeflenmektedir. Tarım sektörüne verilen destek ve yapılan yatırımlar ile sektör canlandırılıp modern bir hale getirilmeye çalışılmaktadır. Yapılan son nüfus sayımına göre nüfusu 634 bin 924 kişidir. Son yıllarda yapılan sayımlar ve oranlara bakıldığında ise ilin göç verdiği görülmektedir (TÜİK, 2023). Oluşan bu nüfus hareketliliğini etkileyen temel faktörler ise; iş imkanlarındaki yetersizlik, eğitim olanakları, altyapı, iklim şartları, sosyal, ekonomik ve kültürel yapıdır.

Araştırma sahası olarak seçilen Gürün ilçesi ise Sivas iline bağlı il merkezine 138 km uzaklıkta, 3080 km² yüzölçümüne sahip bir yerleşim yeridir (Karahan, 2019). Gürün 1830 yılında Subaşılık, 1845 yılında Bucak, 1869 yılında Kaza olarak kayıtlanmıştır. İlçede; 2 belediye, 2 bucak, 19 mahalle ve 61 tane köy vardır. İlçe nüfusunun tamamı Müslümandır (Gökbel, 2002). Nüfusu 18 bin 9 kişidir (TÜİK, 2023). Eski kaynaklarda araştırma sahası Tegarma veya Gübün olarak geçmektedir (Boyras, 2003). Sivas'ın Gürün ilçesi milattan öncesi döneme dayanan bir şehirdir. Jeopolitik konumu dolayısıyla önemlidir, birçok medeniyet ve uygarlığa ev sahipliği yapmış, önemli ticaret yollarının geçiş noktası olarak tarihte yer almıştır (Kuzucu, 2019). Batı ile doğuyu bağlayan D-300 karayolu üzerinde önemli bir geçiş

güzergahıdır (Anonim, 2023). Sivas'ın güneyinde Akdeniz, Doğu Anadolu ve iç Anadolu Bölgesinin çevrelediği bir şehirdir (Anonim, 2023). Gürün Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat tarafında kalır. İlçenin doğu yönünde Darende, batı yönünde Pınarbaşı, kuzey yönünde Kangal, güney yönünde Elbistan ve Afşin, güneybatı yönünde Sarız ilçesi bulunmaktadır (Boyras ve Çitçi, 2011). Rakımı 1250 m² olan araştırma sahası deprem bölgesi içinde 4. derecede yer almaktadır. Dağlık ve engebeli bir yüzey şekli yapısına sahiptir (Anonim, 2023). Gürün'de her yıl ortalama sıcaklık 9,2°C, yağış miktarı 320 mm civarlarında şekillenir, karasal iklimin özellikleri egemendir (Bozkurt, 2019). İlçede yaz mevsimi ılık, kurak ve açık, kış mevsimi oldukça soğuk, karlı ve parçalı bulutlu geçer. Yıllık ortalama sıcaklık eksi 8°C ile 29°C arasında ölçülürken bazen 15°C veya 33°C seviyelerini görür (Anonim, 2023). Bölgenin coğrafi konumunun farklı illere yakınlık derecesinin hemen hemen aynı olması ve iklimsel özellikleri kişilerin kentlere göç etmesinde etkili olan faktörlerden olmuştur.

Şekil 4.1. Gürün ilçesi lokasyon haritası

4.3. Yöntem

Ana kitlenin büyüklüğünün belirleme olanağı bulunmadığından araştırmanın ana materyali kartopu örnekleme yöntemiyle seçilen kişiler ile anket yapılması sonucu ulaşılan verilerden oluşturmaktadır. Anket çalışması için Gürün İlçesinde en çok göç veren beş köy belirlenmiştir. Köylerin seçiminde öncelikle göç verme ölçütü olmak üzere ilçeyi tarımsal ve sosyoekonomik yönden açıklayabilme özelliği ve ilçeye olan yakınlık-uzaklık ölçütleri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu konuda Gürün İlçe

Nüfus Müdürlüğü ve Tarım Orman Müdürlüklerinden destek alınmıştır.

4.3.1. Örneklem

Anket yapılan örnek büyüklüğünün tespitinde kartopu (zincirleme) örneklem yöntemi kullanılmıştır. Kartopu Örneklem, araştırma kapsamında incelenecek popülasyonun tam olarak belirlenemediği durumda kullanılır. Kartopu örneklem yöntemi kullanılırken ilk olarak popülasyonu temsil eden ilk örnek tespit edilir ve onun aracılığıyla diğer örneklerle ulaşım sağlanır (Baltacı, 2018).

Popülasyonu ve ilçenin göç grafiğini en iyi temsil edecek beş köy Gürün İlçe Nüfus Müdürlüğü ve Tarım Orman Müdürlüklerinden alınan destek ile Yolgeçen, Eskihamal, Tepecik, Bozhüyük ve Bahçeici köyleri olarak tespit edilmiştir. Fakat göç eden kişilerin mevcut sayısına kesin olarak ulaşılammıştır. Göçmenlerin çoğu dağınık yaşadığından yer ve sayıları kesin olarak tespit edilemeyeceğinden yüz yüze anket yapmak zaman ve para kaybına neden olacağından anket yapılacak minimum örneklem büyüklüğü 384 kişi olarak belirlenmiştir. Anket yapılacak kişi sayısını belirlemek amacıyla Cochran tarafından geliştirilen (Likert tipi sorular) formülü kullanılmıştır (Bartlett vd., 2018).

$$N_0 = t^2 s^2 / d^2$$

$$N_0 = (1.65)^2 (1.25)^2 / (0.025 \times 5)^2$$

$$N_0 = 3.8416 \times 1.5625 / 0.015625$$

$$N_0 = 384.$$

N_0 : En düşük örneklem büyüklüğü

0,1 : Kabul edilen alfa seviyesi

s : Erişilebilir popülasyondaki standart sapmadır. (Beşli Likert ölçeğinde 4 aralık vardır ve standart sapma 5/4)

d : ortalamadan kabul edilen hata sınırını gösterir

$$d = \%2,5$$

$$t = 1.65$$

$$s = 1.25$$

4.3.2. Veri Toplama

Kırsal alanlardan kente göç eden kişilerin göç etmelerine neden olan sosyoekonomik-sosyokültürel nedenlerin, kişilerin göçten önce ve mevcut durumlarında Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidindeki seviyelerinin, göç eden

kişilerin geri dönme istekliliğine etki eden faktörlerin ortaya konulması amacıyla göç eden kişilere uygulanmak üzere anket soruları oluşturulmuştur. Söz konusu sorular Likert ölçeği ile beş cevap olarak alınmıştır (1. Tamamen katılıyorum, 2. Katılıyorum, 3. Kararsız, 4. Katılmıyorum, 5. Hiç Katılmıyorum). Görüşülen kişilerden alınan cevaplar kullanılarak, her bir kişi için bir farkındalık skoru (toplam skor = soru sayısı*5) elde edilmiştir. Elde edilen katsayısının 0,70'ten büyük olması durumunda ölçeğin iyi düzeyde güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Kalaycı, 2005).

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan anket, araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanmış olup, yörenin sosyoekonomik ve sosyokültürel özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Anketin hazırlanmasında konu ile ilgili yapılmış önceki çalışmalar da göz önünde bulundurulmuştur. Özellikle göç konusunda geliştirilmiş teoriler, göçün sosyoekonomik ve sosyokültürel nedenleri, göçün eski ve yeni yerleşim alanlarında oluşturduğu değişiklikleri ve Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini inceleyen çalışmalar araştırma deseninin belirlenmesinde önemli rol oynamıştır. Başta Aslan ve Boz (2004), Boyraz ve Çitçi (2005), Çağlayan (2006), Zalenski ve Raspa (2006), Güreşçi ve Yurttaş (2008), Aşçı ve Demiryürek (2008), Güreşçi (2010), Ekici ve Tuncel (2015), Bartlett (2018), Çalışkan (2019), Durmuş (2020), Alamyar ve Boz (2022) olmak üzere çeşitli göç ve Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisine yönelik çalışmalar araştırmada kullanılan anketin hazırlanmasında faydalanan kaynaklar olmuştur. Sorular teknik olarak açık uçlu, kapalı uçlu ve Beşli Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Anketin bilimsel geçerliliği (validity) konu ile ilgili beş kişiden oluşan bir uzmanlar paneli ile sağlanmıştır. Likert ölçekli soruların güvenilirliği ise uygulanan Chronbach Alfa testi ile sağlanmıştır.

Yürütülen araştırma ve çalışmalarda aranan ilk şartlardan biri çalışmadaki ölçüm uygulamasının geçerlilik ve güvenilirliğidir. Geçerliliğin en yaygın tanımı, yapılan testte ölçülmek istenen değişkenin diğer değişkenlerden bağımsız ölçülebilme derecesidir (Ebel ve Frisbie, 1991). Güvenirlik ise test puanlarının hatadan arınık olma derecesidir. Ankette kullanılan Likert ölçeklerin güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach Alpha yöntemi kullanılmıştır (Cronbach, 1951). Likert tipi sorulara Cronbach Alpha içsel tutarlılık katsayısı uygulanarak her ölçek ayrı hesaplanmış güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Elde edilen Alpha içsel tutarlılık katsayısı 0,70'ten büyük olduğu takdirde ölçeğin iyi düzeyde güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kalaycı, 2005). Ölçeklerin güvenilirlik analizleri sonucunda elde edilen

katsayılar (Tablo 4.1)'de verilmektedir. Hesaplanan Alpha değerlerine göre kullanılan ölçeklerin katsayısı 0,70'ten büyüktür, kullanılan Likert ölçekler güvenilirlerdir.

Tablo 4.1. Ölçeklerin güvenilirlik analizi

Likert Ölçeğin Adları	Cronbach Değeri
Göçü Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler	0,90
Göçü Etkileyen Sosyokültürel Faktörler	0,87
Göçten Sonra Yaşanan Değişim	0,87
Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisindeki Düzey	0,91
Kırsala Dönme İsteğini Etkileyen Faktörler	0,86
Kırsala Dönmemeye İsteğini Etkileyen Faktörler	0,87
Göçten Sonra Yaşadığı Değişim	0,75
Boş Zamanda Yapılan Faaliyetler	0,70
Göçten Sonra Yaşanan Sıkıntılar	0,74

Araştırmada veri toplamak amacıyla anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan anket soruları Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî bilimler Etik Kurulunca onaylanmış olup, anket çalışması 2022 yılının Kasım- Aralık ayları arasında gerçekleştirilmiştir.

4.3.3. Veri Analizi

Araştırma kapsamında işletmelerle yapılan anket çalışması sonrası, anket formları üzerinde gerekli kontrol, düzenleme ve düzeltme işlemleri yapılmıştır. Ardından elde edilen cevaplar analiz için kullanılacak olan programa işlenmiştir. İşlenen ham veriler araştırma amaçları doğrultusunda SPSS İstatistik Paket Programı ve MS Excel Paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin hepsinin tanımlayıcı değerleri hesaplanmış, kategorik veriler frekans ve yüzde oranı olarak; sayısal veriler ise ortalama ve standart sapma halinde verilmiştir.

Araştırma amaçları doğrultusunda verilerin değerlendirilmesi aşağıda özetlendiği gibi yapılmıştır.

1) Elde edilen verilerin analizinde ilk olarak kırsal alandan kentlere göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri incelenmiştir. Kırsaldan göç eden kişilerin yaş grupları, cinsiyet ve eğitim durumları belirlenmiştir.

2) Deneklerin göç etmeden önce Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidindeki seviyesi ve şu anki seviyesi belirlenerek göçün kişilerin ihtiyaç düzeylerinde herhangi bir değişime yol açıp açmadığı incelenmiştir. Kişilerin göç etmeden önceki seviyeleri ve mevcut seviyeleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Maslow'un ihtiyaçlar

piramidindeki göç etmeden önceki seviyeleri ve şu an ki mevcut düzeyleri arasında yapılan karşılaştırılmalarda süreklilik taşıyan değişkenler ve normal dağılım gösteren değişkenler parametrik yöntemler (t testi ve varyans analizi) ile açıklanmıştır. Bunun yanı sıra grup ve sıra değişken özelliği taşıyan değişkenler ise parametrik özelliği taşımayan Ki-kare testi ile açıklanmıştır.

3) Araştırmada son olarak ilgili kişilerin kentlerden kırsal alana geri göç etme isteklilikleri ve buna etki eden faktörler Binary Lojistik Regresyon modeli ile açıklanmıştır.

Lojistik regresyon modelinin temeli bireylerin farklı gruplara ayrılarak sınıflandırılmasıdır. Bu analizin amacı bağımlı olan değişkenin bağımsız değişkenler ile arasındaki ilişkiyi minimum değişken ile en yüksek derecede açıklayan bir model oluşturmaktır (Atasoy, 2001).

Sivas ilinin Gürün kırsalından kente göç eden kişilerin kırsala geri dönme isteğine etki eden faktörlerin açıklanmasında ekonometrik modellerden biri olan Logit model tercih edilmiştir. Modelde bağımlı olan değişken kırsal alana geri dönme istekliliği olarak seçilmiştir. Göç ettiği kırsal alana geri dönmek isteyen kişiler modele “1”, göç ettiği kırsal alana geri dönmek istemeyen kişiler “0” olarak dâhil edilmiştir. Göç eden kişilerin yaş seviyesi, eğitim durumu, icra ettiği mesleği, gelir düzeyi, konut durumu, akraba ilişkileri, arkadaş ilişkileri, sosyal nedenler, kültürel nedenler, siyasi nedenler, fiziksel ihtiyaçlarını karşılama durumu, güvenlik ihtiyaçlarını karşılama durumu, sevgi/ait olma ihtiyacını karşılama durumu, saygı ihtiyacını karşılama durumu, kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılama durumu, istihdam olanakları, altyapı düzeyi, eğitim imkanları, sağlık imkanları, kırsal alanda sahip olduğu arazi mülkiyet durumu, devletin tarım sektörüne verdiği destek, gelir çeşitliliğinin varlığı, tarımsal deneyim, tarım dışı yatırım, göç edilen kentte yaşanan süre, kırsal alandaki iklim özellikleri, göç eden ailelerin çocuklarını düşünmesi, kentlerde daha planlı çalışma saatlerinin olması, kadınların eşlerinin aileleri ile yaşama isteği, Gürün’de yaşadığı dönemdeki motivasyon derecesi, göç edilen yerdeki yaşam koşullarına adapte olamamak, manevi değerler, büyükşehirlerdeki hayat pahalılığı ve iş kurma planının olması değişkenleri modellerde kullanılan bağımsız değişkenleridir.

$$P_i = F(Z_i) = F(\alpha + \beta X_i) = \frac{1}{(1 + \exp^{-(Z_i)})} = \frac{1}{1 + \exp^{-(\alpha + \beta X_i)}} \quad (4.1.)$$

Eşitlikte F Kümülatif olasılık fonksiyonunu, α ve β kırsal alana geri dönme isteğine etki eden değişkenlere ait parametreleri göstermektedir.

Regresyon modeli (maximum likelihood) ile açıklanmaya çalışılmıştır. Açıklanmaya çalışılan regresyon modeli istatistik, ekonometrik ve kuramsal ölçütler aracılığıyla incelenmiştir. Modelde her bir değişken için tahmin edilen katsayılar kuramsal bilgiler ışığında değerlendirilmiştir. İstatistiki değerlendirme aşamasında ise katsayıların önem düzeyi t-testi ve Wald istatistiği ile değerlendirilmiştir. Ki-kare dağılımına dayanan olabilirlik oranı (likelihood-ratio test) ve Hosmer-Lemeshow testleri ise matematik model kapsamın da değerlendirilmiştir. McFaden Pseudo R^2 modelin açıklama gücünü ifade ederken kullanılmıştır. Değişim gösteren varyansın olup olmaması White genel varyans testi ile sınanmıştır. Çoklu bağlantı sorununun olup olmadığı ise, çoklu doğrusallık göstergeleri ve Frisch'in kavşak çözümlemesi aracılığıyla tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenlerin, bağımlı değişkene olan etkisi Morgan ve Teachman (1988) ve Menard (2002) tarafından “*gerçekleşen olay sayısının gerçekleşmeyen olay sayısına oranı*” olarak tanımlanan odds oranları hesaplanarak elde edilmiş ve açıklanmıştır. 1’den büyük olan Odds oranı ele alınan bağımsız değişkende oluşacak değişimin kırsal alana geri dönme isteğini artırmakta; 1’den küçük olan Odds oranı ise kırsal alana geri dönme isteğini azaltmaktadır olarak yorumlanmıştır (Morgan ve Teachman, 1988).

(4.2.)

$$odds (Exp B) = \frac{P}{1 - P}$$

Odds (Exp B) oranı tek bir açıklayıcı değişken için, diğer tüm değişkenlerin sabit tutulması halinde bu değişkendeki bir birim artışın benimseme olasılığını kaç kat arttırdığını göstermektedir.

Odds oranı<1 ise risk durumu azalmakta

Odds oranı=1 ise ilişki olmadığını yani risk düzeyi aynıdır

Odds oranı>1 ise risk durumu artmaktadır

Kırsal alandan göç etmiş kişilerin geri dönme istekliliği, bunun yanı sıra dönme isteğini olumlu yönde etkileyen faktörlerin sürdürülebilir bir hal alması, kırsala dönüşlerin sağlanmasında alınabilecek önlemleri belirlemek için yapılan anket çalışmaları ve gözlemlerden faydalanılmıştır. Yapılan anket çalışmaları değerlendirilerek, kırsal alandaki refah seviyesini yükseltmeye, kişilerin yaşamlarını

kırsalda her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte devam ettirebilmelerine yönelik alınabilecek önlemler belirlenmiştir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın temel bulguları, Sivas İli Gürün İlçesinde ikamet ederken kırsal alandan şehirlere göç etmiş 384 kişi ile yapılan anket çalışması sonucu elde edilmiş verilere dayanmaktadır. Bütün değişkenlerin tanımlayıcı ölçüleri hesaplanmış, kategorik değişkenler frekans ve yüzde oranı şeklinde; sayısal veriler ise ortalama ve standart sapma şeklinde verilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilirken ilk etapta kırsal alandan kentlere göç eden kişilerin sosyoekonomik özellikleri incelenmiştir. Kırsaldan göç eden kişilerin yaş grupları, cinsiyet ve eğitim durumları belirlenmiştir. Ayrıca deneklerin göç etmeden önce Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidindeki seviyesi ve şu anki seviyesi belirlenerek göçün kişilerin ihtiyaç düzeylerinde herhangi bir değişime yol açıp açmadığı incelenmiştir. Araştırmada son olarak ilgili kişilerin kentlerden kırsal alana geri göç etme isteklilikleri ve buna etki eden faktörler Binary Lojistik Regresyon analizi ile açıklanmıştır.

5.1. Göç Eden Kişilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Kırsaldan kente göç eden kişilerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesindeki amaç, göç eden kişilerin genel profilleri hakkında bilgi sahibi olmak ve hangi tür sosyodemografik özelliklerin kırsaldan kente göç etme sürecini etkilediğini ortaya çıkarmaktır.

İncelenen ilk değişken katılımcıların yaşlarıdır. Kişinin kimlik kazanımı çalışma yaşamı ve iş memnuniyeti bakımından olduğu kadar, kırsaldan kente göç etme sürecinde karar alması ve uygulayabilmesi için önemli bir faktördür. Kırsaldan göç etmek isteyen kişilerin ekonomik özgürlük sahibi olabilme, kentlerdeki kültürel yapıyı öğrenme, iş tecrübesi edinme, sorumluluk alabilme, kendi kararlarını verebilme gibi birtakım gelişimsel niteliklere sahip olabilmeleri için belli bir yaşta ve iş sahibi olmaları gerekmektedir (Atak vd., 2016). Ayrıca Başel (2003), Göç hareketinin özgün bir yaş yapısı ve bileşimi olduğunu ve bu yapının, göçün karakteristiğini gösterme noktasında önemli olduğunu savunmaktadır.

Bu kapsamda kırsaldan kente göç eden kişilerin yaş yapısına bakacak olursak; göç eden kişilerin %34,82'sinin 0-35 yaş, %32,08'inin 36-50 yaş ve %28,35'inin 51 yaş üstü aralığında olduğu görülmektedir. Tablo 5.1'de gösterdiği gibi kırsaldan kente göç eden kişilerin %66,9'unun 50 yaş ve altında olduğu görülmektedir. Bu sonuca bakılarak göç eden bireylerin birçoğunun emeklilik yaşı gelmeden önce göç ettiğini

görmekteyiz. Bunun yanı sıra bu çalışmanın seyrini değiştirecek bir diğer önemli faktör ise kişilerin göç ettikleri süre aralıklarıdır. Göç edilen sürelerle bakıldığında; Güründen göç eden kişilerin %51,74'ünün göç etme süresinin 20 yıl üzeri olduğu ve ortalama göç süresinin yaklaşık 24 yıl olduğu görülmektedir. Kişilerin mevcut yaş ortalaması ise yaklaşık olarak 43'tür. Elde edilen bulgular göç eden kişilerin genç yaşlarda göç ettiğini göstermektedir.

Göç süreci ve göç eden kişilerin sosyo-demografik özelliklerinin birlikte incelendiği benzer çalışmalarda; Çelik (2002), göç sürecini inceleyen teoriler içinden seçkinlik kuramı içerisinde göç eden seçkin bireylerin yaşlarının genç eğitim seviyelerinin yüksek olduğuna değinmektedir. Yavuz vd. (2004) genç yaş grubundaki insanların göç etme isteğinin ve göç etme oranının daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Koç ve Sağdıç (2010), Sivas ili kapsamında yapmış oldukları göç hareketinin nüfus üzerine etkisini inceledikleri araştırmada 0-4, 5-9 ve 10-14 yaş gruplarının nüfus içerisinde giderek azaldığını ve bu durumun ailelerin çocukları ile göç etmesinden kaynaklı olduğunu ifade etmektedir. Gürün ilçesi kapsamında yapmış olduğumuz araştırmaya katılan kişilerden bazıları çocuk yaşta göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra ankete katılan bireylerin göç etmesindeki en önemli sosyoekonomik faktörün 'Çocuklar için ekonomik olarak daha iyi bir gelecek sunma isteği' olması ve göç eden bireylerin çocuklarının da kırsaldaki nüfus hareketliliğini doğrudan etkilemesi Koç ve Sağdıç'ın çalışmalarına örnek niteliğindedir. Kırsaldan göç eden araştırmaya katılan kişilerin yaş ortalaması 42,84 ve Standart sapması 14,62 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5.1. Kırsaldan kente göç eden kişilerin yaş aralığı

Demografik Değişkenler	N	%
Yaş		
0-35	140	34,82
36-50	129	32,08
51 ≥	114	28,35
Toplam	384	100,0
Yaş ortalaması = 42,84		

Kırsal alanlardan göç etme sürecinde demografik özelliklerini gösteren diğer değişkenler ise cinsiyet ve medeni durumdur. Bu değişkenler tek ve farklı değişkenlerle birlikte ele alındığı takdirde katılımcıların sosyokültürel durumları hakkında bilgi vermektedir. Ankete katılan kişilerin %62,08'i erkek, %38,02'si kadın

olduğu (Tablo 5.2)'de görülmektedir. Göç eden kişiler cinsiyet dağılımı açısından belirgin olarak farklılık göstermektedir. Kadınların aile bağlarına erkeklerden daha çok önem vermesi göç etme isteğinin erkeklere oranla daha düşük olmasının sebeplerindendir (Hossain vd., 2016). Göç eden kişilerde erkek oranının fazla olması kırsal alanlarda erkeklerin okuma ve ailelerinin okutma oranının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanı sıra kırsal alanda yaşayan erkekler ekonomik özgürlüklerine daha çabuk kavuşmaktadır bu durum kırsal alanlarda erkeklerin istihdam imkanlarının kadınlara göre daha yüksek olmasıyla ilgilidir.

Araştırmaya katılan kişilerin %73,38'inin evli, %26,62'sinin bekar olduğu (Tablo 5.2)'de görülmektedir. Boşanmış veya eşleri ölen kişiler de bekar kategorisi içerisinde değerlendirilmiştir. Şeker (2016), göç sürecinde toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ele aldığı çalışmasında son yıllarda özellikle uluslararası göç hareketliliğinde kadınların göç oranının yükseldiğini ifade etmektedir. Yılmaz (2009) ise kadın ve göç sürecini birlikte ele aldığı çalışmasında kadınların kırsaldan kente göç etme sürecinde evliliğin etkili bir faktör olduğunu, kırsalda yaşayan kadınların özellikle kentlerde yaşayan kişiler ile evlendiklerini ifade etmiştir. Bu çalışmada ise araştırmaya katılan evli kadınlara yöneltilen 'Göç sürecinizde eşinizin % kaç etkisi olmuştur?' sorusuna kadınların %30,82'si göç sürecinde eşlerinin %100 etkili olduğunu, %21,91'i eşlerinin %50 etkili olduğunu ifade etmektedir. Göç eden diğer kadınlar ise ailelerinin göç etmesi, eğitimlerine devam etmek ve iş bulmak üzere göç etmiştir.

Tablo 5.2. Kırsaldan kente göç eden kişilerin cinsiyeti ve medeni durumu

Demografik Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Erkek	238	62,08
Kadın	146	38,02
Toplam	384	100.0
Medeni Durum		
Evli	295	73,38
Bekar	89	26,62
Toplam	384	100,0

Kırsal alanlardan göç eden kişilerin profilleri incelenirken önemli olan diğer değişkenler kişilerin eğitim seviyesi ve kırsalda ikamet ettikleri süreçteki meslekleridir. Araştırmaya katılan kişilerin %46,81 gibi büyük bir kısmı en az lisans düzeyinde mezundur. İlköğretim düzeyinde- okuma yazma bilen oranı %15,17'dir.

Lise mezunu oranı ise %23,88, lisansüstü eğitim görmüş kişilerin oranı ise %10,45'tir bu durum (Tablo 5.3)'de görülmektedir. Kırsalda eğitim imkanları kısıtlı olmasına rağmen Gürün ilçesinden göç eden kişilerin yarısından fazlasının eğitim seviyesi lisans ve lisans üstü düzeydedir. Gürün halkının eğitime önem verdiği ve 'okumaktan başka çaremiz yoktu, köyden kurtulmak için okudum, babam bizi okutmak için çok çabaladı, çoban olmamak için okudum' gibi ifadelerde bulunmaları kişilerin kırsaldan çıkmak için eğitimi bir yol olarak gördüklerini göstermektedir.

Tablo 5.3. Kırsaldan kente göç eden kişilerin eğitim durumu

Demografik Değişkenler	N	%
Eğitim Durumu		
İlköğretim-Okur yazar	61	15,17
Lise	96	23,88
Lisans	185	46,01
Lisansüstü	43	10,45
Toplam	384	100,0

Kurt (2003), Türkiye'de Kent – Köy Çelişkisi üzerine yazmış olduğu kitabında insanların bireye karşı düşüncelerini bireyin yaşadığı yerin etkilediğini ifade etmektedir. Köyde yaşayan kişilerin, şehirde yaşayan insanları meslek ve statü sahibi olarak düşündüklerini ve kırsaldan kente göç etme aşamasında kişiler üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir. Araştırmaya katılan kişilerin meslekleri emekli (%31,85), memur (%17,90), esnaf (%13,68), ev hanımı (%10,69) ve işsiz (%9,20) gibi genel başlıklar altında (Tablo 5.4) 'de ele alınmaktadır. Memur ve emekli olan kesimin ağırlıklı olarak akademisyen, doktor, öğretmen ve bürokratik işlerle meşgul olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin %10,45'i lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir ve bu kişilerin birçoğu akademisyen olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5.4. Kırsaldan kente göç eden kişilerin meslekleri

Demografik Değişkenler	N	%
Meslek		
Emekli	129	31,85
Memur	72	17,90
Esnaf	55	13,68
Ev Hanımı	43	10,69
İşsiz	37	9,20
Toplam	384	100,0

Gürün’de yaşayan kişilerin göç etme süreçlerinde birçok sosyoekonomik ve sosyokültürel faktör bulunmaktadır. Göç esnasında sahip oldukları meslekleri ve bu mesleklerin göç süreci üzerinde etki düzeyi de göç etme isteğini ve hareketini etkileyen değişkenlerdendir. Kırsaldan göç eden kişilerin, göç ettikleri kentlerde temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için gelirlerinin olması gerekmektedir. Bu süreçte kişiler kendi mesleklerini yapmış veya farklı meslek gruplarında çalışarak gelir elde etmişlerdir. Kırsaldan kente göç eden araştırmacıların %22,94’ü işçi olarak çalıştığını, %22,14’ü memur olarak atandığını, %15,92’si kendi mesleğini yaptığını, %10,70’i aile desteği ile geçindiğini, %9,20’si iş kurduğunu ve %1,74’ü (Tablo 5.5)’de var olan birikimi ile geçindiğini ifade etmiştir. Kişilerin mesleklerinde meydana gelen değişimde göç ettikleri sürenin etkisi bulunmaktadır. Göç sürecinde memur olarak atanan ve işçi olarak geçimini sağlayan kişilerin bazıları şu an ki mesleklerini emekli olarak ifade etmişlerdir. Bu durum göç etme süresinin meslek üzerindeki etkisini göstermektedir.

Araştırmaya katılan kişilerin %55,97 si meslekleri dolayısıyla kırsaldan kente göç ettiklerini ifade ederken, %39,55’i göç kentlere göç ederken mesleklerinin etkili olmadığını (Tablo 5.5)’de ifade etmişlerdir. Kırsal alanlarda yaşayan insanlara iş imkânı sunulmalı mesleklerini icra edebilecekleri fırsatlar oluşturulmalıdır, aksi takdirde kırsalın sürdürülebilirliği için oluşturulan politikalar yetersiz kalacak. Kırsal sadece tarımsal üretim alanı olarak görülmemelidir. Sanayi sektörü ve alt yapı imkanları geliştirilmelidir.

Tablo 5.5. Kırsaldan kente göç eden kişilerin göç esnasındaki meslekleri ve etkisi

Demografik Değişkenler	N	%
Göç Esnasında Meslek		
Emekli	129	31,85
Memur	72	17,90
Esnaf	55	13,68
Ev Hanımı	43	10,69
İşsiz	37	9,20
Toplam	384	100,00
Göçte Meslek Etkisi		
Var	225	55,97
Yok	159	39,55
Toplam	384	100,00

Kırsaldan kente göç sürecinde göç eden kişilerin demografik yapısı hakkında bilgi aylık gelir düzeyi, konut durumu ve kira bedeli de kırsaldan kente göç etmiş bireylerin kentlerde yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından önemli değişkenlerdendir.

Araştırmaya katılan kişilerin %26,99'u aylık 0-6000 TL, %34,04'ü aylık 6001-12000 TL, %23,31'i aylık 12001-18000 TL, %15,64'ü aylık 18001-100000 TL arası gelir elde etmektedir. Aylık gelirlerinin ortalaması 12355,00 TL'dir (Tablo 5.6)'da gösterilmektedir. Kırsaldan kente göç eden kişilerin gelir aralıkları, anket çalışmasının yapıldığı zamandaki asgari ücret baza alınarak oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre göç eden kişilerin %21,89'unun geliri asgari ücret veya altında gelir elde etmektedir. Bunun sebebi anket çalışmasına katılan kişiler arasında öğrenci ve gizli işsizlerin olmasıdır. Araştırmaya katılan kişilerin %81,08'i aylık gelirlerini belirtirken geri kalan %18,92'si bu soruyu özel bularak cevap vermemişlerdir.

Tablo 5.6.Kırsaldan kente göç eden kişilerin aylık geliri, konut ve aylık kira bedeli

Demografik Değişkenler	N	%
Aylık Gelir		
0-6000	88	26,99
6001-12000	111	34,04
12001-18000	76	23,31
18001-100000	51	15,64
Toplam	326	100,00
Konut		
Mülk Ev	215	53,48
Kira	127	31,59
Pansiyon	22	5,47
Aile Evi	20	3,73
Toplam	384	100,00
Aylık Kira Bedeli		
0-4000	328	81,59
4001-8000	35	8,70
8001-12000	11	2,73
12001-16000	5	1,24
16001≥	3	0,74
Toplam	384	100,00

Gelir ortalaması = 12355,00 TL

Kira bedeli ortalaması = 1958,34 TL

Kişilerin konut durumu (Tablo 5.6)'da incelendiğinde %53,48'inin ev sahibi olduğu görülmektedir. Kendine ait bir evi olmayan deneklerin %31,59' kirada, %5,47'si pansiyonda ve %3,73'ü aile evinde kalmaktadır. Kentlerde en önemli giderlerden birisi olan kira bedelleri araştırmaya katılan kişilere yöneltilen sorulardan birisidir. Fakat veriler elde edilirken konut sahibi olan kişilerin kira bedelinin sıfır olması yapılacak analizleri olumsuz etkileyeceği için mülk olan evlerinin kira bedeli

sorulmuştur. Veri toplanması esnasında sorunun bu şekilde yöneltilmesinin bir diğer sebebi ise kişiler evlerini kiraya verselerdi bir kazanç elde edeceklerdi fakat kendileri oturdukları için kazanç elde etmemiş olmalarıdır. Araştırmaya katılan kişilerin %81,59'unun aylık kirası 0-4000 TL, %8,70'inin aylık kira bedeli 4001-8000 TL, %2,73'ünün aylık kira bedeli 8001-12000 TL arasındadır (Tablo 5.6)'da görülmektedir. Aylık kira bedeli 12001 TL veya üzeri olan kişiler ise kişilerin %1,98'ini oluşturmaktadır. Kırsaldan göç eden araştırmaya katılan kişilerin aylık ortalama kira bedeli yaklaşık olarak 1960 TL'dir.

5.2. Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyoekonomik Faktörler

Kırsaldan kente göç etme sürecinde kişilerin demografik özellikleri kadar sosyoekonomik faktörlerde önemlidir. Fichter (1994), göç sürecinde önemli etkenlerden birinin iş ve iş imkanları olduğunu öne sürerken bu süreçte bu faktörlerin tek başına etkili olmadığı, göçün sebep ve sonuçlarının karmaşık bir yapıya sahip olmasıyla birlikte sosyal düzenin en büyük etkenlerden olduğuna değinmiştir. Aslan ve Boz (2004), ise kırsaldan kente göç etme sürecinde etkili olan en önemli sosyoekonomik faktörü kırsalda yaşayan ailelerin sosyal güvencesinin olmaması olarak savunmaktadırlar. Gürbüz (2008), nüfus yoğunluğunun artması, hane başına düşen tarım arazisi miktarının azalması, kent yaşamının cazip yönleri, kırsaldaki ölüm oranının yüksek olması, tarım ve hayvancılık yapma-yapmama ve hane halkına ait arazi olması gibi sosyoekonomik faktörlerin göç sürecinde etkili olduğunu ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında kente yapılan göç üzerinde etkili olan sosyoekonomik faktörleri araştırmak amacıyla kişilere sunulan 17 faktör (Tablo 5.7)'de belirtilmiştir. Faktörlerin ortalamalarının açıklanmasında Palaz ve Boz (2008)'un hazırladıkları skaladan faydalanılmıştır. 1,00-1,49 arası hiç katılmıyorum (HK), 1,50-2,49 arası katılmıyorum (Ktm), 2,58-3,49 kararsızım (Krz), 3,50-4,49 katılıyorum (K) ve 4,50-5,00 arası kesinlikle katılıyorum (KK) şeklinde değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan kişiler belirlenen faktörlerden 6 tanesine katılarak ve göç süreçlerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Kişilerin katıldıkları ifadelerden ortalaması en yüksek olan üçü; ‘‘Çocuklar için ekonomik olarak daha iyi bir gelecek sağlama isteği’’ ($\bar{x} = 3,90$); ‘‘Gürün’ün ekonomik yapısı’’ ($\bar{x} = 3,78$) ve ‘‘Gürün’ de tarımsal gelir dışında diğer sektörlerde gelir sağlama imkanının yetersiz ve düşük olması’’ ($\bar{x} = 3,77$) olmuştur. Kişilerin göç sürecinde etkili olması noktasında kararsız

kaldıkları ifadelerden ilk üçü; ‘‘Sosyal nedenler’’ ($\bar{x} = 3,43$);’’ Gürün’deki sağlık imkanlarının ve hizmetlerinin kısıtlı olması’’ ($\bar{x} = 3,41$) ve ‘‘ Gürün’ de yeterli altyapının olmaması (ulaşım, teknoloji)’’ ($\bar{x} = 3,39$) olmuştur. Bu bağlamda belirtilen sosyoekonomik faktörlerden üçü; ‘Sahip olunan malların miras yoluyla kalması ve diğer ortaklarla anlaşamamak’’ ($\bar{x} = 2,36$);’’ Güründe yeterli ve dengeli beslenememek’’ ($\bar{x} = 2,30$) ve ‘‘ Siyasi nedenler’’ ($\bar{x} = 2,02$) gibi faktörlerin göç sürecinde etkili olmadığı (Tablo 5.7)’de görülmektedir.

Tablo 5.7. Göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyoekonomik faktörler

Sosyoekonomik İfadeler	$\bar{X}$	Ss	Kategori
Çocuklar için ekonomik olarak daha iyi bir gelecek sağlama isteği.	3,90	1,16	K
Gürün’ün ekonomik yapısı	3,78	1,25	K
Gürün’ de tarımsal gelir dışında diğer sektörlerde gelir sağlama imkanının yetersiz ve düşük olması	3,77	1,19	K
Tarım dışında başka bir sektörde iş bulma arzusu	3,74	1,21	K
Gürün’ de istihdam imkanlarının yetersiz oluşu	3,69	1,33	K
Gürün’deki eğitim imkanlarının yetersizliği	3,53	1,31	K
Sosyal nedenler	3,43	1,34	Krz
Gürün’deki sağlık imkanlarının ve hizmetlerinin kısıtlı olması	3,41	1,31	Krz
Gürün’ de yeterli altyapının olmaması (ulaşım, teknoloji)	3,39	1,33	Krz
Gürün’de geçimimin tarıma bağlı olması ve arazi varlığının hane halkını geçindirecek miktarda olmaması	3,07	1,42	Krz
Gürün’de yaşarken ailede herhangi bir sosyal güvence olmaması	3,06	1,40	Krz
Tarım sektörünün devlet tarafından yeterince desteklenmemesi	2,96	1,41	Krz
Gürün’den taşınan ailelerin memnuniyet düzeyinin yüksek olması	2,93	1,28	Krz
Tarım ürünleri fiyatları yüzünden gelirim düşük olması	2,91	1,41	Krz
Malların miras yoluyla kalması, ortaklarla anlaşamamak	2,36	1,31	Ktm
Güründe yeterli ve dengeli beslenemiyordum	2,30	1,29	Ktm
Siyasi nedenler	2,02	1,14	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

5.3. Kişilerin Göç Etmesinde Etkili Olan Sosyokültürel Faktörler

Büyükyılmaz (2017), göçe etkili olan sosyo kültürel faktörleri sosyal yapı, toplumsal baskı, evlilik, iletişim ve haberleşme, eğitim ve sağlık imkanları kapsamında incelemiştir. Şen (2014), yapmış olduğu çalışmasında ise sosyokültürel faktörleri; Tarımdaki dönüşüm ve hızlı nüfus artışı başlıkları kapsamında incelemiştir.

Araştırma kapsamında kırsal alanlardan kentlere yapılan göç sürecinde etkili olan sosyokültürel nedenleri araştırmak amacıyla 9 faktör belirlenmiştir. Ankete katılan 384 kişinin tamamının göç etmesinde etkili olan sosyokültürel faktörleri (Tablo 5.8)’de belirtilmektedir. Araştırmaya katılan kişiler belirlenen faktörlerden sadece bir tanesine katılarak göç etme süreçlerinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Kişilerin katıldıkları ifade ‘Büyükşehirdeki sağlık imkanlarının daha fazla ve gelişmiş olması’’

($\bar{x} = 3,64$) olmuştur. Araştırmaya katılan kişiler göç sürecinde etkili olabileceği düşünülen 6 tane ifadede kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir, ifadelerden ilk üçü; “Sosyal çevre edinme ve sosyal faaliyetlerde bulunma imkânı” ($\bar{x} = 3,29$);” Tiyatro sinema gezi toplulukları gibi sosyal faaliyetlere katılma isteği” ($\bar{x} = 3,12$) ve “ Küçük yerlerin geri kalmış ve baskıcı olması” ($\bar{x} = 2,97$). Belirtilen ifadelerden ikisi; “Akrabalardan uzakta yaşama isteği” ($\bar{x} = 2,34$) ve” Kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi” ($\bar{x} = 2,25$) ifadelerine kişiler katılmamış ve göç sürecinde etkili olmadığını (Tablo 5.8)’de ifade etmişlerdir.

Tablo 5.8. Göç eden kişilerin göç etmesinde etkili olan sosyokültürel faktörler

Sosyokültürel İfadeler	$\bar{X}$	Ss	Kategori
Büyükşehirdeki sağlık imkanlarının daha fazla ve gelişmiş olması	3,64	1,27	K
Sosyal çevre edinme ve sosyal faaliyetlerde bulunma imkânı	3,29	1,31	Krz
Tiyatro sinema gezi toplulukları gibi sosyal faaliyetlere katılma isteği	3,12	1,35	Krz
Küçük yerlerin geri kalmış ve baskıcı olması	2,97	1,41	Krz
Aile büyüklerinin kentlere taşınması	2,94	1,43	Krz
Kırsaldaki bağnazlık ve kısıtlamalar	2,87	1,44	Krz
İş yeri mesai saatleri büyükşehirde daha planlı ve düzenli olması	2,76	1,32	Krz
Akrabalardan uzakta yaşama isteği	2,34	1,33	Ktm
Kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi	2,25	1,22	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

5.4. Göç Eden Kişilerin Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisindeki Değişimi

Psikolog Maslow’a göre kişilerin ihtiyaçlarını (1943) İhtiyaçlar Piramidi Hiyerarşisi ile açıklayabiliriz (Walsh, 2011). Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi, insanların ihtiyaçlarının aşama halinde ilerlediğini savunur (Graham ve Balloun, 1973). Maslow kişilerin ihtiyaçlarının genel olarak aynı sırayı takip ettiğini ve ihtiyaçların karşılandıkça memnuniyet ve motivasyonun arttığını savunmuştur (Gawel, 1997). Maslow’a göre kişiler hedefler belirler ve hedefleri doğrultusunda davranışlarını şekillendirir (Şeker, 2014). Bir kişinin davranışları, davranış zincirini tamamlayan hedefleri ve eylemleri ile açıklanabilir (Reiss, 2004). Yaşam tarzlarındaki farklılıklar bireylerin tutum ve davranışlarında farklılığa yol açmaktadır (Yang, 2004). Her bireyin edindiği tecrübe, davranış şekli, düşünce yapısı ve yaşam deneyimleri farklıdır bu durum ihtiyaçlardaki farklılığa yol açmaktadır (Maslow ve Honigmann, 1970). İhtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyelerde bulunan kavramlar ile geçerliliği ve güvenilirliği olan ölçümler geliştirebilmek için kişilerin ihtiyaçlarına ve bu ihtiyacın oluşmasını etkileyen faktörleri açıklama noktasında araştırma sayısı artırılmalıdır

(Lester, 2013).

Bu araştırma kapsamında kırsaldan kente göç eden kişilerin yaşam tarzları ve hiyerarşideki seviyelerindeki değişim ele alınarak kır ve kent yaşam tarzının istek ve ihtiyaçlar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu sayede Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ifadelerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Kişilerin kırsal alanda ve kentte yaşadığı sürede ihtiyaçlarını ne düzeyde karşılayabildikleri, ihtiyaç seviyelerinde bir değişiklik olup olmadığı, kentlerde yaşadığı süreçte kendilerini gerçekleştirip gerçekleştirilemedikleri ortaya konularak, yaşam tarzlarındaki değişimin ihtiyaçlarını karşılama düzeyinde ne derece etkili olduğu incelenmiştir. Elde edilen bulgular sayesinde kırsalda yaşayan kişilerin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan politikalar kırsalın sürdürülebilirliğini sağlayarak teoride ve pratikte daha başarılı olacaktır.

Kırsaldan kente göç eden kişilerin göçten sonra Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyelerindeki farkı görmek için Paired sample t test (bağımlı ilişkili gruplar t testi) uygulanmıştır. Analize koşulan 25 değişkenden 5 ifade kişilerin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişimi, 5 ifade güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişimi, 3 ifade ait olma ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişimi, 5 ifade saygınlık ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişimi ve 7 ifade kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişimi ölçmeye yöneliktir. Göç eden kişilerin verilen ifadeleri 1: Hiç Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum şeklinde cevaplamaları istenmiştir. Her ifadenin puanı toplanarak kişilerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki skoru oluşturulmuştur. Elde edilen puanların ortalamaları alınarak Paired Sample T Testi uygulanmıştır. İfadelerin ortalamaları açıklanırken Palaz ve Boz (2008)'un hazırladıkları skaladan faydalanılmıştır. Skalaya göre ortalama 1,00-1,49 arası hiç katılmıyorum (HK), 1.50-2.49 arası katılmıyorum (Ktm), 2.58-3.49 kararsızım (Krz), 3.50-4.49 katılıyorum (K) ve 4.50-5.00 arası kesinlikle katılıyorum (KK) şeklinde değerlendirilmiştir.

Paired sample t test analizinin parametre tahminleri ve diğer ilgili istatistikler (Tablo; 9, 10, 11, 12, 13)'te verilmektedir. Tabloların ilk sütununda değişkenin adı, ikinci sütununda değişkendeki değişimi görmek için Gürün'de yaşadığı süredeki ve halihazırda yaşıyor olduğu kentteki durumu, üçüncü sütununda parametrelerin ortalamaları, dördüncü sütununda ortalamaların farkı, beşinci sütunda t değeri ve

altıncı sütunda analizdeki istatistiklerinin önem düzeyleri „p“ (Sig), değerleri verilmiştir. Değişkenler $p=0,05$ düzeyine göre değerlendirilmiştir (Mee ve Chua, 1991). Fizyolojik ihtiyaçlar kişinin hayatta kalabilmesi için karşılamak zorunda olduğu ihtiyaçlardır (Smith, 1991). Bu temel ihtiyaçlar; yiyecek, su ve hava olarak tanımlanabilir (Milheim, 2012). Maslow’a göre her ihtiyaç birbirini tetiklemektedir, kişiler ihtiyaçlarını giderdikçe başka ihtiyaçlar açığa çıkmaktadır (Taormina ve Gao, 2013). Kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılama düzeyi başka bir yerleşim yerine göç etme aşamasında önem arz eden bir durumdur (Burnham vd.,2012; Burch vd., 2011) Kırtsaldan kente göç eden kişilerin Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki fizyolojik ihtiyaçlarını kırsalda ve kentte karşılama düzeylerindeki değişimleri (Tablo 5.9)’ da verilmiştir.

Araştırmada uygulanan Paired sample t-test sonucu kırsaldan kente göç eden kişilerin önceki ile şimdiki durumda fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinde istatistiki düzeyde önemli bir farklılık olduğu (Tablo 5.9)’da gözlemlenmiştir. $p < 0,05$ olduğu sürece önceki durum ile şimdiki durum arasında istatistiki açıdan fark var demektir (Mee ve Chua, 1991). Ortalama farkı ($\bar{x}$) ise skorun düşüp düşmediğini göstermektedir. Ortalamaların farkı alınırken ise ilk durumdan son durum çıkarılmıştır. Kırtsaldan kente göç eden kişiler; Fiziksel sağlıklarının göçten önceki durumlarına göre kötüleştiğini düşünmektedir ($t=5,09$, $p<0.05$), içme suyu kalitesinin Gürün’de yaşarken kullandıkları suya göre daha düşük olduğunu düşünmektedir ($t=11,37$, $p<0.05$), tükettiği yiyeceklerin kalitesinin kırsal alanda yaşadığı sürede daha yüksek olduğunu düşünmektedir ($t=12,91$, $p<0.05$), uyku düzen ve kalitesinin göçten önceki durumlarına göre kentte kötüleştiğini düşünmektedir ($t=10,11$, $p<0.05$), kentte soludukları havanın kalite ve temizliğinin Gürün’de yaşarken soludukları havaya göre daha düşük olduğunu düşünmektedir ($t=19,53$, $p<0.05$).

Göç eden kişilerin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeyinde meydana gelen değişimler olumsuz yöndedir, fizyolojik ihtiyaçlarını kırsalda daha iyi karşıladığı görülmektedir. Bu durumda kırsaldan kente göç etme kararı alınırken fizyolojik ihtiyaçları karşılama niyetinin söz konusu olmadığı söylenebilmektedir.

Tablo 5.9. Göç eden kişilerin fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama düzeyindeki değişim

Fizyolojik İhtiyaçlar		$\bar{X}$	$\bar{X}$ farkı	t	p
Fiziksel Sağlığı Yerindedir.	Gürün’de	3,92	0,348	5,09	0,000
	Şu an kentte	3,57			
İçme Suyu Kalitelidir.	Gürün’de	3,82	1,044	11,37	0,000
	Şu an kentte	2,77			
Yiyecekler Kalitelidir.	Gürün’de	3,98	1,096	12,91	0,000
	Şu an kentte	2,89			
Uykusunu İyi Almaktadır.	Gürün’de	3,85	0,877	10,11	0,000
	Şu an kentte	2,97			
Hava Temiz ve Kalitelidir.	Gürün’de	4,22	1,572	19,53	0,000
	Şu an kentte	2,65			
Toplam 384 kişi (N) cevap vermiştir					

Güvenlik ihtiyaçları, fizyolojik ihtiyaçlar karşılandıktan sonra ortaya çıkmaktadır (Maslow, 1943). Güvenlik ihtiyacında kişiler psikolojik ve fiziksel anlamda tehdit arz etmeyen, bireyleri iyi olmaya yönlendiren bir ortamda bulunmaktır (Smith vd., 1981). Bu ihtiyaçlar hayatını devam ettirebilme noktasında önem arz etmekle birlikte fizyolojik ihtiyaçlar kadar karşılanması zorunlu olan ihtiyaçlar değildir. Güvenlik ihtiyaçları güvenli bir yaşam alanında yaşamak ve iş bulmak gibi çevre unsurları ile ifade edilmektedir (Zakaria ve Malek, 2014). Kişiler güvenlik ihtiyaçlarını karşılayamadıkları noktada korku ve endişeye kapılır bu durum yaşam kalitelerinin düşmesine sebep olur. Piramidin bir üst kısmına çıkabilmek için güvenlik ihtiyacının karşılanması endişelerin giderilmesi gerekmektedir (Zalenski ve Raspa, 2006). Kişilerin gelir seviyeleri güvenlik ihtiyacı kapsamında ele alınmaktadır. Mezun olan öğrencilerin kırsal alanda veya yurtdışında çalışma isteklerini belirlemeye yönelik yapılan bir çalışma sonucu kişilerin gelir seviyesini artırmak için göç ettikleri gözlemlenmiştir (Silvestri, vd., 2014; Eliason vd. 2014). Kırsalda yaşayan insanların yaşam kalitesi düşükse kentlere iş bulmak ve kendini güvende hissetmek için göç ederler. Kırsaldan kente göç eden kişilerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki güvenlik ihtiyaçlarını kırsalda ve kentte karşılama düzeylerindeki değişimleri (Tablo 5.10)' da verilmektedir.

Araştırmada uygulanan Paired sample t-test sonucu kırsaldan kente göç eden kişilerin önceki ile şimdiki durumda güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinde istatistiksel olarak önemli bir farklılık olduğu (Tablo 5.10)'da gözlemlenmiştir. Kırsaldan kente göç eden kişiler güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeyi hakkında; Göç etmeden önce kendilerini daha çok güvende hissettiklerini ($t=11,13$, $p<0.05$), yaşam alanının Gürün'de yaşadığı süreçte, kente göre daha güvenli olduğunu ($t=11,07$, $p<0.05$), herhangi bir hastalığa yakalanma ihtimalinin kırsal alanda yaşadığı sürede

daha düşük olduğunu ($t=10,53$, $p<0.05$), kırsaldan göç etmeden önce kanunların daha çok güvenliğini sağladığını, bu ihtiyacın karşılanma düzeyinin kentte yaşadığı süreçte kötüleştiğini ($t=3,94$, $p<0.05$) göç ettikten sonra ihtiyaçları olduğu zaman para kazanabildiklerini ve Gürün'de yaşarken finansal gelir güvenliği ihtiyacını karşılama düzeyinin daha düşük olduğunu düşünmektedir ($t= -13,04$, $p<0.05$).

Göç eden kişilerin güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinde değişimin meydana geldiği görülmektedir. Kırsal alanda yaşadıkları süre boyunca can güvenliğini sağlama ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri daha yüksektir. Katılımcıların kırsalda yaşadıkları sürede finansal gelir güvenliği ihtiyacını karşılama düzeyi, kentte yaşadığı süreçte ihtiyacını karşılama düzeyinden daha düşüktür. Gelir güvenliği ihtiyacı ise göç etme isteğini ortaya çıkarmaktadır (Silvestri, vd., 2014).

Tablo 5.10. Göç eden kişilerin güvenlik ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim

Güvenlik İhtiyaçları		$\bar{X}$	$\bar{X}$ farkı	t	p
Kendini Güvende Hisseder.	Gürün'de	3,92	0,92	11,13	0,000
	Şu an kentte	3,00			
Yaşadığı Yer Güvenlidir.	Gürün'de	3,97	0,91	11,07	0,000
	Şu an kentte	3,05			
Salgın İhtimali Düşüktür.	Gürün'de	3,41	0,82	10,53	0,000
	Şu an kentte	2,59			
Kanunlar Güvenliğini Sağlar.	Gürün'de	3,40	0,29	3,94	0,000
	Şu an kentte	3,10			
İstediginde Para Kazanabilir.	Gürün'de	2,69	-0,97	-13,04	0,000
	Şu an kentte	3,67			

Toplam 384 kişi (N) cevap vermiştir

Ait olma (Aidiyet) ihtiyacı, hiyerarşideki üçüncü basamaktır, diğer ihtiyaçlar karşılandıktan sonra ortaya çıkan; aidiyet, dostluk ve sevgiye karşı duyulan ihtiyaçları içermektedir (Benson ve Dundis, 2003). Aileden alınan destek ve eğitim düzeyi arttıkça, kişilerin aidiyet duygusunun arttığı ve toplum tarafından kabul gördüğü ifade edilmiştir (Taormina ve Gao, 2013).

Araştırmada uygulanan Paired sample t-test kırsaldan kente göç eden kişilerin göç etmeden önceki ile şimdiki durumu arasındaki farklılıkları göstermektedir. Aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeylerini ölçmeye yönelik sorulan üç ifadeden iki tanesinin istatistiksel düzeyde önemli farklılık gösterdiği, kalan ifadenin istatistiksel olarak önemli olmadığı (Tablo 5.11)'de görülmektedir.

Kırsaldan kente göç eden kişiler aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyi hakkında; göç etmeden önce ve göç ettikten sonra arkadaşlık ilişkilerindeki kalitede değişim

önemli bir farklılık içermektedir ($t=2,02$, $p<0.05$). Kırsaldan göç eden kişiler kentte yaşadıkları süre boyunca arkadaşlık ilişkilerindeki kalitenin düştüğünü düşünmektedir. Kişilerin aile ile paylaşımda bulunma ihtiyacını karşılama düzeyi göçten öncesi ve sonrası olarak analiz edildiğinde istatistiki olarak önemli bir farklılık ifade etmemektedir ($t=0,93$, $p>0.05$). Kırsaldan kente göç eden kişiler kırsalda ve kentte ikamet ederken aile ile bulunduğu paylaşımlarda bir farklılık olmadığını düşünmektedir. Aidiyet ihtiyacını karşılamaya yönelik önemli olan bir diğer faktör ise kişilerin yaptığı işlerde ailesi ile hareket etmesidir. Yapılan analiz sonucunda bu durumun göç ettikten sonra değişime uğrayan ve istatistiki önem düzeyinde önemli olduğu görülmektedir ($t=6,62$, $p<0.05$). Göç eden kişiler, kentte yaşadığı sürede yaptığı işlerde ailesi ile daha az hareket ettiğini düşünmektedir bu durum (Tablo 5.11)'de görülmektedir.

Göç eden kişilerin aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeylerindeki azalma dikkat çeken bir noktadır. Taormina ve Gao, (2013) yapmış oldukları çalışmada kazanç seviyesi düştükçe aidiyet duygusunun arttığını ifade etmektedirler. Bu durum araştırmaya katılan kişilerin kırsalda yaşadığı süreçteki aidiyet duygusunun, şu an kentte yaşadığı aidiyet duygusundan neden daha yüksek olduğunu açıklamaktadır. Kırsal alanların gelir seviyesi düşük olsa da kişiler doğup büyüdüğü topraklarda aidiyet ihtiyaçlarını daha yüksek düzeyde tatmin etmektedir.

Tablo 5.11.Göç eden kişilerin aidiyet ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim

		$\bar{X}$	$\bar{X}$ farkı	t	p
Arkadaşlıklar Kalitelidir.	Gürün'de	3,68	0,16	2,02	0,043
	Şu an kentte	3,52			
Aile ile Paylaşımlar Yapar.	Gürün'de	3,74	0,06	0,93	0,352
	Şu an kentte	3,67			
Ailesiyle Birlikte Hareket Eder.	Gürün'de	3,87	0,50	6,62	0,000
	Şu an kentte	3,37			

Maslow, insanların beceri ve deneyimleri ile belli bir statüye sahip olduğunu belirtmektedir (Zalenski ve Raspa, 2006). İnsanlar hedeflerini gerçekleştirdikçe bu seviyeye gelmektedirler (Zakaria ve Malek, 2014). Saygınlık ihtiyacının karşılanmasında etkili olan faktörlere; başarı, güvenilirlik, toplum içindeki statü, motivasyon ve özgüven örnek gösterilmektedir (Urwiler ve Frolick, 2008). Bireyler bu faktörlere sahip olduğu düzeyde benlik saygısı ihtiyacını karşılayabilmektedir (Cao vd., 2012).

Araştırmaya katılan kişilerin kırsalda ve kentte yaşamlarını sürdürürken saygınlık ihtiyacını karşılama düzeylerindeki fark incelenmektedir. Bu farklılık kişilerin kırsalda ve kentte saygınlık ihtiyaçlarını ne düzeyde karşılayabildiklerini ortaya koymak için önem arz etmektedir. Saygınlık ihtiyaçlarını kırsalda ve kentte karşılama düzeylerindeki değişimleri (Tablo 5.12)'de verilmektedir. Saygınlık ihtiyaçlarını karşılama düzeylerini ölçmeye yönelik sorulan beş ifadeden üç tanesinin istatistiksel olarak önemli, kalan iki ifadenin istatistiksel önem düzeyinde önemli bir farklılık ifade etmediği (Tablo 5.12)'de görülmektedir.

Kırsaldan kente göç eden kişiler; çevredeki insanlar tarafından göçten önce daha hoş karşılandıklarını ($t=1,28, p>0.05$) ve kentteki yaşamlarında kırsaldaki yaşamlarına göre insanlar tarafından daha çok takdir edildiğini ($t=-0,57, p>0.05$) düşünmektedir. Bu iki durumda istatistiki düzeyde önemli bir önem ifade etmemektedir. Göç eden kişiler; yaşadığı yerdeki insanlar ile göçten öncekinden daha çok gurur duymaktadır ($t=-3,00, p<0.05$). Göçten sonra bireye duyulan saygının kırsalda yaşadığı sürede duyulan saygıdan daha fazla olduğunu ($t=-2,35, p<0.05$) düşünmektedir. Göç eden kişilerin kendine karşı duydukları saygı, göçten öncesine göre daha yüksektir ($t=-2,35, p<0.05$). Bu ifadelerde istatistiki önem düzeyinde önemli bir farklılık bulunmaktadır. Yapılan analiz sonucunda kırsaldan göç eden kişilerin şu anda yaşadıkları şehirlerde saygınlık ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinin yükseldiği (Tablo 5.12)'de görülmektedir. Kırsaldan göç eden insanların şehirde yaşadıkları süre zarfında Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyelerinin yükseldiği kanısına ulaşılabilir

Tablo 5.12. Göç eden kişilerin saygınlık ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişim

Saygınlık İhtiyacı		$\bar{X}$	$\bar{X}$ farkı	t	p
Hoş Karşılamaktadır	Gürün'de	3,89	0,07	1,28	0,200
	Şu an kentte	3,81			
İnsanlar Kişiyi Takdir Eder.	Gürün'de	3,74	-0,03	-0,57	0,565
	Şu an kentte	3,77			
İnsanlardan Gurur Duyar.	Gürün'de	3,45	-0,16	-3,00	0,003
	Şu an kentte	3,61			
İnsanlar Kişiyi Saygı Duyar.	Gürün'de	3,52	-0,14	-2,35	0,019
	Şu an kentte	3,67			
Kendine Saygısı Vardır.	Gürün'de	3,74	-0,24	-4,68	0,000
	Şu an kentte	3,99			

Toplam 384 kişi (N) cevap vermiştir.

Kendini gerçekleştirme Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki en üst seviyedir. Bu basamaktaki kişiler yeteneklerini optimal düzeyde geliştirmiş, yaşam standartları

ve koşulları iyidir (Laceulle, 2018). Bireyler bu seviyede artık kısmi ihtiyaçlarını karşılabilmekte ve kendini geliştirebilmek için konfor alanına sahip olmaktadır (Sengupta, 2011). Maslow, bireyler artık her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilecek noktaya geldikleri ve kendini gerçekleştirme her birey için farklı bir önemli ifade ettiği için bu seviye sınırlandırılmamıştır. Sadece motivasyon aşamasını sınırlandırmıştır zira orda fizyolojik ihtiyaçlar baskındır (Koltko-Rivera, 2006).

Araştırmaya katılan kişilerin kırsalda ve kentte yaşamlarını sürdürürken kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılama düzeylerindeki fark incelenmektedir. Bu farklılık kişilerin kırsalda ve kentte yaşamını sürdürürken kendilerini ne düzeyde gerçekleştirdiklerini ortaya koymak için önem arz etmektedir. Kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını kırsalda ve kentte karşılama düzeylerindeki değişimleri (Tablo 5.13)' de verilmektedir. Kırsalda ve kentte yaşamlarını sürdürürken kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılama düzeylerindeki fark incelenmektedir. Bu farklılık kişilerin kırsalda ve kentte kendilerini ne düzeyde gerçekleştirdiklerini ortaya koymak için önem arz etmektedir. Kırsalda ve kentte kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılama düzeylerindeki değişimleri (Tablo 5.13)' de verilmektedir. Değişimi ölçmeye yönelik sorulan yedi ifadeden hepsi istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$) bulunmuştur (Mee ve Chua, 1991).

Tablo 5.13.Göç eden kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyacını karşılama düzeyindeki değişimleri

Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı		$\bar{X}$	$\bar{X}$ farkı	t	p
Kendinden Emin	Gürün'de	3,61	-0,31	-5,03	0,000
	Şu an kentte	3,92			
İstek ve Hedeflerinin Farkındadır	Gürün'de	3,39	-0,51	-8,03	0,000
	Şu an kentte	3,91			
Davranışları Değerlerine Göredir.	Gürün'de	3,62	-0,19	-3,04	0,002
	Şu an kentte	3,81			
İsteklerini Yapmak İçin İmkan Vardır	Gürün'de	2,56	-1,16	-14,85	0,000
	Şu an kentte	3,72			
Yapacağı İşler Tatmin Etmektedir.	Gürün'de	2,77	-0,88	-11,80	0,000
	Şu an kentte	3,65			
Her Zaman Olmak İstedığı Kişidir.	Gürün'de	3,05	-0,62	-8,46	0,000
	Şu an kentte	3,68			
Yeteneklerini Gösterebiliyordur.	Gürün'de	2,55	-0,95	-12,36	0,000
	Şu an kentte	3,51			

Toplam 384 kişi (N) cevap vermiştir.

Elde edilen bulgular kapsamında göç eden kişilerin şu anda; kendilerinden göç etme sürecinde olduklarından daha emin olduğunu ($t = -5,03$, $p < 0.05$), istek ve hedeflerinin daha çok farkında olduğunu ($t = -8,03$, $p < 0.05$), davranışlarının kendi

değerlerini daha çok yansıttığını ($t=-3,04$, $p<0.05$), şehirde yaşadığı sürede isteklerini yapabilme imkanının daha yüksek olduğunu ($t=-14,85$, $p<0.05$), yaptığı işlerin ve yapacağı işlerin kendisini daha çok tatmin ettiğini ($t=-11,80$, $p<0.05$), yaşadığı kentte olmak istediği kişi olduğunu ($t=-8,46$, $p<0.05$) düşünmektedir. Kişilerin bu düşüncelerindeki değişen ortalamalar ele alındığında tatmin düzeylerinde bir yükselme olduğu görülmektedir.

Kırsaldan kente göç eden kişilerin Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi seviyelerindeki değişimleri incelenirken zaman faktörünün etkisi göz ardı edilemez. Zira zaman yaşam alanlarını ve yaşam tarzlarını yeniliyor, kişiler ihtiyaçlarını karşılama noktasında daha iyi bir noktaya geliyor. Yenilikler ve teknoloji değişimin öncüsüdür, bu değişim ve gelişim kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir (Abacı vd., 2021). Zaman faktörünün etkisini ortadan kaldırmak mümkün olmadığı için kişilere, kırsalda yaşamaya devam etselerdi ‘Gelişen teknoloji ve artan imkanları göz önüne alarak’ Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki seviyelerinin ne düzeyde olacağı hiyerarşi basamaklarının ne olduğu açıklanarak sorulmuştur. Kırsaldan göç eden bu kişilerin verdikleri yanıtların frekans analiz sonuçları (Tablo 5.14)’te verilmektedir.

Araştırmaya katılan kişilerin %43,03’ü Gürün’de yaşamaya devam etselerdi sadece fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini belirtmişlerdir. Bu kişiler diğer ihtiyaçlarını karşılayabilmek için göç ettiklerini ‘daha iyi bir gelecek, insan yerine konmak, çocukları okutmak, eğitim seviyemi yükseltmek, ticaret yapmak, para kazanmak’ gibi sözlü ifadelerde bulunmuşlardır. Fizyolojik ihtiyaçları karşılama düzeylerindeki değişime bakıldığında kişilerin bu ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinin Gürün’de yaşarken daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Kırsalda yaşayan insanlar temel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir fakat bu kişilerin diğer ihtiyaçları göz ardı edilip kırsal bu yönde gelişmediği için göçe yönelmektedirler.

Araştırmaya katılan kişilerin %12,18’i güründe sadece güvenlik ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri düzeye kadar geleceklerini ifade etmişlerdir. Kişilerin göç öncesi ve sonrası değişimleri incelendiğinde güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinin düştüğü görülmektedir. Yani kırsalda yaşayan insanlar kendilerini daha güvende hissetmektedir. Kişilerin, %27,61’i göç etmeselerdi Gürün’de sadece aidiyet, ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyeye kadar geleceklerini, %7,21’i saygı görme, saygınlık ihtiyaçlarını karşılayabileceklerini ve %5,22’si kırsalda yaşadıkları sürede kendini gerçekleştirebileceklerini düşünmektedir.

Tablo 5.14. Göç eden kişiler kırsalda yaşamaya devam etselerdi hiyerarşideki seviyeleri

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	N	%
Sadece Fizyolojik İhtiyaçlarımı Karşılatabilirdim.	173	43,03
Güvenlik İhtiyaçlarımı Karşılatabilirdim.	49	12,18
Ait Olma ve Sevgi İhtiyaçlarımı Karşılatabilirdim.	111	27,61
Sosyal İhtiyaçlarımı Karşılatabilirdim. .	29	7,21
Kendimi Gerçekleştirir, Benlik Saygım Oluşurdu.	22	5,22
Toplam	384	100,00

5.5. Göç Eden Kişilerin Tarım Sektörü ile Bağlantısı

Tarım sektörüne genel bir bakış atıldığında ülkelerin gelişmesi ve kalkınması için önemli bir sektör olduğu görülmektedir. Zaman aralığı gözetmeksizin birçok ülkede kalkınma politikalarında tarım sektörü ve kırsal alan önemli bir yer tutmaktadır (Olgun, 2002). İkinci dünya savaşı sonrasında gelişmişlik düzeyini tamamlamamış ülkelerde kentleşme yaygınlaşmıştır. Türkiye bu süreçte kırsaldan kente göçe teşvik eden politikalar izlemiştir (Yavuz vd., 1978). Sanayileşme hareketinin başlamasıyla kırsalda iş gücü fazlası, kentte iş gücü açığı meydana gelmiştir, insanlar kırsaldan kente iş bulma umuduyla göç etmişlerdir (Kızılaslan vd.,2014). Kırsal alanlardaki nüfusun sosyoekonomik ve sosyokültürel nedenlere bağlı olarak azalması tarım sektörünün kalkınma içerisindeki payının düşmesine sebep olmuştur (Gümüş, 1998). Tarım sektörünün sürdürülebilirliğinin önemi ve etkilendiği durumlar ifade edilmeye çalışılmıştır.

Gürün'ün ekonomik yapısı tarım, hayvancılık, ticaret ve sanayi sektörüne bağlı olarak gelişmektedir. Tarım arazisi varlığına bakacak olursak bölgede yaygın olarak mera arazileri bulunmaktadır. Gürün'de işlenebilir tarım arazisi varlığı meralara göre daha azdır bundan dolayı tarım sektöründe gelişme sınırlı kalmıştır (Uzun ve Uzun, 2019). Bu bağlamda insanlar farklı sektörlere ve iş arayışlarına yönelmiştir.

Göç eden kişiler kırsalda yaşamaktadır ve tarım sektörünün içinden gelmektedir. Göç eden kişilerin göç ettikleri sürede tarım sektörü içindeki konum ve etkisine bakılarak kişilerin hangi koşullar çerçevesinde kırsalı terk ettiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Elde edilen bulguların frekans analizleri (Tablo 5.15)'te verilmektedir. Bireylerin kişilikleri ve aldıkları kararlar; yaşam standartları, doğdukları ev ve çevreden dolayı olarak etkilenmektedir (Tatlılıoğlu, 2014). Bu kapsamda kırsalda doğup büyüyen araştırmaya katılan kişilerin baba meslekleri ele alınmıştır. Baba mesleği çiftçilik olan grup araştırmanın %41.29'luk dilimini oluşturmaktadır. Bu oran

araştırmada diğer meslek gruplarının dağılım oranına göre oldukça yüksektir. Diğer meslek gruplarının dağılımı ise; %15,17'si işçi, %13,93'ü emekli, %9,95'i memur, %9,95'i serbest meslek sahibi ve %5,22'si esnaf olduğunu (Tablo 5.15)'te görmekteyiz.

Baba mesleği memurluk olan kişiler tayin durumundan dolayı küçük yaşlarda zorunlu olarak göç ettiklerini sözlü olarak belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra kırsalda yaşadıkları sürede doğrudan üretimde bulunmasalar bile tarım arazilerini kiraladıklarını, tarım ürünleri alıp sattıklarını, tüccar veya çoban olduklarını ifade etmişlerdir. Kişilerin %57,46'sı tarım sektöründe fiilen çalıştıklarını belirtmişlerdir. Geriye kalan %38,05'lik kesim ise tarım sektöründe çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Anket sırasında elde edilen gözlemlere göre tarım sektöründe fiilen çalışmayan kişilerin çoğunluğu kırsal alandan kente evlilik yoluyla giden kadınlardan ve çocuk yaşta kırsaldan ailesinden dolayı zorunlu göç eden kişilerden oluşmaktadır.

Tarım sektörünün kazancı tarım ürünleri fiyatlarındaki istikrarsızlıktan ve serbest piyasa yapısından dolayı diğer sektörler göre daha düşüktür (Aydın ve Boz, 2021). Bu kapsamda kişilere tarımın gelir seviyesinin yükseltildiği takdirde Gürün'de yaşamaya devam edip bitkisel üretim yapıp yapmayacağı sorulmuştur. Kişilerin %60,19'u gelir seviyesi yükselse bile Gürün'de kalıp bitkisel üretim yapmayacaklarını belirtirken, %35,32'si gelir seviyesi yükselirse üretim yapacaklarını belirtmişlerdir.

Tarım sektöründe tutunmak ve üretim yapmaya devam etmek için kişilerin sermaye ve varlıkları önem arz etmektedir. Üretim için gerekli girdilerin karşılanması belli bir finansal varlık ile mümkündür (Ceyhan vd., 2000). Bu kapsamda kırsaldan göç eden kişilere sermayesi olduğu takdirde Gürün'de kalıp hayvancılık yapıp yapmayacakları sorulmuştur. Araştırmaya katılan kişilerin %65,62'si Gürün'de kalıp hayvancılık yapmayacaklarını belirtmişlerdir.

Tarım sektörünün faaliyet alanlarında, diğer sektörler orana göre aile iş gücüne daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Canan vd., 2023). Tarımsal faaliyet alanlarında aile iş gücü ihtiyacı fazla olduğu ve göç eden kişilerin aileleri bu işi yapmak istemediği için sermaye olsa dahi hayvansal faaliyetler içerisinde üretim yapmayacaklarını belirtmişlerdir. Geri kalan %34,37'si ise eğer sermayeleri olsaydı Gürün'de kalıp hayvansal üretim yapabileceklerini (Tablo 5.15)'te belirtmişlerdir.

Tablo 5.15. Kırsaldan göç eden kişilerin tarım sektörü geçmişi

Göç Eden Kişilerin Tarımla İlişkileri	N	%
Baba Mesleği		
Çiftçi	166	41,29
İşçi	61	15,17
Emekli	56	13,93
Memur	40	9,95
Serbest Meslek	40	9,95
Esnaf	21	5,22
Gürün'de Hayvancılık Sektöründe Çalışmıştır		
Evet	231	57,46
Hayır	153	38,05
Gürün'de Hayvancılık Sektöründe Çalışmıştır		
Evet	159	39,55
Hayır	225	55,97
Yeterli Geliri Elde Etse Bitkisel Üretim Yapar Mı		
Evet	142	35,32
Hayır	242	60,19
Sermayeniz Olsaydı Gürün'de Kalıp Hayvansal Üretim Yapar Mı		
Evet	132	34,37
Hayır	252	65,62
Toplam	384	100,00

Kırsaldan göç eden kişilerin tarım sektöründe aktif olarak kaç yıl çalıştıkları yıl süreleri grup halinde (Tablo 5.16)'da değerlendirilmiştir. Tarım sektöründe çalışma yıllarının incelenmesindeki temel amaç göç eden kişilerin tarım sektörüne dair bir geçmişlerinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Geçmişte kırsalda yaşayan kişilerin; %59,70'i, 0-5 yıl arasında, %18,15'i 6-10 yıl arasında, %8,45'i 11-15 yıl arasında tarım sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Yirmi yıl ve üzerinde çalışan kişilerin oranı ise %8,94'tür. Tarım sektöründe ortalama çalışma süreleri 6,03 yıldır.

Tablo 5.16. Tarım sektöründe çalışma süresi

Göç Eden Kişilerin Tarımla İlişkileri	N	%
Tarım Sektöründe Geçen Zaman (Yıl)		
0-5	240	59,70
6-10	73	18,15
11-15	34	8,45
16-20	19	4,72
21≥	18	4,22
Toplam	383	100,00

Yıl ortalaması 6,03 olarak hesaplanmıştır

5.6. Göç Eden Kişilerin Mevcut Durumları

Kişilerin mevcut durumlarını tespit etmek için incelenen ilk değişken göç etme

süreleridir. Meydana gelen değişim ve gelişimin geçirilen süreden bağımsız olarak düşünülmeyeceği ifade edilmektedir. Lee (1996), yılında yapmış olduğu araştırma kapsamında göç kavramını süre ve göç edilen yer bazında sınırlandırmamış, yapılan her yer değişikliğinin zorluk barındırdığını ve göç olduğunu kabul etmiştir. Oral ve Çetinkaya (2017), yürütmüş oldukları çalışmada göçü süresine göre değerlendirmenin önemli bir farklılık ifade etmediğini ifade etmişlerdir. Çağlar (2018) göç etme süresine göre geçici ve kalıcı göç olarak sınıflandırma yapmıştır. Bu kapsamda Gürün'den göç eden kişilerin göç sürelerinin ne kadar olduğu diğer faktörlere etkisini ölçmek için incelenmiştir. Göç eden kişilerin göç etme yılları ve göç süreleri, göç eden kişilerin göç ettikleri yıldaki ağırlıklı yaş gruplarını tespit edebilmek içinde önem taşımaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin %20,62'sinin göç süresi 0-10 yıl, %17,16'sının göç süresi 11-20 yıl aralığındadır. %51,74'ünün göç etme süresinin ise yirmi bir yıl ve üzerinde olduğu (Tablo 5.17)'de görülmektedir.

Tablo 5.17. Kırtsaldan kente göç eden kişilerin göç süresi aralığı

Mevcut Durum	N	%
Göç Süresi		
0-10	107	26,62
11-20	69	17,16
21≥	208	51,74
Toplam	384	100,0

Süre ortalaması = 23,80

Kırtsaldan göç etme süreleri ortalama olarak 23,80 yıldır Göç süresinin ortalaması ankete katılan kişilerin yaygın olarak 2000'li yılların başında göç ettiğini göstermektedir.

Araştırma da göç edilen şehirler ve bu şehirleri tercih etme nedenleri açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Elde edilen yanıtlar sonucunda göç eden kişilerin farklı şehirlerde olduğu görülmektedir. Bu yüzden şehirler bölgelere göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Bu sınıflandırma (Tablo 5.18)'de belirtilmiştir. Bulgulara göre Gürün kırsalından göç eden kişilerin %37,23'ü Marmara bölgesine göç ettiğini ifade etmişlerdir. Marmara bölgesi dahilinde hangi şehirlere göç ettiklerine bakacak olursak, Marmara bölgesine göç eden kişilerin %77,62'sinin İstanbul'a göç ettiği görülmektedir. Ankete katılan kişilerin ise %28,90'ı göç etmek için İstanbul'u tercih etmiştir. Yoğun olarak tercih edilen bölgelerden birisi ise İç Anadolu bölgesidir. İç Anadolu bölgesinde göç için en çok tercih edilen şehirler ise sırasıyla Ankara, Kayseri ve Sivas'tır.

Tablo 5.18. Kişilerin göç ettikleri bölgeler

Mevcut Durum	N	%
Kişilerin Göç Ettikleri Bölgeler		
Marmara	143	37,23
İç Anadolu	117	30,46
Akdeniz	43	11,19
Karadeniz	35	9,11
Ege	35	9,11
Güneydoğu Anadolu	8	2,08
Doğu Anadolu	3	0,70
Toplam	384	100,00

Kişilerin mevcut durumları ele alınırken kırsal ile akraba ilişkileri yönünden bağlantılarının olup olmaması, Gürün'e ziyaretçi olarak bile olsa gitmeleri yönünden ve onların kırsal ile hala bir bağlantısının olup olmadığını ortaya koyabilmek için önem arz etmektedir. Göç eden kişilerin göç ettikleri yerler ile bağlantısını kopmaması aile üyelerinin göç edilen yerde hala yaşaması ile mümkün olabilmektedir (Bratram vd., 2017). Araştırmaya katılan kişilerin %40,80'inin anne ve babasının halen Gürün'de yaşadığı ve %27,36'sının Gürün'de hiç kimsesinin olmadığı görülmektedir. Kişilerin Gürün'de yaşayan aile üyelerinin olup olmadığı geri dönme isteğine etkisi olup olmadığını ölçmek için elde edilen bulgulardandır. Bunun yanı sıra aile üyelerinden Gürün'den göç eden kişilerin sayısını %77,36'sı 0-9 kişi aralığında, %15,42'si ise 10 ve üzeri kişi olarak (Tablo 5.19)'da belirtilmektedir. Bu durum Gürün kırsalında göçün yaygın olduğunu ifade etmek için kullanılabilecek önemli bulgulardan bir tanesidir.

Tablo 5.19. Aile üyelerinin göç etme durumu

Mevcut Durum	N	%
Aile Üyelerinden Gürün'de Yaşayanlar		
Anne-Baba	164	40,80
Hiç kimse yok	110	27,36
Akrabalar	66	16,42
Kardeşler	44	10,95
Toplam	384	100,00
Aile Üyelerinden Kaç Kişi Gürün Dışında Yaşamaktadır		
0-9	311	77,36
10 ve üzeri	62	15,42
Toplam	384	100,00

Araştırmaya katılan kişilerin mevcut durum analizi yapılırken şu an yaşadıkları yer, göç ettikten sonra şehir değişikliği yapıp yapmadıkları ve halihazırda yaşadıkları şehirlerden göç etme isteği (Tablo 5.20)'de verilmektedir. Kırsaldan göç eden kişilerin %81,84'ü şu an da büyükşehirde yaşamakta ve göç eden kişilerin %72,14'ü göç

ettikleri yerlerde yaşamaya devam ettiklerini belirtirken %23,38'i göç edilen yerden başka şehirlere tekrar göç ettiklerini belirtmişlerdir. Kişilere şu an da yaşadıkları yerleşim yerlerinden göç etme düşünceleri olup olmadığı sorusu yöneltildiğinde ise %66,67'si şehir değişikliği yapmak istemediğini belirtirken %21,14'ü şehir değişikliği yapmak istemediğini belirtmişlerdir. Bu tablo göçün yaygın olarak büyükşehirlere doğru gerçekleştiğini ve çoğunluğun göç ettiği şehirden memnun olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra şehir değişikliği yapan kişiler memuriyetlerinden dolayı ve çocuklarının üniversite tercihlerinden dolayı şehir değişikliği yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5.20. Göç edilen yer ve orada kalma durumu

Mevcut Durum	N	%
Şu an Yaşanan Yer		
Belediye	55	13,68
Büyükşehir	329	81,84
Göç Ettikten Sonra Şehir Değişikliği Yapmıştır		
Evet	94	23,38
Hayır	290	72,14
Yaşadığı Şehirden Başka Bir Şehre Göç Etmek İstiyor		
Evet	85	21,14
Hayır	268	66,67
Toplam	384	100,00

Kişilerin göç etme sürecinde meslekleri önem arz etmektedir (Taşkesen, 2017). Kırsaldan kente göç eden birçok kişi iş bulma niyetiyle göç ederken özellikle kadınlar kendi mesleklerini icra edebilmek için göç etme durumunda kalmaktadır (Arpacı, 2008). Kişilerin mevcut gelir harcama durumları (Tablo 5.21)'de incelenmektedir. İlk önce kendi mesleklerini yapma durumları ele alınmıştır. Kırsaldan göç eden kişilerin %66,17'si göç ettikten sonra kendi mesleklerini yapmadıklarını ifade ederken sadece %13,18'i göç ettikten sonra kendi mesleklerini yaptıkları saptanmıştır. Göç sürecinde gelir seviyesini yükseltmek, daha iyi ekonomik koşullara sahip olmak ve daha iyi bir iş bulmak gibi durumlar etkili olmaktadır (Aksu ve Sevil, 2010). Daha iyi gelir elde etmek amacı güderek göç eden kişilere göçten sonraki süreçte kazanç düzeyleri incelendiğinde %73,38'inin gelir düzeyinin daha iyi olduğu, %14,18'inin gelir seviyesinin değişmediği ve %5,47'sinin ise gelir seviyesinin kötüleştiği saptanmıştır. Son bir yıldaki gelir harcamalarına bakarak göç eden kişilerin harcamaları hakkında kesin bir yargıda bulunmak doğru olmayacaktır. Kişilerin son bir yıldaki gelir harcamaları incelendiğinde %30,35'inin tasarruflarını harcamadan, %24,88'inin

tasarruflarını harcayarak, %21,39'unun borçlanarak ve %15,67'sinin tasarruf ederek geçimini sağladığı (Tablo 5.21)'de saptanmıştır.

Tablo 5.21. Göç eden kişilerin gelir harcama durumu

Mevcut Durum	N	%
Kendi Mesleğini Yapmaktadır		
Evet	53	13,18
Kısmen	53	13,18
Hayır	266	66,17
Göçten Sonra Ekonomik Durumu		
Daha Kötü	22	5,47
Değişmedi	57	14,18
Daha İyi	295	73,38
Son Bir Yıl Gelir-Harcama Bakımından		
Tasarruf Ettim	63	15,67
Borçlandım	86	21,39
Tasarruflardan Harcadım	100	24,88
Tasarruflarımı Harcamadan Geçindim	122	30,35
Toplam	384	100,00
Harcama Yoğunluğunun En Fazla Olduğu Alanlar		
Gıda	332	82,59
Eğitim	162	40,33
Giyim	159	39,55
Seyahat	151	37,56
Ev kirası	65	16,17

Belli dönemlerde ülke ekonomisinde meydana gelen bozulmalar ve milli gelirdeki azalma gelir seviyesinde ve tasarruf düzeylerinde değişime yol açmaktadır (Çelikay, 2017). Kişilerin harcamalarının yönü incelendiğinde ise 82,59'u harcama yoğunluğunda birinci sırada gıda, %40,33'ü ikinci sırada eğitim, %39,55'i üçüncü sırada giyimin bütçe içerisinde masraf olarak yer aldığını belirtmişlerdir. Ev kirası ise harcama yoğunluğu içerisinde en son sıradadır. Bu tabloya bakılarak göç eden kişilerin en çok gıda, eğitim ve giyim için bütçe ayırdıkları saptanmıştır.

Göç eden kişiler göç edecekleri yerleri tercih etme noktasında günlük faaliyetleri ve ihtiyaçları doğrultusunda karar vermektedir. Bu kapsamda insanların boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ve tercihleri önem arz etmektedir. Kurt (2003), yapmış olduğu çalışmada şehirde ve kırsal alanlarda insanların imkanlarının farklılık taşıdığını, bu koşullara bağlı olarak kişilerin yaşam tarzlarının değiştiğini saptamıştır. Aslan ve Boz (2004), kırsal alanlardaki sosyal faaliyetlerin yetersiz olmasının insanların kırsal alanlardan göç etmelerinde etkili olduğunu savunmuştur. Dücan (2016), kırsalda yaşayan insanların sosyalleşebileceği alanlardaki yetersizlik ve spor faaliyetlerinin az oluşunun göçü tetikleyen faktörlerden biri olduğunu savunmaktadır.

Araştırma kapsamında kırsal alandan kente göç eden kişilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetleri saptamak için örnek çalışmalar dikkate alınarak (Tablo 5.22)' de altı tane faaliyet belirlenmiştir. Ankete katılan kişiler boş zamanlarında sık sık ev içerisinde vakit geçirdiklerini ve alışveriş yaptıklarını belirtmişlerdir. Tiyatroya gitmek ve spor yapmak gibi faaliyetleri ise bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5.22. Göç eden kişilerin boş zaman aktiviteleri

Mevcut Durum	$\bar{X}$	Ss	Kategori
Göç Eden Kişilerin Boş Zamanlarındaki Aktiviteleri			
Ev içerisinde aile ile zaman geçirmek	4,04	0,76	SS
Alışveriş yapmak	3,50	0,92	SS
Kitap veya gazete okuma	3,46	1,04	B
Sosyal ağlarda vakit geçirmek	3,28	0,83	B
Spor yapmak	3,07	1,04	B
Tiyatroya gitmek	2,85	1,01	B

1: Hiçbir zaman 2: Bazen, 3: Orta sıklıkta, 4: Sık sık, 5: Her zaman

5.7. Göç Eden Kişilerin Geri Dönme İstekliliği ve Etkileyen Faktörler

Şehirlere göç eden kişilerin kırsala geri dönmeleri tersine göç olarak ifade edilmektedir. OECD (2023), tersine göç olgusunu, kişilerin hayata gözlerini açtıkları evden farklı yerleşim yerlerinde en az bir yıl süre yaşamaları ve doğdukları yerlere geri dönmeleri olarak ifade etmektedir.

Tersine göç etme isteğine etki eden faktörleri inceleyen bazı çalışmalara bakıldığında, Bovenkerk (1974), tersine göçe neden olan en önemli faktörlerin ekonomik faktörler olduğunu savunmakta ve neden olan faktörleri sınıflamayı amaçlamıştır. Gmelch (1980), ise geri dönme isteğine etkili olan en önemli faktörün aile ilişkileri olduğunu savunmaktadır. Bunun yanı sıra Bovenkerk (1974), yaptığı çalışmada tersine göç olgusunu anlamlandırma sürecinde kişilerin neden göç ettiklerinin de önemli olduğunu ifade etmektedir. Yılmaz (2009)'da tersine göç sürecinde etkili olan birçok faktörün bulunduğunu ifade etmiştir. Kent nüfusunun artmasıyla birlikte işsizlikte meydana gelen artış ve şehirde karşılaştıkları problemler kişilerin kırsal alana geri dönme süreçlerine etkili olduğunu savunmuştur. Bratram vd. (2017), ise geri dönme konusunda etkili olan faktörleri kişilerin ihtiyaçlarını karşılama ve tatmin olma düzeylerini dikkate alarak açıklamıştır. Tersine göçe etki eden faktörleri; başarısız olmak, emekli olmak, yaşanan yerdeki bağımlılık ve yeniliklerin çoğalması olarak ifade etmektedir.

Kırsal alanlardan kente göç eden kişilerin geri dönme isteğine etki eden faktörler açıklanırken kişilerin göçten sonraki süreçte yaşadıkları değişim ve şehir hayatında karşılaştıkları problemleri belirtmekte önem arz etmektedir. Göç daha iyi olana kavuşma hayali içerisinde gerçekleşmektedir. Göç eden kişiler göç etme sebepleri doğrultusunda değişime uğramakta ve bazı problemler ile karşılaşmaktadır (Tümtaş ve Ergun, 2016). Göç eden kişilerin karşılaştıkları problemler geri dönme isteğine sebep olmaktadır. Bu süreçte şehir hayatından kırsal alana geri dönmek isteyen kişilerin ekonomik ve sosyal yapı üzerinde oluşturacakları etki göz ardı edilemez. Oluşacak bu etkinin açıklanması ise geri dönmek isteyen kişilerin sosyoekonomik özellikleri, dönme sürecinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi ve analiz edilmesi ile mümkündür. Bu kapsamda tez çalışmasının son kısmında göç eden kişilerin Gürün kırsalına geri dönme istekliliği ve bu isteğe etki eden faktörler saptanmıştır.

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan kırsal alanlardan kentlere göç eden kişilerin kentlerde yaşadıkları değişimleri tespit etmek amacıyla bu alanda yapılan diğer çalışmalar dikkate alınarak altı tane ifade belirlenmiştir. Bu ifadeler (Tablo 5.23)'de belirtilmektedir. Değişime yönelik ifadelerin açıklanmasında ortalamalar dikkate alınarak Palaz ve Boz (2008)'un hazırladıkları skaladan faydalanılmıştır. Ortalamalar 1,00-1,49 arası hiç katılmıyorum (HK), 1,50-2,49 arası katılmıyorum (Ktm), 2,58-3,49 kararsızım (Krz), 3,50-4,49 katılıyorum (K) ve 4,50-5,00 arası kesinlikle katılıyorum (KK) şeklinde skalaya göre değerlendirilmiştir.

Dikkate alınan skala doğrultusunda araştırmaya katılan kişilerin belirlenen değişikliklerin yarısına katıldıkları saptanmıştır. Kişilerin katıldıkları değişiklikler; “Eğitim görececek çocukların eğitim kalitesi arttı” ($\bar{x} = 4,09$), “Yeni bir yaşam tarzı ve farklı kültürler ile karşılaştım” ($\bar{x} = 3,86$) ve “Gelir ve refah seviyesinde artış yaşadım” ($\bar{x} = 3,71$). Kişilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda göçten sonraki süreçte kentlerde yaşanan değişikliklerin eğitim, sosyal ve ekonomik alanlarda olduğu saptanmıştır. Kişilere yöneltilen ve değişimi içeren diğer üç ifade de ise kararsız oldukları saptanmıştır. Göç eden kişilerin kentte yaşadıkları süre zarfında değişime uğradığı konusunda kararsız kaldığı ifadeler; “İnsanlar ile iletişim kurarken başta çekingen ve kendimi ifade edemiyordum” ($\bar{x} = 3,10$); “Geçim kaygısı çekmekten ve psikolojik sorunlardan kurtuldum” ($\bar{x} = 3,01$) ve “İlçede geçim kaygısı ve psikolojik sorunlardan kurtuldum” ($\bar{x} = 2,26$) olarak saptanmıştır.

Tablo 5.23. Göç eden kişilerin kentte yaşadığı değişiklikler

Göç Eden Kişilerin Kentte Yaşadığı Değişiklikler	$\bar{X}$	Ss	Katagori
Kentte Yaşadığı Değişiklikler			
Eğitim görececek çocukların eğitim kalitesi arttı	4,09	0,95	K
Yeni bir yaşam tarzı ve farklı kültürler ile karşılaştım	3,86	0,96	K
Gelir ve refah seviyesinde artış yaşadım	3,71	1,13	K
İletişim kurarken kendimi ifade edemiyordum	3,10	1,29	Krz
Geçim kaygısı ve psikolojik sorunlardan kurtuldum	3,01	1,27	Krz
İlçede geçim kaygısı ve psikolojik sorunlardan kurtuldum	2,26	1,44	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Araştırmaya katılan kişilerin kentlerde yaşadıkları problemleri saptamak amacıyla ise bu alanda yapılan diğer çalışmalar dikkate alınarak sekiz tane ifade belirlenmiştir. Bu ifadeler doğrultusunda araştırmaya katılan kişilerin kentlerde yaşadıkları problemler (Tablo 5.24)’de belirtilmektedir.

Tablo 5.24. Göç eden kişilerin kentte yaşadığı problemler

Göçten Sonra Sıkıntı Yaşanan Durumlar	$\bar{X}$	Ss	Katagori
Sıkıntı Yaşanan Durumlar			
Ekonomik düzende sıkıntı yaşadım	2,86	1,19	Krz
Ev bulmada sıkıntı yaşadım	2,83	1,22	Krz
İş yerinde sıkıntı yaşadım	2,71	1,13	Krz
Şehirdeki insanların tutum ve davranışlarında sıkıntı yaşadım	2,66	1,12	Krz
Sağlık hizmetlerinde sıkıntı yaşadım	2,37	1,13	Krz
Can ve mal güvenliğimin sağlanmasında sıkıntı yaşadım	2,31	1,03	Ktm
Eğitim kurum ve kuruluşlarında sıkıntı yaşadım	2,26	1,08	Ktm
Nüfus müdürlüğünde ikamet geçişi alırken sıkıntı yaşadım	2,03	0,89	Ktm

1: Hiç Katılmıyorum 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Kesinlikle Katılıyorum

Bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan kişilerin yaşanan problemlere yönelik ifadelerde kararsız kaldıkları ve katılmadıkları gözlemlenmiştir. Bu ifadeler değerlendirilirken Palaz ve Boz (2008) yılında hazırladıkları skala dikkate alınmıştır. Kişilerin kararsız kaldıkları ifadeler; “Ekonomik düzende” ($\bar{x} = 2,86$), “Ev bulmada” ($\bar{x} = 2,83$), “İş yerinde” ($\bar{x} = 2,71$), “Şehirdeki insanların tutum ve davranışlarında” ($\bar{x} = 2,66$) ve “Sağlık hizmetlerinde” ($\bar{x} = 2,37$) sıkıntı yaşadıklarına dair kararsız kalmışlardır. Kişiler sunulan ifadelerden bazılarını ise katılmamış ve şehirde yaşadıkları sürede bu problemleri yaşamadıkları saptanmıştır. Araştırmaya katılan kişiler; “Can ve mal güvenliğimin sağlanmasında” ($\bar{x} = 2,31$), “Eğitim kurum ve kuruluşlarında” ($\bar{x} = 2,26$) ve “Nüfus müdürlüğünde ikamet geçişi alırken” ($\bar{x} = 2,03$) konularında şehirde yaşadıkları süreçte sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilere Gürün'e geri dönmek isteyip istemedikleri sorulduğunda %52,85'i dönmek istediğini, %47,15'i dönmek istemediğini ifade etmiştir. Analiz sonuçları (Tablo 5.25)'de verilmektedir. Anket sürecinde dönmek isteyen kişilerin yaş ortalaması daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra genç katılımcılar ise geri dönmek istemedikleri gözlemlenmiştir. Geri dönmek istemeyen kesim Gürün'deki işsizliği ve sosyal faaliyetlerin kısıtlı olmasını sebep olarak sunarken, geri dönmek isteyen insanlar ağırlıklı olarak artık şehir hayatının gürültü ve kalabalığını kaldıramadığını ana ata topraklarına hasret duydukları belirtmişlerdir. Göç etmek isteyen kişilerin bir diğer niteliği ise kırsalda kendilerine ait bir evlerinin olmasıdır.

Tablo 5.25. Geri dönmek isteyen kişi sayısı

Geri Dönme İstekliliği	N	%
Geri Dönmeyi İstiyor		
Evet	195	52,85
Hayır	174	47,15
Toplam	369	100,0

Yapılan araştırmada kırsaldan kente göç eden kişilerin kırsala geri dönme istekliliğine etki eden faktörlerin açıklanmasında Binary Lojistik Regresyon Analizinden faydalanılmıştır. Bu modelin tercih edilme sebebi, elde edilen veri setine en uygun model olmasıdır. Araştırmada ele alınan bağımlı değişken iki kategorili niteliksel bir değişkendir, ifade edilirken 1 ve 0 olarak değerlendirilmiştir. Kişilerin kırsala geri dönme isteğinin olmaması kırsal alanların sürdürülebilirliği, kırsal yaşamdaki sosyal ve ekonomik yapının gelişmemesi noktasında risk oluşturmaktadır, bu yüzden kırsal alana dönmek istememe durumu '0' olarak ifade edilmiştir. Kırsal alana geri dönme isteğinin olması ise risk barındırmayan bir durumdur bu yüzden '1' olarak ifade edilmiştir. Kırsal alana kişilerin dönmesi sonucu kırsal alan gelişecek, tarım arazileri işlenecek ve üretim miktarı artacaktır. Bunun yanı sıra kırsalda yaşam olduğu için sürdürülebilirlik sağlanacak ve refah düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

İstenilmeyen durum risk barındıran 0, istenilen durum risk barındırmayan 1 olarak ifade edilmektedir. Bu şekilde 1 ve 0 olarak ifade edilmesi elde edilen sonucun bir olasılık olmasından kaynaklanmaktadır (Alpar, 2011).

✚ Yaş değişkeni $25 \leq 0$, $26 \geq 1$ olarak modele kukla değişken olarak dâhil edilmiştir.

- ✚ Cinsiyet değişkeni Erkek 0, Kadın 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Medeni durum değişkeni Bekar 0, Evli 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Aylık gelir (TL) $6401 \geq 0$, $6400 \leq 1$ olmak üzere modele kukla değişken olarak dahil edilmiştir.
- ✚ Meslek değişimi değişkeni göçten sonra farklı meslek yapanlar 0, kendi mesleğini yapanlar 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Emekli olmak değişkeni modele kukla değişken olarak girilmiştir. Diğer meslek grupları 0, emekli olanlar ise 1 olarak kabul edilmiştir.
- ✚ İşçi olmak değişkeni modele kukla değişken olarak girilmiştir. Diğer meslek grupları 0, emekli olanlar ise 1 olarak kabul edilmiştir.
- ✚ Hayvansal üretim deneyimi değişkeni deneyimi olanlar 0, deneyimi olmayanlar 1 olarak kabul edilmiş ve modele girilmiştir.
- ✚ Bitkisel üretim deneyimi değişkeni deneyimi olanlar 0, deneyimi olmayanlar 1 olarak kabul edilmiş ve modele girilmiştir.
- ✚ Tarım sektöründe çalışma süresi kukla değişkendir. Tarım sektöründe $6 \geq$ yıl çalışan kişiler 0, $6 \leq$ yıl çalışan kişiler 1 olarak kabul edilmiştir.
- ✚ Girişimcilik faaliyeti değişkeni daha önce faaliyette bulunmayan 0, bulunan 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Fizyolojik ihtiyaçlarını Gürün'de karşılama düzeyleri değişkeni kukla değişkendir. Güründe fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa 0, Güründe fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayabiliyorsa 1 olarak modele katılmıştır. (Kesinlikle katılmıyorum ve Katılmıyorum cevapları 0, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum 1 olarak alınmıştır).
- ✚ Aidiyet ihtiyaçlarını kentte de karşılama düzeyleri değişkeni kukla değişkendir. Kentte aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyi arttıysa 0, azaldıysa 1 olarak modele dahil edilmiştir. (Kesinlikle katılmıyorum ve Katılmıyorum cevapları 1, Kararsızım, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum 0 olarak alınmıştır).
- ✚ Şehir değişikliği yapmış olmak değişkeni göç ettikleri şehirde kalanlar 0, göç ettiği şehirden başka bir şehre taşınanlar 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Kırsalda akrabaların olması değişkeni akrabası olmayanlar 0, akrabası olanlar 1 olarak modele dahil edilmiştir.
- ✚ Konut durumu kukla değişkendir. Yaşadıkları ev kendi evleri olmayan kişiler 0, yaşadıkları ev kendi evleri olan kişiler 1 olarak kabul edilmiş modele girilmiştir.

Kırsal alana geri dönme isteğini etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla kurulan Logit model hakkındaki temel bilgiler yukarıda verilmiştir. Göç eden kişilerin kırsala geri dönme istekliliği iki kategori (1: geri dönmek istiyor, 0: geri dönmek istemiyor) olarak ele alınmıştır. Bakılan ilk durum modelin verileri temsil etme düzeyini gösteren istatistiktir. Modelin genel geçerliliğini test etmek için kurulan hipotezler aşağıda verilmektedir.

H_0 : Teorik model verileri iyi temsil etmektedir.

H_1 : Teorik model verileri iyi temsil etmemektedir.

Kurulan modelin geçerliliği sıfır hipotezinin kabul edilmesi ile mümkündür. Sıfır hipotezinin kabul edilmesi istatistik maksimum olabilirlik yöntemi ile ilgilidir. Sıfır ve benzeri hipotezlerin denenmesinde L istatistiğinin dönüştürülmüş formu olan -2LogL istatistiği tercih edilmektedir. Model katsayılarının test edilmesinde Ki-kare (X^2): (16, N=384)= 13,614 $p \leq 0,00$. Modelin -2Log Likelihood değeri 280,265 Cox ve Snell R^2 değeri 0,234 ve Nagelkerke R^2 değeri 0,312 olarak bulunmuştur. Sınıflandırma tablosuna göre model, göç eden kişilerin geri dönme olasılıklarını %73,70; geri dönmeme olasılıklarını %67,80 ve tüm olasılıkları %70,90 doğru olarak açıklamaktadır. Sonuç olarak Tablo 5.26'daki değişkenler ile koşulan model (running model) istatistiksel olarak önemli olarak saptanmıştır.

Geri Dönme İsteğini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesinde Kullanılan Logit Model: Binary Lojistik Regresyon Analizi

Oluşturulan modelde kırsal alana geri dönmek isteyen kişilerin geri dönme isteğine etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla aynı bağımlı değişkene (Geri dönme isteği) lojistik regresyon modeli oluşturulmuştur. Bağımlı değişken olarak geri dönme isteği ele alınmaktadır. Araştırmada, bağımlı değişkendeki risk durumu “geri dönme isteğini” ifade etmektedir. Geri dönmeyi isteyen kişiler “1” ve geri dönmek istemeyen kişiler “0” olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada Binary Lojistik regresyon analizi yapılmasındaki amaç, bağımlı değişken ve bağımsız değişken arasındaki bağın model ile açıklanmasıdır.

Lojistik regresyon analizinin parametre tahminleri ve diğer ilgili istatistikler Tablo 5.26'da gösterilmektedir. Tablonun sütunlarında sırasıyla değişkenin adı, değişkene ait katsayılar, parametrelerin standart hataları, bağımsız değişkenlerin anlamlılığını test eden Wald X^2 istatistiği, Wald istatistiklerinin anlamlılık düzeyleri „p“ (Sig) ve son sütununda $\text{Exp}(\beta)$ veya „odds“ değerleri verilmiştir. İstatistiki önem

düzeyine sahip değişkenler beklenen işaretleri taşımakta olup önem düzeyleri $p=0,05$ düzeyine göre değerlendirilmiştir.

16 adet bağımsız değişkenin dahil edilmesiyle elde edilen lojistik regresyon analizinin sonuçları Tablo 5.26'da verilmiştir. Kırsala geri dönme isteğini etkileyebileceği düşünülen bağımsız değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler; yaş, cinsiyet, medeni durum, aylık gelir, meslek değişimi, emekli olmak, işçi olmak, hayvansal üretim deneyimi, bitkisel üretim deneyimi, tarım sektöründe çalışma süresi, girişimcilik faaliyetinde bulunma, Gürün'de fizyolojik ihtiyaçları karşılama, aidiyet ihtiyacını karşılama, şehir değişikliği yapmış olmak, kırsalda yaşayan akrabaların olmasıdır. Belirtilen bağımsız değişkenler modelde ordinal veya kukla değişken olarak kullanılmıştır.

Modelde koşulan 16 değişkenden 10 tanesi istatistiki önem düzeyine sahiptir. Model sonuçlarına göre araştırmaya katılan kentlere göç etmiş kişilerin kırsala geri dönme isteğini etkileyen ve önemli çıkan sosyo demografik bağımsız değişkenler cinsiyet, aylık gelir, emekli olmak, işçi olmak, bitkisel üretim deneyimi, tarım sektöründe çalışma süresi, girişimcilik faaliyetinde bulunma, kentte aidiyet ihtiyacını karşılama düzeyi, şehir değişikliği yapmış olmak ve kendi evinin olmasıdır.

Önemli olduğu gözlemlenen değişkenlerin odds oranı $[Exp(B)]$ değerlerinin açıklanması şu şekildedir: diğer bütün şartlar sabit kalmak koşuluyla, kadınların kırsala geri dönme olasılığı erkeklerin kırsala dönme olasılığının yaklaşık 2,0 kat daha fazladır. Göç eden kişilerin geri dönme istekliliği gelir düzeyine göre ele alındığında (6400 TL) asgari ücret ve altında bir gelire sahip olan kişilerin geri dönme istekliliği asgari ücretten fazla kazanan kişilere göre 2,2 kat daha fazla olasılığa sahiptir.

Emekli olan kişilerin diğer meslek gruplarında olanlara göre kırsala geri dönme olasılıkları yaklaşık 3,8 kat daha fazladır. Diğer bir meslek grubu olan özel sektörde işçi vasfıyla çalışan kişilere bakıldığında, işçi olan kişilerin diğer meslek grubunda olan kişilere nazaran kırsala geri dönme olasılıkları 2,4 kat daha fazladır.

Kırsalda yaşadıkları süre zarfında bitkisel üretim deneyimi olmayan kişilerin, bitkisel üretim deneyimi olan kişilere göre kırsala geri dönme olasılığı 3,4 kat daha fazladır. Kırsal kökenli olan bu kişilerin tarım sektöründe çalışma süreleri dikkate alındığında tarım sektöründe 6 yıl ve altında çalışan kişilerin, 6 yıl üzerinde çalışan kişilere göre kırsala geri dönme olasılıkları 2,4 kat daha fazladır.

Kişilerin Gürün’de yaşadıkları sürede girişimcilik faaliyetinde bulunmuş olma durumları geri dönme olasılığını girişimde bulunmayan kişilere göre 2,7 kat artırmaktadır. Kentte yaşadıkları süre boyunca aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri düşen kişilerin aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyi düşmeyen kişilere göre kırsala geri dönme olasılığı 3,0 kat daha fazladır.

Kırsaldan göç ederek gittikleri şehri değiştiren kişilerin, şehir değişikliği yapmayan kişilere göre kırsala geri dönme olasılığı 2,0 kat daha fazladır. Kişilerin kırsala geri dönme isteğine etkili olan bir diğer faktör ise konut durumudur. Kendi evinde yaşayanların geri dönme olasılığı, yaşadıkları eve sahip olmayan kişilere göre 2,1 kat daha fazladır. Analiz sonuçları aşağıda (Tablo 5.26)’da verilmektedir.

Tablo 5.26. Binary Lojistik Regresyon Analizi

Değişkenin adı	Katsayı (β)	Standart hata (SE)	Wald X2	p değeri (Sig)	Odss Exp (β)
Yaş	0,732	0,534	1,877	0,171	2,078
Cinsiyet	0,725	0,356	4,143	0,042*	2,065
Medeni durum	-0,666	0,439	2,300	0,129	0,514
Aylık gelir	0,799	0,363	4,855	0,028*	2,223
Meslek değişimi	-0,100	0,432	0,054	0,816	0,904
Emekli olmak	1,351	0,536	6,347	0,012*	3,860
İşçi olmak	0,900	0,409	4,828	0,028*	2,459
Hayvansal üretim deneyimi	0,696	0,398	3,053	0,081	2,005
Bitkisel üretim deneyimi	1,233	0,375	10,820	0,001*	3,433
Tarım sektöründe çalışma süresi	0,876	0,424	4,261	0,039*	2,401
Girişimcilik faaliyetinde bulunma	1,004	0,516	3,793	0,051*	2,729
Fizyolojik ihtiyaç (Gürün)	1,160	1,150	1,017	0,313	3,190
Aidiyet ihtiyacı (Kent)	1,130	0,516	4,795	0,029*	3,094
Şehir değişikliği yapmış olmak	0,695	0,365	3,629	0,057*	2,004
Kırsalda akrabaların olması	-0,224	0,337	0,443	0,506	0,799
Konut durumu	0,784	0,336	5,437	0,020*	2,190

Oluşturulan modelde önem ifade eden bağımsız değişkenlerin kıyaslandığı değişkene göre, kişilerin kırsala geri dönme isteğini neden pozitif yönde etkilediği fiziksel, psikolojik, kültürel yapı ve toplumsal yapı gibi olgular dikkate alınarak açıklanabilir. Bu olguların bilimsel olarak daha geçerli olması ise sahada yapılan çalışmaların artırılması ile mümkündür. Bu kısımda yapılacak yorumlamalar araştırmacının gözlemlerine ve literatüre kaynak olmuş çalışmalar doğrultusunda yapılmıştır.

Yapılan bilgilendirme doğrultusunda modelde önem ifade eden cinsiyet değişkeni incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla geri dönme isteğinin daha

yüksek olmasının sebebi fiziksel farklılıklarından dolayı değil göç sürecindeki sosyoekonomik ve sosyokültürel yapıdan kaynaklanmaktadır. Kırsaldan kente göç eden araştırmaya katılan kadınların birçoğu eşinin mesleğinden dolayı göç etmek zorunda kalmıştır. Bunun yanı sıra geri dönme isteği en fazla orta yaşlı ve ev hanımı olan katılımcılarda mevcuttur. Sosyal hayatta zorlandıklarını ve kırsaldaki akraba ve komşuluk ilişkilerini özlediklerini belirtmişlerdir. Kadın katılımcılar arasında genç olarak tanımlayacağımız grup dönme isteği bakımından ikiye ayrılmaktadır. Eğitim seviyesi yüksek olan ve düşük olanlar diye değerlendirilebilir. Eğitim seviyesi yüksek olan kadınlar iş imkanları için kentlere göç etmişlerdir. Kırsaldan kente göç eden birçok kişi iş bulma niyetiyle göç ederken özellikle kadınlar kendi mesleklerini icra edebilmek için göç etme durumunda kalmaktadır (Arpacı, 2008). Bu gruptaki genç kadınlar geri dönmek istemezken, emeklilik yaşı gelmiş kadınlar dönmek istemektedir. Eğitim seviyesi düşük olan kadınlar grubuna bakacak olursak bu grupta ise kırsalda yaşayan genç kadınlar erkekleri kentlere göç etmeye zorlamaktadır. Genç ve eğitim seviyesi ilkokul-ortaokul-lise düzeyinde olan kadınlar kırsala geri dönmek istememektedir. Yılmaz (2009), Kadın ve göç sürecini birlikte ele aldığı çalışmasında kadınların kırsaldan kente göç etme sürecinde evliliğin etkili bir faktör olduğunu, kırsalda yaşayan kadınların özellikle kentlerde yaşayan kişiler ile evlendiklerini ifade etmiştir. Kadınların kırsala geri dönme isteğinin daha yüksek olmasının bir sebebi ise kadınların aile bağlarına erkeklerden daha çok önem vermesidir. Kentlere göç etme isteğinin erkeklere oranla daha düşük olmasıdır (Hossain vd., 2016). Erkeklerin geri dönme isteğinin kadınlardan daha az olmasının sebebi ise tarım sektöründe çalışmak istememeleridir. Bu yargıyı modele dahil edilen diğer değişkenler kanıtlar niteliktedir.

Modelde önemli çıkan bir diğer değişken ise kişilerin aylık gelirleridir. Araştırmanın yapıldığı zamandaki asgari ücret dikkate alınarak sınıflandırılan gelir düzeyinde geliri asgari ücretin altında ve asgari ücret olan kişiler geri dönmek istemektedir. Bu kişiler şehir hayatındaki ekonomik duruma ayak uyduramadıklarını belirtmişlerdir. Kentte ev kirası, fatura ve ulaşım masraflarının yüksek olduğunu, kırsalda bu masrafların daha düşük düzeyde olduğunu düşündükleri için kırsala dönmek istemektedirler. Kentten kırsala göç eden kişilerin birçoğu gelir seviyesini yükseltmek için göç etmişlerdir. Bu istekleri noktasında tatmin olmayan bu kişiler kırsal alanda yaşamın daha ucuz olduğunu düşündükleri için geri dönmek istemektedir. Kente göç edip gelir seviyesi düşük olan kişilerin profilleri

incelendiğinde ise bu kişilerin serbest meslek ile uğraştıkları, işçi olarak çalıştıkları, eğitim seviyelerinin düşük olduğu ve emekli maaşlarının olmadığı gözlemlenmiştir. Aylık ortalama geliri asgari ücretin üstünde olan kişilerin kırsala geri dönme isteği daha düşüktür. Bu kişiler genelde eğitim seviyesi lisans ve lisans üstü olan kişilerdir öğretmenlik, doktorluk, akademisyenlik, memurluk yapan kişilerdir ve gelir seviyeleri yüksek olan kişilerdir. Anket yapılan kişilerin gelirlerinin ortalamalarına bakıldığında ortalama asgari ücretin üstünde hesaplanmaktadır bunun sebebi eşi çalışan bireylerin aylık gelirlerinin yüksek olmasıdır. Fakat genele bakıldığında bekar olan, eşleri çalışmayan ve düzenli bir geliri olmayan kişilerin gelir seviyesi daha azdır.

Modele koşulan bağımsız değişkenler içerisinde kişilerin emekli olmasının geri dönme isteği üzerine etkili olan önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Araştırma esnasındaki gözlemlere dayanarak emeklilik durumu kukla değişken olarak modele dahil edilmiştir. Emekli olan kişilerin geri dönme isteğinin olması üzerinde etkili olan durumlar gözlemlenmiştir. Bunlardan bazıları: yaş seviyeleri yüksek olan bu kişiler kırsalda sakin bir hayat sürmek istediklerini belirtmişlerdir. Çocukları ile aynı evde yaşamayan bu bireyler ‘‘artık hepsinin bir yuvası olduğu, okuyup kendini kurtardığı, çalışmasına gerek kalmadığı’’ gibi ifadelerde bulunarak, ana baba topraklarına dönmek istediklerini belirtmişlerdir. Kırsaldan kente göç etme sürecinde Aslan ve Boz (2004), ailede sosyal güvencenin olmaması ve emekli olma imkanının köy de olmaması, çocukların daha iyi ekonomik koşullarda yaşaması isteğinin etkili olduğunu savunmuştur. Bu kapsamda bu isteklerini tatmin eden kişilerin geri dönme isteği olduğu görülmektedir. Bu yargıyı Bratram vd. (2017)’de geri dönme isteği ile ilgili kişilerin asıl amaçlarını yerine getirdikten sonra geri döndüğünü ve bu süreçte emekliliğinde etkili bir faktör olduğunu savunduğu çalışması desteklemektedir. Emekli olan kişiler sabit bir kazançları olduğu için çalışmak zorunda olmadıklarını düşünmekte ve geri dönmek istemektedir. Kırsala döndüklerinde çalışmak istememelerindeki sebep sorulduğunda ise kırsalda yaşamın daha ucuz olduğunu ve gelirlerinin yaşamlarını sürdürme noktasında yeterli olacağını düşünmektedirler.

Modelde önemli olarak saptanan bir diğer meslek grubu ise işçi olan kişilerdir. Geri dönme isteği yüksek olan işçiler kukla değişken olarak modele dahil edilmiştir. Diğer değişkenler tüm değişkenler sabitken işçi olarak çalışan kişilerin geri dönme olasılığının daha yüksek olması üzerinde modelde ifade edilmeyen etkili faktörlerin olduğu gözlemlenmiştir. İşçi olarak çalışan kişiler gelir seviyesinin düşük olmasından

ve şehirdeki sosyal hayata uyum sağlama noktasında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu kişilerde dikkat çeken bir diğer durum ise kırsala yakın zamanda dönmekten ziyade gelecekte dönme isteğidir. İşçi olarak çalışan kesimin, kırsalda tarım sektöründe çalışmak istememiş farklı bir sektörde çalışmak istedikleri ve çocukların eğitimi için göç ettikleri gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda bu profile sahip olan, farklı sektörlerde işçi olarak çalışan bu kişiler belli bir birikim ve zamandan sonra kırsala geri dönmek istediklerini ifade etmişlerdir.

Modelde koşulan ve önem ifade eden bir diğer değişken ise kırsal kökenli olan bu kişilerin bitkisel üretim deneyimlerinin kırsala geri dönme isteği üzerindeki etkisidir. Bitkisel üretim deneyimi olmayan kişilerin, bitkisel üretim deneyimi olan kişilere göre kırsala geri dönme olasılığı daha yüksektir. Bu durum araştırma esnasındaki gözlemlere dayanarak açıklanacak olursa; araştırmaya katılan katılımcıların birçoğu kırsaldan genç yaşlarda ayrılmışlardır. Kırsaldan ayrılma sebepleri eğitim, tarım dışı farklı sektörlerde iş bulma ve çocuklar için iyi bir gelecek sunma hayalidir. Göç eden kişilerin profilleri genel olarak bu şekildedir. Bu bağlamda insanlar tarımsal üretimde aktif bir üretici olmasa da üretimin aşama ve zorluklarına bilgi olarak hakimdir. Bire bir üretimde bulunan kişiler ise tarım sektörünün zor ve insan emeğinin diğer işlere oranla daha fazla gerektiğini düşündükleri için kırsala geri dönmek istememektedir. Fakat üretimin içinde fiilen bulunmayan kişiler bitkisel üretim sürecini bahçe, bostan ve meyvecilik olarak sınırlandırmakta ve kırsala döndüklerinde bu faaliyetleri yapabileceklerini ifade etmektedirler. Modele koşulan ve önemli olan diğer bir değişken ise kırsalda yaşadıkları süre boyunca tarım sektöründe çalışma süreleridir. Tarım sektöründe 6 yıl ve altında çalışan kişilerin kırsala geri dönme olasılığı tarım sektöründe 6 yılın üzerinde çalışanlara göre daha yüksektir. Bu değişken bitkisel üretim deneyimi olmayan kişilerin geri dönmeyi istemelerinde etkili olan durumlardan etkilenmektedir. Kırsaldan göç eden kişilerin tarımsal deneyim süreleri kukla değişkendir. Kukla değişken oluşturulurken tarım sektöründe çalışma sürelerinin ortalamaları alınmıştır. Uzun yıllar tarım sektöründe çalışan kişiler bu işi yapmak istemedikleri için kırsaldan göç ettiklerini ifade etmişlerdir.

Modele koşulan ve diğer değişkenlere göre farklı bir değişken olan Girişimcilik faaliyeti ile ilgili değişken kırsala geri dönme isteği üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Kırsalda yaşadığı sürede girişim faaliyetinde bulunan kişilerin girişim faaliyetinde bulunmayan kişilere göre dönme olasılığı daha yüksektir. Bu kişiler kırsalda farklı işler

yapma niyeti içinde olduklarını bunu denediklerini ve başarısız oldukları için kentlere göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Girişimde bulunan kişiler yeni bir iş kurmak için risk alarak kentlere taşındıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma esnasında araştırmacının dikkatini çeken belirgin özellik ise kırsalda girişimde bulunan bu kişilerin genç ve bekar kişiler olmasıdır.

Model kapsamında kırsala geri dönme isteğinde önemli olan bir diğer değişken ise kişilerin kentlerde aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyleridir. Bu değişken modele kukla değişken olarak katılmıştır. Bu ihtiyaçları kırsalda ve kentte karşılama düzeylerinin ortalamaları alındığında insanların kırsalda yaşadıkları sürede aidiyet ihtiyaçlarını daha yüksek oranda karşıladıkları saptanmıştır. Bunun üzerine araştırmacı kökenleri kırsal olan bu kişilerin kentte aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeylerini modele kukla değişken olarak dahil etmiştir. Aidiyet ihtiyacını karşılama düzeyi düşen kişilerin kırsala geri dönme olasılığı daha yüksektir. Kentte yaşayan insanlar aidiyet ihtiyaçlarını belli bir düzeyde karşıladıklarını ifade ederken ana baba topraklarına, kırsalda kurdukları dostluklara ve ilişkilere özlem duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda kırsala geri dönme isteklerinin pozitif yönde olduğu saptanmıştır.

Modele koşulan geri dönme isteğini pozitif yönde etkileyen bir diğer bağımsız değişken ise kişilerin kırsaldan göç ettikleri yerleri değiştirerek başka şehirlere göç etmesidir. Şehir değişikliği yapan kişilerin kırsala geri dönme olasılığı şehir değişikliği yapmayan kişilere göre daha yüksektir. Bu değişken aidiyet ihtiyacının karşılanma düzeyi değişkeni ile örtüşmektedir. Koşulan iki değişkende de aidiyet ihtiyacını tam olarak karşılayamayan, kendini bir şehir, bulunduğu çevreye ait hissetmeyen kişiler kırsala yani kökenlerinin bağlı olduğu topraklara geri dönme eğilimindedir. Göç ettikten sonra şehir değiştiren kişiler genel olarak kamu personelidir. Bu grupta az bir oranda olsa da eğitim imkanları için göç ettiklerini belirtmişlerdir.

Modelde koşulan bağımsız değişkenlerin etkisi ile önemli olarak bulunan son değişken kişilerin konut durumudur. Modele koşulan bu değişken kukla değişkendir, değişken oluşturulurken kişilerin kendi evi olup olmaması esas alınmıştır. Kentte yaşadıkları evin kendi evi olduğunu belirten kişilerin geri dönme isteğinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmacı modele bu değişkeni kukla değişken olarak dahil ederken araştırma esnasında edindiği gözlemlere dayanmıştır. Geri dönme istekleri üzerinde konut durumlarının etkisi hakkında “kendi evim olunca kapıyı kilitleyip gidebilirim, kiralık evimden taşınma masraflarını göze alamıyorum, kırsalda

yaşayamazsam kente geri dönme şansım var çünkü burada da bir evim var'' gibi ifadelerde bulunmuşlardır. Kendi evi olan kişilerin yaşlarının yüksek olduğu ve artık kentlerde istedikleri noktaya geldiklerini, yıllarca çalışmış ve iş hayatında yıprandıklarını belirten kişiler olduğu gözlemlenmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında öncelikle elde edilen bulguların kısa bir özeti verilmekte, daha sonra da bu bulgulara ilişkin sonuçlar ve öneriler açıklanmaktadır

Gürün'den göç eden kişilerin ortalama yaşı yaklaşık olarak 43, eğitim seviyesi %56,44'ünün lisans ve lisansüstü, %15,17'sinin okuryazar ve ilköğretim düzeyinde olduğu görülmektedir. Göç eden kişilerin birçoğu dikey hareketlilik kapsamında genç yaşta eğitimlerine devam etmek için göç etmişlerdir. Bu yüzden göç eden kişilerin eğitim seviyesi yüksektir. Eğitim imkanları için göç etme durumundan kaynaklı göç eden kişilerin yarısından fazlasının göç süresi 20 yılın üzerindedir ve %55,97'si göç sürecinde mesleğinin etkili olduğunu belirtmiştir. Göç edilen şehirlere bakıldığında en çok tercih edilen şehirlerin sırasıyla İstanbul, Ankara, Kayseri ve İzmir gibi alt yapısı, iş imkanları, eğitim koşulları, sanayi sektörü, ekonomik yapısı ve sosyal yapısı gelişmiş iller olduğu görülmektedir. Göç eden kişilerin şu an %31,85'inin emekli, %19,89'unun çalışmadığı, çalışmayan kişilerin ev hanımı veya işsiz olduğu gözlemlenmiştir.

Göç etmeden önce kırsal alanda yaşayan bu kişilerin %57,46'sının tarım sektöründe ortalama 6 yıl kadar çalışma geçmişleri bulunmakta ve %41,29'unun baba mesleğinin çiftçilik olduğu görülmektedir. Gürün'de tarım sektörü dışında diğer sektörlerde gelir sağlama imkanının düşük olması, tarım sektörü dışında başka bir sektörde iş bulma isteğinin göçe iten faktörlerden biri olduğu tespit edilmiştir. Gürün'de geçim kaynağının tarım sektörüne dayalı olması, arazi varlığının yetersiz olması, tarım sektörünün devlet tarafından yeterince desteklenmemesi, tarım ürünleri fiyatlarındaki belirsizlik ve istikrarsızlıktan kaynaklı tarımsal gelirin düşük olması kişilerin göç etme sürecindeki etkisi hakkında kararsız kaldıkları faktörler olduğu görülmektedir. Evli katılımcıların büyük çoğunluğunun göç etmesinde etkili olan temel faktör çocuklarına ekonomik açıdan iyi bir gelecek sunma isteğidir.

Göç etme sürecinde etkili olan diğer bir konu ise sosyokültürel faktörlerdir. Kişilerin göç etme sürecinde etkili olduğu düşünülen kültürel faktörlere dair verdikleri cevaplara bakıldığında yaygın olarak kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu durum Gürün ilçesi kültürel yapısının göç sürecinde etkin düzeyde rol oynamadığını göstermektedir. Araştırma alanında göç etme sürecinde en etkili olan kültürel faktör ise büyükşehirlerdeki sağlık imkanlarının daha gelişmiş ve fazla olmasıdır. Bu durum

ise alt yapıdaki yetersizlikten ve kırsal alanların gelişme düzeyinin düşük olmasından kaynaklıdır. Akrabalardan uzakta yaşama isteği ve kadınların kocalarının aileleri ile yaşamak istememesi Gürün'den göç etme sürecinde etkili olan kültürel bir faktör değildir.

Kişilerin göç etme sürecinde en çok sosyoekonomik faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Gürün kırsalında yaşayan kişilerin ihtiyaçlarını nasıl daha iyi karşılayabilecekleri, yaşam seviyesinin ve standartlarının nasıl geliştirilebileceği, kırsal alanların sürdürülebilirliğinin devam etmesi için ileriye yönelik perspektifler şekillendirilmelidir. Böylece kırsal alanların yaşam standartlarının ve koşullarının geliştirilmesine katkı sağlanacaktır. Kırsal alanlarda iş ve eğitim imkanları artırılıp, kişilerin gelir düzeyi yükseltirse göç oranı o kadar azalır ve insanların üretim süreçleri devam eder. Üretim sürecinin devamlılığı ise gıda güvenliği ve güvencesinin temelini oluşturur.

Kırsaldan göç eden kişilerin Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisindeki değişimleri incelendiğinde kişilerin Fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama noktasında bir düşme yaşandığı gözlemlenmiştir. Kentte yaşadıkları süre boyunca aldıkları hava daha kirli, tükettikleri yiyecekler daha düşük kalitede, fiziksel sağlığı daha kötü, içme suyu kalitesi daha düşük ve uyku ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri daha düşük olarak saptanmıştır. Fiziksel ihtiyaçlar Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ilk basamaktır ve zorunlu ihtiyaçlardır. Göç eden kişiler zorunlu ve temel ihtiyaçlarını göç etmeden önce kırsalda daha iyi düzeyde karşıladıklarını belirtmiştir. Bu durum kırsaldan göç etme sürecinde kişilerin temel ihtiyaçlarını daha üst düzeyde karşılamak amacı gütmeye başladığını göstermektedir.

Kişilerin güvenlik ihtiyaçlarını karşılama düzeylerindeki değişimler incelendiğinde ise yine istatistiki olarak önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu ihtiyaçları tek tek ele alacak olursak ilk olarak kişilerin kırsalda yaşadıkları süre boyunca kendilerini daha güvende hissettikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların çoğunluğu kırsal alanlardan göç etmede güvenlik kaygısının önemli bir neden olmadığını ifade etmişlerdir. Bunun tersine göç etme sürecinde daha etkili olan bir neden ise şehirlerde daha uygun ve düzenli gelir getiren bir iş bulma isteğidir. Bu bağlamda göç edenlerin gelir güvenliği ihtiyacını karşılama düzeylerinde olumlu yönde gelişmeler yaşanmıştır. Kişiler şehir ortamında ihtiyaç duyulduğu takdirde para kazanma imkanlarının daha çok olduğunu ifade etmişlerdir. Bu koşulların kırsal

alanlarda sağlanması halinde kişilerin maddi yönden kendilerine olan güvenleri artırılarak kırsal hayatın sürdürülebilirliği sağlanabilir. Genel olarak kişilerin yaşadıkları yerlerde ihtiyaçlarının karşılanması bu yerlerde yaşama isteğini artıracaktır.

Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisindeki üçüncü basamak ise kişilerin aidiyet ihtiyaçlarıdır. Kırsaldan kente göç eden kişilerin aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeylerine bakıldığı zaman istatistiksel olarak önemli bir değişim sürecinin olduğu görülmektedir. Kişilerin aidiyet ihtiyaçlarını karşılama düzeyinde azalmaya rastlanmıştır. Kırsalda yaşadıkları süre zarfında arkadaşlık ilişkilerinin daha kaliteli ve aile bağlarının daha güçlü olduğu görülmektedir. Bu durum göç eden kişilerin aidiyet ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla göç etmediğini ve kökenlerinin olduğu yere kendilerini ait hissettiklerini göstermektedir. Kişilerin göç etme sürecinde etkili olan diğer faktörlerin aidiyet ihtiyaçlarının önüne geçtiği görülmektedir. Anket esnasında gözlemlenen bir diğer bulgu ise geri dönmeye dair isteği olan kişilerin aidiyet ihtiyaçları ağır basmaktadır. Kişiler ihtiyaçlarını karşıladıkları süreçte bir üst basamağa yükselmektedir. Bu azalma durumu kişilerin diğer ihtiyaçlarını tatmin etme düzeyine geçme noktasında bir engel değildir. Sadece kişilerin ihtiyaçlarını karşılama düzeyi azalmıştır. Kırsalda yaşayan insanların kendi kökenlerini benimsemesi ve göçün azalması için kırsalın cezbediciliğini artırmaya yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

Göç sonrası süreç kişilerin Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisindeki saygınlık ihtiyaçlarını karşılama düzeylerinde de değişime sebep olmuştur. Göç eden kişiler Gürün'de yaşadıkları sürede insanlar tarafından daha hoş karşılandıklarını düşünmektedirler fakat kentte yaşadıkları sürede daha çok takdir almaktadırlar. Bunun yanı sıra kentteki yaşamlarında sosyal çevreleriyle daha çok gurur duyduklarını, insanlardan daha fazla saygı gördüklerini ve kendisine olan saygısının arttığını belirtmişlerdir. Yapılan analiz sonucuna göre ise bu faktörler istatistiki öneme sahiptir. Kırsalda yaşayan insanların saygınlık ihtiyaçlarını ne düzeyde karşılayabildikleri daha kapsamlı çalışmalar ile ortaya konulabilir. Bunun yanı sıra yapılan araştırma kapsamında kişilerin kentlerde kendilerini daha saygın bireyler olarak gördüğü saptanmıştır.

Kırsaldan göç eden kişilerin kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılama düzeyinde meydana gelen değişimler incelendiğinde olumlu yönde olduğu

görülmektedir. İhtiyaçlarını karşılama ve tatmin olma düzeyleri yüksektir. Kökenleri kırsala bağlı olan bu kişilerin göçten sonrasında kendini gerçekleştirme seviyelerindeki iyileşme ve yükselme hali kişilerin göç etme sürecinde etkisi yadsınamayacak bir faktördür zira kişiler ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmektedir.

Bu bağlamda kırsalda yaşayan insanlar kökenlerinin etkisi de olmak üzere; fizyolojik ihtiyaçlarını, güvenlik ihtiyaçlarını ve aidiyet ihtiyaçlarını kırsalda daha iyi karşılamaktadır. Göç eden kişiler yaygın olarak saygınlık ihtiyacını ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını karşılamak ve karşılama düzeylerini pozitif yönde yükseltmek için göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda kırsaldan göç sürecinde etkili olan faktörler saygınlık ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları kapsamında değerlendirilebilir çünkü kırsalda yaşadıkları sürede fizyolojik, güvenlik ve aidiyet ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini ifade etmişlerdir. Göç sürecinde esas olan kişilerin ihtiyaçlarını tatmin etme düzeylerindeki doyum noktasıdır.

Bu araştırmada asıl hedef kırsalda yaşayan insanların yerinde barınması için yapılabilecek çalışmalara ışık tutabilmektir. Elde edilen bulgulara dayanarak insanların kırsalda saygınlık ihtiyacını tatmin edecek düzeyde kırsalın geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bunu öz değerlerini hissedebilecekleri psikolojik destek ve programlar ile sağlamak mümkündür. Kırsalın temel problemi yıllarca gelir seviyesi, alt yapı imkanları, sosyal yapı ve sosyal imkanlar, sosyoekonomik eşitsizlik olarak değerlendirilmiştir. Bu yargılarda doğrudur fakat eksik kalmaktadır çünkü kişilerin psikolojik durumları göz ardı edilmiştir. Bu yüzden yapılacak çalışmalar ile kırsalda yaşayan insanlara büyük önder Atatürk'ün dediği gibi “ Köylü milletin efendisidir.” sözü hissettirilmelidir. Bu sayede insanlar göç etmek, terk etmek yerine kalıp mücadele ederek, haklarını arayarak kırsala yenilikleri ve imkanları kendileri getirecek, bir olup seslerini duyurabileceklerdir.

Araştırma kapsamında ele alınan bir diğer olgu ise kişilerin kırsala geri dönme istekliliği ve bu durumu etkileyen faktörlerdir. Göç eden kişilerin yarısından fazlası kırsala geri dönmek istediklerini belirtmişlerdir. Geri dönme isteklerinde etkili olan faktörleri ortaya koyabilmek adına oluşturulan Logit modele koşulan 16 bağımsız değişkenden 10 tanesi önemli bulunmuştur. Kişilerin geri dönme isteği üzerine pozitif yönde etkili olan ve istatistiki öneme sahip olan faktörler cinsiyet, aylık gelir, emekli olmak, işçi olmak, bitkisel üretim deneyimi, tarım sektöründe çalışma süresi, kırsalda

girişimcilik faaliyetinde bulunmuş olmak, kentte aidiyet ihtiyaını karşılama düzeyi, göçten sonra şehir değişikliği yapmış olmak ve konut durumlarıdır. Bu faktörler çalışma bulgularında tek tek ele alınmıştır. Bunun yanı sıra bu faktörler tek başına etkilidir denemez, her bir bağımsız değişken modele koşulduğu diğer değişkenler ile önem ifade etmiş veya önem düzeyini yitirmiştir. Modelde önemli olmayan diğer değişkenler yaş, medeni durum, şehre göç ettikten sonra mesleklerinde meydana gelen değişim, hayvansal üretim deneyimi, Gürün'de fizyolojik ihtiyaalarını karşılama düzeyleri ve kırsalda yaşamaya devam eden akrabalarının varlığıdır. Bu değişkenlerin kurulan modelde önem ifade etmemesi kırsala geri dönme işteği üzerinde kesinlikle etkili değildir dememiz için yeterli değildir. Bu faktörler Gürün kırsalından göç eden ve araştırmaya katılan kişilerin değer yargıları ve demografik özellikleri doğrultusunda belirlenmiştir. Elde edilen bulgular diğer çalışmalar için ışık tutacaktır ve geliştirilecektir bu yüzden önemlidir. Elde edilen sonuçlar Gürün kırsalına geri dönecek kişilerin profilleri hakkında bilgi vermektedir. Dikey hareketlilik ile gerçekteşen kentlere göç sürecinde insanlar halen kentlerde yaşamaya devam etmektedir. Bu kişiler döndükleri takdirde tarımsal üretim yapacak veya tarımsal faaliyetlerde yardımcı olabilecek kişiler değildir. Dönmek isteyen kesim kendini gerçekteşirmiş ana baba toprağı özlemi duyan sakin bir hayat sürmek isteyen kişilerdir. Kırsalda yaşamın sürdürülebilirliği açasından bu durumda önem arz etmektedir fakat kırsal halkın üretimde devamlılığı sağlaması ekonomisinin canlı kalması için tarımsal faaliyetlerle para akışının sağlaması kırsal sürdürülebilirlik için daha önemlidir. Bu bağlamda bu bölgede kentten kırsala ters göç hareketi içinde bulunan kişiler ile kırsala döndüklerinde ne yaptıklarına dair bir çalışmalar yapılabilir. Bu tarz saha çalışmaların sayıları artırılıp, araştırmacılar desteklenmelidir.

Esas olan şey kırsalda yaşayan insanların kırsalda yaşamaya devam etmelerini sağlamak, eksikliklerini doğru tespit ederek o yönde politika ve yayım çalışmaları yapmaktır.

KAYNAKLAR

- Abacı, N. İ., Demiryürek , ve K., Koçyiğit, A. Y. (2021). Yenilikçiliğin Anahtarı: İş Planı. Girişimcilik ve Yenilikçilikte Güncel Yaklaşımlar 2-Kürşat Demiryürek-Bahar Türk-Ali Kahramanoğlu, 53.
- Akıncı, B., Nergiz, A., ve Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (2), 58-83.
- Aksu, H., & Sevil, Ü. (2010). Göç ve Kadın Sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), 133-138.
- Aktaş, E., ve Şahin, A. (2019). Harris-Todaro Göç Modeli: Türkiye Örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1), 222-234.
- Aktaş, M. T. (2014). Göç Olgusu Ekonomik Kalkınmada İtici Güç Olabilir Mi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 37-48.
- Aktaş, M. (2015). Ücret Odaklı Uluslararası İşgücü Hareketliliğinin İşgücü Piyasalarına Etkileri. *TESAM Akademi Dergisi*, 2(2).
- Alamyar, R., ve Boz, İ. (2022). Afgan Göçmenlerin Tarımsal Geçmişi ve Türkiye’de Tarım Sektöründe İstihdam Olanakları. *MAS Journal Of Applied Sciences*, 7(4), 1091-1106.
- Alpar, R. (2011). Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler, Detay Yayıncılık. *Baskı, Ankara*.
- Anonim 2023. <http://Gurun.Gov.Tr/Cografi-Durum> , <http://Www.Sivas.Gov.Tr/Gurun> [Erişim Tarihi: 02-2023].
- Arpacı, F. (2008). Kırdan Kente Göç Eden Ailelerde Bireylerin Kız Çocuklarının Meslek Kazanması ve Çalışmasına İlişkin Görüşleri. *Social Sciences*, 3(1), 54-65.
- Aslan, M., ve Boz, İ. (2004). Kırsal Alandan Kentlere Göçü Etkileyen Faktörler: Adana Örneği. *Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi*, Tokat.
- Atak, H., Tatlı, C. E., Çokamay, G., Büyükpabuşcu, H., ve Çok, F. (2016). Yetişkinliğe Geçiş: Türkiye’de Demografik Ölçütler Bağlamında Kuramsal Bir Gözden Geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(3), 204-227.
- Aydın, C., ve Boz, İ. (2021). *Çiftçilerin Tarım Kredi Kooperatifleri Üye Olmalarını Etkileyen Faktörler: Samsun İli Bafra İlçesi Örneği* (Master's Thesis, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Aydoğdu, M., ve Bakırcı, M. (2020). Şehirden Kırsal Alanlara Ziyarette Köyün Çekici Faktörlerinin Analizi: Bağlıca Köyü Örneği (Sinop/Boyabat). *Coğrafya Dergisi*, (40), 13-24.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Başel, H. (2003). Sosyal Politika Açısından İç Göçler: Sivas’ Tan İstanbul’a Göç Örneği. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*.
- Benson, S. G. ve Dundis, S. P. (2003). Understanding and Motivating Health Care Employees: Integrating Maslow’s Hierarchy Of Needs, Training And Technology. *Journal Of Nursing Management*, 11, 315-320.
- Bıçkılı, D. 2003. Kentleşme Sorunları ve Türkiye Özelinde Çözüm Önerileri. *Ekonomi ve Toplum Cilt: 5 Sayı: 2*.
- Bilecen, T. (2018). Geri Dönüş Göçüne Etki Eden Faktörler: Göç Literatürüne Eleştirel Bir Bakış. *Journal Of International Social Research*, 11(56).

- Borjas and George J. (1994), "The Economics Of Immigration", American Economic Association, Vol. 32, N.4, Pp. 1667- 1717.
- Bovenkerk, F. (1974). The "Laws" of Return Migration. In *The Sociology of Return Migration: A Bibliographic Essay* (pp. 7-8). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Boyras, Z. (2003). Gürün İlçesinin (Sivas) Coğrafyası.
- Boyras, Z. ve Çitçi, M. (2011). Kuruluş, Gelişme ve Şehirselleşme Açısından Gürün Şehri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 10 (14), 95-119.
- Bozkurt, S. G. (2019). Gürün (Sivas) İlçesi Gökpınar Gölü ve Çevresinin Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 29-39.
- Bratram, D., Poros, M. V., & Monforte, P. (2017). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar*. Hece Yayınları ve Dergileri.
- Burch, V. C., Mckinley, D., Van Wyk, J., Kiguli-Walube, S., Cameron, D., Cilliers, F. J., ... and Morahan, P. S. (2011). Career Intentions Of Medical Students Trained In Six Sub-Saharan African Countries. *Education For Health*, 24(3), 614.
- Burnham, G.; Malik, S.; Al-Shibli, ASD; Mahjoub, AR; Bakır, AQ; Bakır, ZQ; Al Qaraghuli, F.; Doocy, S. (2012). Understanding The Impact Of Conflict On Health Services In Iraq: Information From 401 Iraq Refugee Doctors In Jordan *Int. J. Health Plan Manag* 2012 , 27 , E51–E64.
- Büyükyılmaz, Y. (2017). *Kırsal Göçün Nedenleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: İstanbul, Küçükçekmece Örneği* (Master's Thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Canan, S. , Coşkun, Z. , Bilgeç, A. & Baybaş, Z. (2023). Samsun İlinde Salep Üretiminin Ekonomik Açısından Değerlendirilmesi ve Tüketiminin Mevcut Durumu . *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi* , 10 (1) , 133-142 . DOI: 10.30910/turkijans.1160723
- Cao, H., Jiang, J., Oh, L., Li, H., Liao, X. & Chen, Z. (2012). A Maslow's Hierarchy Of Needs Analysis Of Social Networking Services Continuance. *Journal Of Service Management*, 24(2), 170-190.
- Cassarino, Jean-Pierre (2004), "Theorising Return Migration: The Conceptual Approach To Return Migrants Revisited", *International Journal On Multicultural Societies (UMS)*, Vol:6, No:2 Ss.253-279.
- Ceyhan, V., Cinemre, H. A., Kılıç, O., & Bozoğlu, M. (2000). Samsun İli Vezirköprü İlçesinde Başlıca Bitkisel ve Hayvansal Üretim Faaliyetlerinde İşletme Sermayesi ve İş Gücünün Marjinal Verimliliği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi (Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi)*, 15(3), 68-79.
- Chacko, E. (2007). Beyin Göçünden Beyin Kazancı: Hindistan'ın Küreselleşen Yüksek Teknoloji Şehirleri Bangalore ve Haydarabad'a Tersine Göç. *Geojournal* , 68 (2-3), 131-140.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and The Internal Structure Of Tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Çağlar, T. (2018). Göç Çalışmaları İçin Kavramsal Bir Çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Çağlayan, S. (2006). Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 67-91.
- Çalışkan, S. (2019). Gülsün Karamustafa'nın Eserlerinde Köyden Kente Göç ve Kimlik Olgusu. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 97-106.

- Çelik, F. (2002). İç Göçlerin Seçkinlik Yaklaşımı ile Analizi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(13), 275-296.
- Çelikay, F. (2017). İşsizlik, Kamu Harcamaları ve İç Göçler Arasındaki Nedensellik İlişkileri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 205-219.
- DPT (1982). Kent Eşiği Araştırması. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Durmuş, İ. (2020). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinin Genç Bireylerin Yaşam Tarzları ile Girişimcilik Niyetleri Açısından İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1731-1749.
- Dücan, E. (2016). Türkiye'de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 167-183.
- Ekici, S., ve Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.
- Eliason, S., Tuoyire, D. A., Awusi-Nti, C., and Bockarie, A. S. (2014). Migration Intentions Of Ghanaian Medical Students: The Influence Of Existing Funding Mechanisms Of Medical Education ("The Fee Factor"). *Ghana Medical Journal*, 48(2), 78-84.
- Eminağaoğlu, Z., ve Çevik, S. (2007). Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçlar. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Erdoğan, M., ve Kaya, A. (2015). Türkiye'nin Göç Tarihi. *İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*.
- Eren, E. (2012). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi [Organizational Behavior And Management Psychology]. *İstanbul: Beta Yayınları*.
- Eroğlu, F. (2017). Davranış Bilimleri, (15. Baskı) Beta Yayıncılık. Kuzgun, Y. (1972). Kendini Gerçekleştirme.
- Ertürk, K. Ö. ve Kıyak, C. (2011). Müşteri Memnuniyetini Artırma Aracı Olarak Halkla İlişkilere Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Penceresinden Bakmak. *Journal Of Communication Theory And Research/İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2011 (32).
- Ertürk, R. (2008). Türkiye'de Köy Sosyolojisi Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (11), 185-194.
- Es, M. & Ateş, H. (2004). Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. In *Journal Of Social Policy Conferences* (No. 48).
- Fichter, J., (1994), Sosyoloji Nedir? (Çev. N. Çelebi), Ankara: Atilla Kitabevi.
- Gawel, J. E. (1997). Herzberg's Theory Of Motivation and Maslow's Hierarchy Of Needs. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 5(11), 1-3.
- Gmelch, G. (1980). Return migration. *Annual Review of Anthropology*, 9. 135-159. <https://doi.org/10.1146/annurev.an.09.100180.001031>.
- Gökbil, A. (2002), [Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi](#), Cilt 6, Sayı 2, 2002,
- Graham, W. K. and Balloun, J. (1973). An Empirical Test Of Maslow's Need Hierarchy Theory. *Journal Humanistic Psychology*, 13(1), 97-108.
- Güllüpinar, F. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politiki ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4).
- Gümüş, N. 1998. Göçer Türkler, Uçan Kültürler ve Özlenen Benliğimiz. *Yeni Türkiye Dergisi* Sayı 18-19.
- Gürbüz, M. (2008). Karadeniz Bölgesinde Kırsal Göçler ile Sosyoekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (18), 50-75.

- Güreşçi, E. (2010), Köyden Kente Göçün Köydeki ve Kentteki Yansımaları: Akpınar Köyü Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2.2: 47-55.
- Güreşçi, E. (2010). Türkiye’de Kentten-Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 77-86.
- Güreşçi, E. (2011). Türkiye’de Köyden Kente Göç ve Düşündürdükleri. *Sosyoekonomik*, 15(15).
- Güreşçi, E., Yurttaş, Z., (2008). Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Erzurum İli İspir İlçesi Kırık Bucağı Örneği. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 14(1 ve 2): 47-54.
- Güvenç ve Bozkurt (1996), “Göç Olgusu ve Türk Toplumunu”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, Mersin: Sosyoloji Derneği Yayınları.
- Hakim, A. A., Boz, I. (2019). Influencing Factors Of Rural Families’ Migration To Urban Area: The Case Of Kabul, Afghanistan. *Asian J. Agric. Ext. Econ. Sociol*, 37, 1-10.
- Harris, J., and Todaro, M. (1970). Lmigration, Unemployment and Development: A Two% Sector Analysis, *Mamer. Econ. Rev*, 60, 126-142.
- Hossain, N., Shah, N., Shah, T., and Lateef, S. B. (2016). Physicians’ Migration: Perceptions Of Pakistani Medical Students. *J Coll Physicians Surg Pak*, 26(8), 696-701.
- <https://www.google.com/hiyerarsi-ne-demek-tdkya-gore-hiyerarsik-yapi-ne-demektir>-Erişim Tarihi:03.2023.
- <https://www.tarimorman.gov.tr/> Erişim Tarihi 03.2023.
- İlgar, M. Z., ve Coşgun İlgar, S. (2015). Göç ve Göçmenliğin Psikolojik Yansımaları (Vatansız Vatandaş).
- İpek, S., Öksüz, M., ve Yücesan, M. (2018). Yerel Ekonomik Kalkınmada TKDK’nın Yeri ve Önemi: Çanakkale İli Örneği.
- İslamoğlu, E., Yıldırım, S., ve Benli, A. (2014). Türkiye’de Tersine Göç ve Tersine Göçü Teşvik Eden Uygulamalar: İstanbul İli Örneği. *Sakarya İktisat Dergisi*, 3(1), 68-93.
- Kalaycı, Ş. (2005). (Ed). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kalish, R. A. (1973). Why People Bheave: A Look At Motivation. *The Psychology Of Human Behavior. Brooks/Cole Publishing Company, A Division Of Wadworth Publishing Company, Inc.*
- Kandemir, O. (2010). *İktisadi Gelişme Sürecinde Güç Olgusu: Türkiye Örneği* (Doctoral Dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Kara, D., ve Öykü, C. (2015). Göç Bağlamında Uluslararası İş Birliği ve Türkiye'nin Politikaları.
- Karahan, A. 105 Numaralı Sivas Şer’iyye Sicili (H.1306-1314/M.1888-1896) Transkripsiyon ve Değerlendirme, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Tarih Ana Bilim Dalı,2019.
- Karaman, Z. T. (2003). Yenilikçi Düşünen Kentler ve Toplumsal İlişkiler. *Avrupa Birliği ve Yerel Yönetimler*. Weber, Max (2003). Şehir: Modern Kentin Oluşumu (95-105).İstanbul: Bakış Yayınları.
- Karapınar, A. (2008). *Endüstri Çalışanlarını Motive Eden Etmenlerin Maslow ve Herzberg'in Kuramlarına Göre İncelenmesi* (Master's Thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Keleş, R. Kentleşme Politikası, İmge Yayınları, 2008.

- Kepenek, E. B., & Uğuzman, T. (2018). Haydi Köyümüze Geri Dönelim! Tersine Göçün Sosyoekonomik Etkileri: Yeniyol Köyü Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 11-36.
- Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013), T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kirpınar, T. *Tersine Göç; Kültür-Kimlik İlişkisi: Karaman Örneği* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kocaman, B., ve Yanık, R. (2012). Kırsal Yerleşimlerde Göç İsteğinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Alinteri Journal Of Agriculture Science*, 23(2), 29-34.
- Koç, H., Ve Sağdıç, M. (2010). Göç Hareketinin Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Üzerine Etkisi (Sivas Örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, (22), 295-324.
- Koltko-Rivera, M. E. (2006). Rediscovering The Later Version Of Maslow's Hierarchy Of Needs: Self-Transcendence and Opportunities For Theory, Research, and Unification. *Review Of General Psychology*, 10(4), 302-317.
- Kula, S., ve Çakar, B. (2015). Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Bartın Üniversitesi İİ BF Dergisi*, 6(12), 191-210.
- Kurt, H., 2003, Türkiye’de Kent–Köy Çelişkisi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Kuzucu, S. (2019). 13576, 13580 ve 13586 Numaralı Gürün Temettüât Defterlerinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Laceulle, H. (2018). Chapter Title: Self-Realization (Aging And Self-Realization). *Cultural Narratives About Later Life*, 93126.
- Lakoff, G. (2006). The Framing Of İmmigration.
- Lee, E. S. (1966). A Theory Of Migration. *Demography*, 3, 47-57.
- Lester, D. (2013). Measuring Maslow's Hierarchy Of Needs. *Psychological Reports: Mental and Physical Health*, 113(1), 15-17.
- Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach* (Vol. 1, P. 993). Hove: Language Teaching Publications.
- Lordoğlu, K., Kiroğlu, M. M., & Tanyılmaz, K. (2004). Türkiye’de Enformel İstihdam ve Yabancı Kaçak İşgücü. *Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Uğınar Proje Raporu, İstanbul–2004*.
- Luo, W., & Maceachren, A. M. (2014). Geo-Social Visual Analytics. *Journal Of Spatial Information Science*, 2014(8), 27-66.
- Maslow, A. (1954). *Motivation And Personality*. New York, NY: Harper. Pp. 91.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory Of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370.
- Mee, R. W., & Chua, T. C. (1991). Regression Toward The Mean And The Paired Sample T Test. *The American Statistician*, 45(1), 39-42.
- Mete, E. Gidenlerin Geriye Kalanlara Etkisi Gürün Örnekleme, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Sosyoloji Bölümü / Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı / Sosyoloji Bilim Dalı, 2009.
- Milheim, K. L. (2012). Toward A Better Experience: Examining Student Needs İn The Online Classroom Through Maslow's Hierarchy Of Needs Model. *MERLOT Journal Of Online Learning And Teaching*, 8(2), 159-171.
- Morgan, S. P., & Teachman, J. D. (1988). Logistic Regression: Description, Examples, and Comparisons. *Journal Of Marriage And Family*, 50(4), 929-936..

- Murat, S. (1996). Gelişmekte Olan Ülkelerde Gençlerin Sosyo-Demografik, İstihdam ve Eğitim Özellikleri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46.
- OECD. (2023). International Migration Outlook. Erişim Adresi: www.oecd.org/els/mig/43999382.pdf. (Erişim tarihi: 30.06.2023).
- Oktay, D. (2011). Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış. *İDEALKENT*, 2(3), 8-19.
- Olgun, A. 2002. Tarımsal yayım ve haberleşme. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı, 121, İzmir. Oğuz, C. 2010. Tarımsal yayımda danışmanlık kavramı ve Türkiye’de uygulama biçimi. IX. Tarım Ekonomisi Kongresi. 22-24 Eylül, 773-779.
- Omay, U., (2007). Tüccar Sınıfın Protestan Hareketi Desteklemesinin Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi. In *Journal Of Social Policy Conferences* (No. 52, Pp. 231-243).
- Oral, B., ve Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları. *Türkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics*, 3(1), 1-8.
- Özbay, F., ve Yücel, B. (2001). Türkiye’de Göç Hareketleri, Devlet Politikaları ve Demografik Yapı. *Nüfus ve Kalkınma: Göç, Eğitim, Demokrasi, Yaşam Kalitesi. Haz. Ferhunde Özbay Vd. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Yay*, 1-68.
- Özdemir, H. (2012). Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Akademik Bakış Dergisi*, 30(11), 1-18.
- Özhancı, E. ve Yılmaz, H. (2017). Köyünde Yerel Değerler ve Alan Kaydı Analizi: Bayt Örneği. *Opus-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7 (13), 927-964.Olmak). Disiplinler Arası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu 2015.
- Özkalp, E. (1993). *Davranış Bilimlerine Giriş* (Vol. 1355). Anadolu Üniversitesi.
- Pedraza-Bailey, S. (1990). Immigration Research: A Conceptual Map. *Social Science History*, 14(1), 43-67.
- Petersen, W. (1958). A General Typology Of Migration. *American Sociological Review*, 23(3), 256-266.
- Razum, O., Sahin-Hodoglugil, N. N., & Polit, K. (2005). Health, Wealth Or Family Ties? Why Turkish Work Migrants Return From Germany. *Journal Of Ethnic And Migration Studies*, 31(4), 719-739.
- Reichlová, N. (2005). *Can The Theory Of Motivation Explain Migration Decisions?* (No. 97). Charles University Prague, Faculty Of Social Sciences, Institute Of Economic Studies.
- Reid-Cunningham, A. R. (2008). Maslow’s Theory Of Motivation And Hierarchy Of Human Needs: A Critical Analysis. Unpublished Doctoral Dissertation, Berkeley University Of California, Berkeley, California.
- Reiss, S. (2004). Multifaceted Nature Of Intrinsic Motivation: The Theory Of 16 Basic Desire. *Review Of General Psychology*, 8(3), 179-193.
- Rogers, C. R. (1961). On Becoming A Person. Boston, MS.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (5), 33-44.
- Saygın, S., Ve Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(3), 312-333.
- Schwenken, H., & Eberhardt, P. (2007). Gender Knowledge İn Economic Migration Theories And İn Migration Practices. *Differences*, 14.
- Seker, S. E. (2014). Maslow’un İhtiyaçlar Piramit’i (Maslow Hierarchy Of Needs). *Ybs Ansiklopedi*, 1(1), 43-45.

- Sengupta, S. S. (2011). Growth İn Human Motivation: Beyond Maslow. *Indian Journal Of Industrial Relations*, 47(1), 102116.
- Sevinç, G., Davran, Mk ve Sevinç, Mr (2018). Türkiye'de Kırdan Kente Göç ve Göçün Aile Üzerindeki Etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 3 (6), 70-82.
- Silvestri, D. M., Blevins, M., Afzal, A. R., Andrews, B., Derbew, M., Kaur, S., ... & Vermund, S. (2014). Medical and Nursing Students' Intentions To Work Abroad Or İn Rural Areas: A Cross-Sectional Survey İn Asia And Africa. *Bulletin Of The World Health Organization*, 92, 750-759.
- Sirkeci, İ. (2012). Transnasyonal Mobilite ve Çatışma. *Migration Letters*, 9(4), 353-363.
- Sirkeci, İ. ve Cohen, J. H. (Ed.). (2015). Hareketlilik, Göç, Güvensizlik. Ankara: Kent Araştırmaları Enstitüsü, 15, 8-21.
- Smith, M. B. (1991). Comment On Davies's "Maslow and Theory Of Political Development". *Political Psychology*, 12(3), 421-423.
- Soysal, M. 1996. Şanlıurfa Tarım Reformu Uygulama Bölgesindeki Seçilmiş Bazı Köylerin Toplumsal Yapıları Üzerine Bir Araştırma. II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç. 20-22 Kasım 1996 DİE.
- Şeker, D. (2016). Göç Sürecinde Kadın. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(01), 199-214.
- Şen, M. (2014). Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 231-256.
- Taormina, R. J. and Gao, J. H. (2013). Maslow and The Motivation Hierarchy: Measuring Satisfaction Of The Needs. *The American Journal Of Psychology*, 126(2), 155-177.
- Taşkesen, M. Ö. (2017). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de İç Göç ve Çalışma Hayatı. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 20-35.
- Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi.
- Tekeli, İ. (1978). Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler. (No Title).
- Tekeli, İ. (1982). *Türkiye'de Kentleşme Yazıları* (No. 13). Turhan Kitabevi.
- Todaro, M. (1980). Internal Migration İn Developing Countries: A Survey. In *Population And Economic Change İn Developing Countries* (Pp. 361-402). University Of Chicago Press.
- Tolunay, A., ve Akyol, A. (2006). Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. *Turkish Journal Of Forestry*, 7(2), 116-127.
- Topal, A. K. (2004). Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye'de Kent Neresidir?.
- Topaloğlu, T., ve Özer, P. (2013). Maslow'un Gereksinimler Hiyerarşisi Kuramı. Erişim: [Http://Www. E-Motivasyon. Net/Maslow-Un-Gereksinimler-Hiyerarşisi-Kuramihierarchy-Of-Needs. Html]. Erişim Tarihi, 14, 2013.
- Tunçdilek, N. 1978. Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları. İstanbul Üniversitesi Yayın No: 2364. Coğrafya Enstitüsü Yayın No: 96.
- Tümtaş, M. S., & Ergun, C. (2016). Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.
- Türk Dil Kurumu, (1998), "Türkçe Sözlük", Türk Dil Kurumu Yay., Ankara.
- Urry, J., ve Ögdül, R. G. (1999). *Mekânları Tüketmek*. Ayrıntı.

- Urwiler, R. ve Frolick, M. N. (2008). The IT Value Hierarchy: Using Maslow's Hierarchy Of Needs As A Metaphor For Gauging The Maturity Level Of Information Technology Use Within Competitive Organizations. *Information Systems Management*, 25(1), 83-88.
- Walsh, Philip R (2011), Creating A "Values" Chain For Sustainable Development In Developing Nations: Where Maslow Meets Porter. *Environment, Development And Sustainability*, 13(4): 789-805.
- Weinberg, H. (2005). The Effective Time-Binder And Maslow's" Self-Actualizing Person". *ETC: A Review Of General Semantics*, 62(3), 313-317.
- Wiltshire, R., & Abe, T. (1978). Reverse Migration In Japan: Some Evidence From The 1970 Census. *Science Reports Of The Tohoku University. Serie Geography Sendai*, 28(2), 353-370.
- Yakar, M., & Eteman, F. S. (2017). Türkiye'de İller Arası Göçlerin Nodexl ile Sosyal Ağ Analizi. *Göç Dergisi*, 4(1), 82-109.
- Yalçın, C. (2004), Göç Sosyolojisi, Anı, Ankara.
- Yang, K. C. C. (2004). A Comparison Of Attitudes Towards Internet Advertising Among Lifestyle Segments In Taiwan. *Journal Of Marketing Communications*, 10(3), 195-212.
- Yavuz, F., Aksoy, A., Topçu, Y. Ve Erem, T., (2004). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde Kırsal Alandan Göç Etme Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, Tokat
- Yavuz, F., Keleş, R. Ve Geray, C., 1978, Kentleşme ve İnsan, Ankara
- Yılmaz ve Abdurrahman (2014), "Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri", *Turkish Studies*, Vol.9, N.2, Pp.1685-1704
- Yılmaz, C. (2009). Türkiye'de Kırdan Kente Göç Sürecinde Etkili Olan Faktörlerden Biri; Evlilik Yoluyla Göç. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(21), 221-232.
- Yılmaz, N. (2009). Ekonomik Krizin Etkisiyle İstanbul'dan "Tersine Göç" Eden Ailelerin Toplumsal Özellikleri ve Beklentileri Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 28.
- Zakaria, M., & Malek, N. A. A. (2014). Effects Of Human Needs Based On The Integration Of Needs As Stipulated In Maqasid Syariah And Maslow's Hierarchy Of Needs On Zakah Distribution Efficiency Of Asnaf Assistance Business Program. *Jurnal Pengurusan*, 40.
- Zalenski, R. J., & Raspa, R. (2006). Maslow's Hierarchy Of Needs: A Framework For Achieving Human Potential In Hospice. *Journal Of Palliative Medicine*, 9(5), 1120-1127.
- Zweig, D. (2005). Reverse Migration and Regional Integration: Entrepreneurs and Scientists In The PRC. In *Paper Prepared For The Conference, 'Remaking Economic Strengths In East Asia: Dealing With The Repercussions Of Increased Interdependence*, Institute Of East Asian Studies, University Of California, Berkeley.

EKLER

Ek 1. Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
28.10.2022	9	2022-851

KARAR NO: Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Zeynep BAYBAŞ 'ın Prof. Dr. İsmet BOZ danışmanlığında "Kırsal Alandan Kente Göçü Etkileyen Faktörler: Sivas İli Gürün İlçesi Örneği" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasını içeren 86660 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.
2022-851

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Zeynep BAYBAŞ 'ın Prof. Dr. İsmet BOZ danışmanlığında "Kırsal Alandan Kente Göçü Etkileyen Faktörler: Sivas İli Gürün İlçesi Örneği" isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Zeynep BAYBAŞ, Gürün Asef Çoban Anadolu Öğretmen Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi bölümünden 2021 yılında mezun oldu. 2021 yılında OMÜ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Yüksek Lisans programına girdi. 2022 yılında Bitkisel Ürün Sigorta Eksperi sertifikası almıştır.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-8591-7106

Yayınlar:

1. Canan, S. , Coşkun, Z. , Bilgeç, A. & Baybaş, Z. (2023). Samsun İlinde Salep Üretiminin Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi ve Tüketiminin Mevcut Durumu. Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi , 10 (1) , 133-142
2. Boz, İ. ve Baybaş, Z. (2023). Kırsal Alandan Kente Göçü Etkileyen Faktörler: Sivas İli Gürün İlçesi Örneği. MAS Journal of Applied Sciences, 8(2), 374-383.